

2002

Ársskýrsla Rauða kross Íslands

Inngangur

Starfsár Rauða krossins 2002 einkenndist af viðamiklu og metnaðarfullu starfi á innlendum og erlendum vettvangi þar sem tekist var á við afleiðingar stríðsátaka, náttúruhamfara og margvíslegra ógna auk forvarna og uppbyggingar í víðum skilningi. Það leiðir af samfélagsgerð og aðstæðum öllum að verkefni Rauða krossins á innlendum vettvangi beinast einkum að því síðarnefnda. Íslenskri þjóð var á árinu hlíft við raunum sem fylgja

náttúruhamförum eða átökum af öðrum toga, en margar þjóðir um víða veröld áttu því ekki að fagna. Þar kom til kasta Rauða kross Íslands eins og margra annarra landsfélaga Rauða krossins og Rauða hálfmánans.

Hér er þó ekki gert lítið úr þeirri ógæfu sem blasað hefur við einstaklingum í samfélagi okkar sem lent hafa í slysförum eða mátt þola ýmis konar áföll. Þvert á móti. Starfsemin tekur mið af aðstæðum og þar sem óöld, ófriður og skelfingar dynja yfir er reynt að bregðast við og lágmarka afleiðingar en annars staðar gefst meira svigrúm til þess að sinna fyrirbyggjandi verkefnum og sýna þeim einstaklingum umhyggju og stuðning sem hafa orðið útundan í hversdagslegri skilningi. Almennigur í landinu, sjálfbóðaliðar í einstökum verkefnum, stuðningsmenn til margra ára og yfirvöld, sem lagt hafa starfi Rauða kross Íslands lið á árinu verðskulda lof fyrir mikilvægt framlag til þess að bæta samfélagið, okkar og annarra. Sjaldan ef nokkru sinni hefur stuðningur almennings við starf Rauða kross Íslands verið meiri.

Innan Rauða kross Íslands býr mikil reynsla og þekking meðal starfsmanna og sjálfbóðaliða um land allt. Starfið og áherslur félagsins hafa reynst hafa hljómgrunn og víðtæka skýrskotun til almennings sem lýsir sér ef til vill best í þeirri miklu þátttöku þegar "gengið er til góðs". Þannig tóku yfir 2000 sjálfbóðaliðar þátt í söfnun Rauða kross Íslands í október 2002 og sýndu hug sinn til hjálparstarfs í verki vegna yfirvofandi hungursneyðar í sunnanverðri Afríku. Það gerðu einnig þeir sem létu fé af hendi rakna en yfir 30 milljónir söfnuðust.

Ársskýrsla Rauða kross Íslands er gefin út með tvennum hætti, annars vegar styttri útgáfa á pappír, og hins vegar í mun ítarlegra formi á heimasíðu félagsins. Þess ber þó að geta að starfseminni er ekki gerð tæmandi skil og gefa deildir félagsins út eigin ársskýrslur þar sem haldið er til haga staðbundinni starfsemi.

Starfsemi Rauða kross Íslands lýtur sama leiðarljósi og áður um að létta þjáningar fólks og koma í veg fyrir þær og bregst skjótt við neyð jafnt innanlands sem utan. Á leiðarljósinu byggjast þau markmið sem sett eru, fléttast inn í allt starf félagsins og endurspeglast í ársskýrslunni. Hún er bæði mikilvæg heimild en jafnframt greinargerð sem þjónar þeim tilgangi að veita upplýsingar og yfirsýn, en vera auk þess stjórn, starfsfólki og Rauða krossfélögum um land allt tæki til þess að skerpa áherslur á milli ára.

Sigrún Árnadóttir, framkvæmdastjóri

Úlfar Hauksson, formaður

Efnisyfirlit

Inngangur	1
Efnisyfirlit	3
Stefna og straumar	5
Formenn, stjórn og nefndir	7
Fjármál	10
Skipting útgjalda eftir verkefnum	10
Lykiltölur úr rekstrinum	11
Upplýsinga- og markaðsstarf	12
Upplýsingastarf	12
Fjáröflun	13
Fræðslustarf	14
Alþjóðastarf	17
Yfirlit	17
Þróunarverkefni	17
Vinadeildasamstarf	20
Norðurland – samstarf við Lesótó	20
Vesturland – samstarf við Gambíu	21
Suðurland – samstarf við Júgóslavíu	21
Vestfirðir – samstarf við Júgóslavíu	21
Austurland – samstarf við Suður-Afríku	21
Hafnarfjörður – samstarf við Úsbekistan	21
Deildir á höfuðborgarsvæðinu – samstarf við Albaníu	22
Reykjavíkureild – Eistland	22
Sendifulltrúar	22
Hælisleitendur	24
Flóttamenn	25
Innanlandsstarf	27
Inngangur	27
Starf í deildum	29
Starf á höfuðborgarsvæðinu árið 2002	29
Starf á Vesturlandi árið 2002	30
Starf á norðanverðum Vestfjörðum árið 2002	31
Starf á Norðurlandi 2002	32
Starf á Austurlandi árið 2002	33
Starf á Suðurlandi/Suðurnesjum árið 2002	38
Heilbrigðissvið 2002	39
Almenn og sálræn skyndihjálp	40
Neyðarvarnir	48
Neyðarvarnaáætlanir	49
Aðgerðir Rauða krossins	50
Aurskriður á Seyðisfirði í nóvember	51
Aukin samvinna við lögreglu og slökkvilið	52
Æfingar	52
Kynningar og ráðstefnur	54

Ungmennastarf 2002	56
Inngangur	56
Helstu verkefni.....	56
Fulltrúaráðið	56
PlúsC	56
Gegn ofbeldi og fordómum.....	57
Fræðsla um kynsjúkdóma	58
Sumarbúðir	58
Áhugaverðar staðreyndir, þróun eða atburðir	58
Sjálfbóðið starf 2002	59
Inngangur	59
Búnaður	61
Bókahald sjúkrabílasjóðs Rauða kross Íslands.....	62
Vin.....	63
Inngangur	63
Starfsemin og samstarf	63
Húsvinahópur.....	64
Víðsýn	64
Sjálfbóðaliðar	65
Starfsmannamál/húsnæði	65
Tölulegar upplýsingar	66
Niðurlag.....	66
Rauðakrosshúsið	67
Stuðningur og styrkir	69
Ný verkefni	69
Framtíðarsýn.....	69
Hjálparsími Rauða krossins	70
Sjúkrahótel.....	72
Inngangur	72
Starfsemistölur.....	72
Þjónustusamningur-tímamótasamningur.....	72
Lokaorð.....	73

Stefna og straumar

Aðalfundur 2002 samþykkti ályktanir í þremur málaflokkum, skyndihjálparfræðslu, málefnum útlendinga og málsvarastarfi.

Í skyndihjálparfræðslu var samþykkt að Rauði kross Íslands eigi að vera framsækinn og leiðandi á sviði skyndihjálpar og vera í fararbroddi um uppbyggingu og þróun kennsluefnis fyrir almenning. Þá var samþykkt að fara í öfluga markaðssetningu á skyndihjálparfræðslu með það að leiðarljósi að útbreiða þekkingu sem getur bjargað mannlífum. Stefna Rauða kross Íslands í málefnum útlendinga lítur að því að félagið verði opnað fyrir útlendingum og að skilgreint verði hvaða þjónustu Rauði krossinn geti veitt útlendingum. Ályktun um málsvarastarf samþykkti að tilgangur þess ætti að vera að rjúfa einangrun, með sérstakri áherslu á málefni ungs fólks í vanda og útlendinga.

Rauði kross Íslands tekur virkan þátt í alþjóðlegri samvinnu innan Rauða kross hreyfingarinnar, bæði á vegum Alþjóðasambands landsfélaga Rauða krossins og Rauða hálfmánans, þeirra landsfélaga sem mestan þátt taka í alþjóðlegu hjálparstarfi og svo á vegum norrænna landsfélaga.

Ráðstefna evrópskra Rauða kross félaga í Berlín í apríl skilaði ákvörðunum á tveimur sviðum, í heilbrigðismálum og varðandi fólksflutninga. Í heilbrigðismálum var meðal annars ákveðið að vinna sérstaklega gegn útbreiðslu berkla og alnæmis, sem hafa breiðst út í kjölfar þess upplausnarástands sem skapaðist eftir að Sovétríkin liðu undir lok og efnahagskreppunnar sem því fylgdi. Varðandi fólksflutninga þá ákváðu evrópsk Rauða kross félög að efla vinnu sína að málefnum fólks sem flyst milli landa, enda eru mörg erfið vandamál sem fylgja því. Áhersla verði á að bregðast við mannlegum þörfum og vinna gegn fordómum og mismunum.

Í heild má segja að stefna Alþjóða Rauða krossins, þar á meðal Rauða kross Íslands, sé að bæta aðstæður aðþrengdra með rödd Rauða krossins, tilvist hans og aðgerðum. Áhersla er þannig lögð á málsvarahlutverk félagsins, tilvist og virkni landsfélaga um allan heim og beinar aðgerðir í hjálparstarfi. Um þessar mundir er verið að framkvæma stefnubreytingar í starfi Alþjóðasambandsins sem vonast er til að leiði til virkari stuðnings við efnaminni landsfélög. Á norrænum vettvangi er þróunin sú að félögin einbeiti sér að áþreifanlegri verkefnavinnu, meðal annars í samstarfi við Eystrasaltsríkin þrjú, en einnig í alþjóðlegu hjálparstarfi.

Svokölluð Stefna 2010, sem alþjóðahreyfing Rauða krossins og Rauða hálfmánans hefur sameinast um, afmarkar starf hreyfingarinnar við fjögur kjarnaverkefni, sem eru:

- kynning og útbreiðsla á grundvallarmarkmiðum hreyfingarinnar og mannúðarhugsjóna hennar
- neyðaraðstoð
- neyðvarvarnir
- heilsugæsla og umönnun í samfélaginu

Lögð er áhersla á að verkefni séu í samræmi við staðbundna þörf, beitt sé gæðastöðlum til að þjónustan verði sem best, sjálfbær og eigi kost á fjölbreyttum störfum og fulltrúar ungmenna og beggja kynja eigi sæti í valdastofnunum, svo nokkuð sé nefnt.

Stefna Rauða kross Íslands var yfirfarin á árinu með það fyrir augum að marka nýja stefnu til 2010. Í mati á stefnunni kom fram að verkefni væru mjög mörg, vaxandi áhersla væri á skyndihjálp og neyðarvarnir, sjálfbær starf í deildum hefði aukist, deildir tækju meiri þátt í alþjóðastarfinu og að ekki hefðu náðst markmið um staðbundnar kannanir og ungmennastarf. Á aðalfundi var framkvæmd stefnunnar rædd í hópum og sérstaklega rætt um fjögur verkefni, það er þjónustu við geðfatlaða, heimsóknarþjónustu, móttöku flóttamanna og störf sendifulltrúa. Niðurstöður voru í grófum dráttum þær að öll hefðu verkefnin skilað árangri en gera mætti ýmsar breytingar til að efla þau enn frekar.

Formenn, stjórn og nefndir

Stjórn Rauða kross Íslands

Úlfar Hauksson formaður
Jóhannes Rúnar Jóhannsson varaformaður
Ólafur Ólafsson gjaldkeri
Sigurður Arnar Sigurðsson ritari
Anna Stefánsdóttir
Guðný Sigurðardóttir
Hörður Högnason
Karen Erla Erlingsdóttir
Kristján Sturluson
Pálín Dögg Helgadóttir
Torben Friðriksson

Framkvæmdaráð

Úlfar Hauksson
Jóhannes Rúnar Jóhannsson
Torben Friðriksson
Guðný Sigurðardóttir, varamaður

Fulltrúar í stjórn Íslenskra söfnunarkassa

Árni Gunnarsson
Jóhannes Rúnar Jóhannsson
Sigrún Árnadóttir

Stjórn sérverkefnasjóðs

Sigurður Arnar Sigurðsson formaður
Karen Erla Erlingsdóttir
Sigrún Árnadóttir
Sigríður Magnúsdóttir
Þór Gíslason

Stjórn sjúkrahótels

Gunnhildur Sigurðardóttir formaður
Bergdís Kristjánsdóttir
Lilja Stefánsdóttir
Ragnar Matthíasson
Sigrún Árnadóttir
Sigrún Sturludóttir

Sjúkraflutninganefnd

Úlfar Hauksson formaður
Gils Jóhannsson
Gísli Björnsson
Gísli Kr. Lórenzon
Magnús Hreinsson
Unnur Sigfúsdóttir

Pórir Sigurbjörnsson

Skyndihjálparráð

Alma Thorarensen
Anna S. Vernharðsdóttir
Bergur Sigurðsson
Einar Hjaltason
Gestur Þorgeirsson
Gunnlaugur Dan Ólafsson
Hafþór Guðmundsson
Níels Ch. Níelssen

Skoðunarmenn

Ingunn Egilsdóttir
Jóhann Sæmundsson

Endurskoðunarskrifstofa

KPMG - Endurskoðun hf

Formenn deilda Rauða kross Íslands 31.12.2002

A.-Húnavatnssýsludeild	Hulda Birna Frímansdóttir
Akranesdeild	Arinbjörn Kúld
Akureyrardeild	Sigurður Ólafsson
Árnesingadeild	Tómas Pórir Jónsson
Bessastaðahreppsdeild	Sigrún Jóhannsdóttir
Bolungarvíkurdeild	Sigríður Elín Hreinsdóttir
Borgarfjarðardeild	Geir Geirsson
Breiðdalsdeild	Unnur Björgvinsdóttir
Búðardalsdeild	Óskar Ingi Ingason
Dalvíkurdeild	Magnús G. Gunnarsson
Djúpavogsdeild	Ragnar Eiðsson
Dýrafjarðardeild	Sævar Gunnarsson
Eskifjarðardeild	Árni Helgason
Fáskrúðsfjarðardeild	Ásta Eggertsdóttir
Garðabæjardeild	Valdimar Valdimarsson
Grindavíkurdeild	Guðfinna Bogadóttir
Grundarfjarðardeild	Bryndís Theódórsdóttir
Hafnarfjarðardeild	Helgi Ívarsson
Héraðs- og Borgarfjarðardeild	Júlía Siglaugsdóttir
Hornafjarðardeild	Ásgerður Gylfadóttir
Húsavíkurdeild	Guðjón Ingvarsson
Hvammstangadeild	Sigríður Hjaltadóttir
Hveragerðisdeild	Pétur Pétursson
Ísafjarðardeild	Hörður Högnason
Kjósarsýsludeild	Kristján Sturluson
Klaustursdeild	Hörður Davíðsson
Kópavogsdeild	Garðar Guðjónsson
Norðfjarðardeild	Gunnar Ásg. Karlsson

Ólafsfjarðardeild	Róslaug Gunnlaugsdóttir
Rangárvallasýsludeild	Einar Erlendsson
Raufarhafnardeild	Þóra Björg Sigurðardóttir
Reyðarfjarðardeild	Þorgeir Sæberg
Reykjavíkudeild	Ómar H. Kristmundsson
Seyðisfjarðardeild	Guðjón Már Jónsson
Siglufjarðardeild	Halldóra Jónsdóttir
Skagafjarðardeild	Karl Lúðvíksson
Skagastrandardeild	Pétur Eggertsson
Snæfellsbæjardeild	Ari Bjarnason
Strandasýsludeild	Victor Örn Victorsson
Stykkishólmsdeild	Björn Benediktsson
Stöðvarfjarðardeild	Jóhanna Margrét Agnarsdóttir
Suðurnesjudeild	Rúnar Helgason
Súðavíkudeild	Sigríður Hrönn Elíasdóttir
Súgandafjarðardeild	Helga Guðný Kristjánsdóttir
Vestur-Barðastrandarsýsludeild	Sigurður G. Pétursson
Vestmannaeyjudeild	Hermann Einarsson
Víkudeild	Sigurður Hjálmarsson
Vopnafjarðardeild	Guðjón Böðvarsson
Þórshafnardeild	Hólmfríður Jóhannesdóttir
Öndarfjarðardeild	Sigríður Magnúsdóttir
Öxarfjarðardeild	Jón Ármann Gíslason

Fjármál

Skipting útgjalda eftir verkefnum

Tekjur og framlög ársins 2002 eru tæpum 12% hærri en árið á undan. Ástæða þessa er fyrst og fremst sú að nú er rekstur sjúkrahótels fjármagnaður með beinu fjárframlagi frá ríkissjóði í stað daggjalda frá Tryggingastofnun. Heildarframlag ríkissjóðs, 61,4 m.kr., er því fært nú meðal tekna hjá Rauða krossinum en sama fjárhæð er jafnframt bókuð sem útgjöld til sjúkrahótels.

Gjafir og framlög hækkuðu um rúmar 25 milljónir milli ára og skýrist það einkum af því að landssöfnunin Göngum til góðs fór fram á árinu 2002 en ekki árið 2001. Alls söfnuðust um 30 m.kr. og var sú fjárhæð send úr landi skömmu eftir söfnunina. Framlög til alþjóðlegs hjálparstarfs hækkuðu þar af leiðandi talsvert á árinu.

Á árinu 2002 kom ekki hópur flóttamanna til landsins eins og undanfarin ár. Hins vegar jókst kostnaður Rauða krossins vegna hælisleitenda verulega milli ára.

Alls var ráðstafað um 901 m.kr. til verkefna á árinu 2002. Það er um 30 m.kr. hærri fjárhæð en nam tekjum Rauða krossins á árinu. Sú niðurstaða er í samræmi við áætlanir og þá stefnu að ganga á óráðstafað eigið fé Rauða krossins.

Skipting útgjalda eftir verkefnum

Verkefni	2002		2001	
Framlög til deilda	174.484	19%	176.794	21%
Innanlandsstarf	138.294	15%	157.689	19%
Alþjóðahjálparstarf	177.438	20%	153.984	19%
Alþjóðasamstarf	35.717	4%	46.781	6%
Flóttamenn og hælisleitendur	26.479	3%	30.403	4%
Sjúkraflutningar	98.544	11%	106.326	13%
Sjúkrahótel	75.400	8%		
Önnur starfsemi	<u>175.135</u>	19%	<u>158.845</u>	19%
	<u>901.491</u>	100%	<u>830.822</u>	100%
Innanlandsstarfið				
Deildastarf	38.440	28%	37.125	24%
Heilbrigðismál og almannavarnir	17.253	12%	32.677	21%
Vin	18.213	13%	17.441	11%
Rauðakrosshúsið	31.486	23%	28.552	18%
Önnur innanlandsverkefni	<u>32.902</u>	24%	<u>41.894</u>	27%
	<u>138.294</u>	100%	<u>157.689</u>	100%
Alþjóðahjálparstarfið				
Neyðaraðstoð	66.425	37%	44.192	29%

Þróunaraðstoð	51.891	29%	55.384	36%
Sendifulltrúar	59.122	33%	54.408	35%
	<u>177.438</u>	100%	<u>153.984</u>	100%

Lykiltölur úr rekstrinum

	2002	2001	2000	1999
Tekjur og framlög				
Tekjur af söfnunarkössum	569.460	559.333	561.339	548.483
Gjafir og framlög	99.143	73.987	78.912	83.962
Samingsbundin verk við stjórnvöld	122.348	70.096	52.731	65.546
Aðrar tekjur	80.329	75.749	62.299	110.701
Samtals	<u>871.280</u>	<u>779.165</u>	<u>755.281</u>	<u>808.692</u>
Framlög til verkefna				
Alþjóðahjálparstarf	177.438	153.984	168.715	181.641
Alþjóðasamstarf	35.717	46.781	37.776	35.365
Flóttamenn og hælisleitendur	26.479	30.403	29.391	33.346
Framlög til deilda	174.484	176.794	165.484	160.608
Innanlandsstarf	138.294	157.689	153.570	134.887
Sjúkraflutningar	98.544	106.326	75.061	97.718
Sjúkrahótel	75.400			
RK-húsið	31.486	28.552	23.780	23.034
Vin	18.213	17.441	15.317	13.794

Upplýsinga- og markaðsstarf

Upplýsingastarf

Málsvarastarf

Afar vel heppnað þing um málsvarahlutverk Rauða krossins var haldið í Reykjavík í apríl með þátttöku fólks úr deildum um allt land. Hingað kom Jörgen Poulsen framkvæmdastjóri danska Rauða krossins og hélt framsöguræði, en auk hans töluðu á þinginu Þór Gíslason frá Húsavíkurdæld og Ögmundur Jónasson alþingismaður. Í framhaldi af þinginu skilaði starfshópur um málefnið tillögum til stjórnar og þær tillögur litu síðar dagsins ljós sem ályktun aðalfundar 2002.

Rauði krossinn í fjölmiðlum

Samskipti við fjölmiðla byggjast á trausti og öflugri upplýsingagjöf um mannúðarmál og verkefni Rauða krossins, hér á landi sem alþjóðlega. Á árinu 2002 fjölluðu fjölmiðlar um fjársafnanir félagsins, viðbrögð við hamförum, Evrópuþing í skyndihjálp, aðstoð við ýmsa hópa, fátækt í þjóðfélaginu, fordóma, uppbygginguna í Afganistan, átökin fyrir botni Miðjarðarhafs og fleira sem við kom starfi Rauða krossins. Fjallað var um hælisleitendur, einkum eftir að ungverskur hælisleitandi fór í langt hungurverkfall. Farið var með fréttamann Sjónvarps á hungursvæði í sunnanverðri Afríku fyrir söfnunina Göngum til góðs. Hringja-hnoða verkefnið sem Rauði krossinn átti aðild að fékk góða umfjöllun. Þá var ítarlega fjallað um Hjálparsíma Rauða krossins sem stofnaður var í nóvember.

Félagar

Undir lok ársins voru félagar um 18.418, sem er fjölgun um rúmlega 600 frá fyrra ári. Lagt var kapp á að fjölga félögum á árinu og tóku deildir og aðalskrifstofa þátt í því á árinu. Eftir að félagaskráningarkerfi Rauða krossins var komið í þjóðskrártengdan gagnagrunn og farið að innheimta gjöldin þannig að greiðslan komi inn á einn stað kom í ljós að miklir misbrestir voru á því að félagar stæðu skil á félagagjöldunum.

Aðstoð á flóðasvæðum í Kína

Upplýsingafulltrúi fór að beiðni Alþjóðasambands Rauða kross félaga í tveggja vikna vinnuferð til Kína vegna flóða sem ollu miklum skaða fyrir í sumar. Um var að ræða skyndiflóð sem eyðilögðu mannvirki og ollu talsverðu manntjóni, einkum í þröngum dölum þar sem flóðaldan skall með ofsahraða á heimilum manna í kjölfar óvenjulegra rigninga. Starfið gekk mjög vel og hægt var að kynna starf Rauða krossins í fjölmiðlum eins og CNN, BBC, Reuters, Associated Press TV, og fleirum –

auk íslenskra fjölmiðla. Vel gekk að afla fjár til verkefnisins, en það fer oft saman að féð stremmir inn ef tekst að virkja fjölmiðla vel.

Fjáröflun

Fyrirtækjasamstarf

Samkvæmt fjáröflunarstefnu var haft samband við fyrirtæki og þeim boðið að ganga til samstarfs við Rauða kross Íslands. Ekki hefur enn tekist að fá fyrirtæki til að gerast "Bakhjarl" Rauða kross Íslands en viðræður við fyrirtæki hafa leitt til verkefnasamstarfs um ákveðin verkefni. Þar má nefna að Síminn gerðist verkefnastyrktaraðili Hjálparsímans, og Sparisjóðirnir, Pósturinn og Flugleiðir-Frakt gegnu til samstarfs við Rauða krossinn um að safna "klinki" frá löndum Evrópu sem voru að skipta yfir í EVRU.

Klinksöfnun

Gegnið var til samstarfs við Sparisjóðina, Flugleiðir-Frakt og Póstinn um söfnun, meðal annars á evrópskri mynt sem var að verða úreld með tilkomu Evrunnar. Send voru sérhönnuð umslög inn á hvert heimili á landinu og almenningi boðið að koma "afgangsmýnt" í endurnýjun lífdaga með því að gefa myntina Rauða krossinum. Söfnunin tókst mjög vel og söfnuðust ríflega 16 milljónir króna í söfnuninni sem voru eyrnamerkta starfi Rauða krossins með ungu fólki.

Samstarfsaðilarnir voru afar ánægðir með átakið og hafa lýst yfir vilja til að halda slíkri söfnun áfram.

Hjálparsími Rauða krossins

Síminn hf. gerðist styrktaraðili Hjálparsíma Rauða kross Íslands og styrkir verkefnið með 6.250.000,- kr. framlagi út árið 2004. Síminn gefur eftir kostnað innhringjenda í númer Hjálparsímans 1717 m.a. í formi styrktarupphæðarinnar. Önnur símafyrirtæki hafa einnig gefið eftir þennan kostnað þannig að Hjálparsíminn er gjaldfrjálss fyrir innhringjendur. Landlæknir, Neyðarlínan og Landspítalinn hafa einnig gerst aðilar að verkefninu, en Hjálparsímanum er ætlað að aðstoða alla aldurshópa sem þurfa á aðstoð að halda, m.a. vegna sjálfsvígshugsana innhringjenda.

Líf – skyndihjálp

Líf hf. hefur haldið áfram sölu skyndihjálparbúnaðar Rauða kross Íslands ss. Bílatöskunnar, Heimiliskassans og Göngupokans. Rauði kross Íslands fær sem svarar 20% af heildsöluverði búnaðarins.

Styrktarfélagar

Heildarframlag styrktarfélaga á árinu var ríflega 9,8 milljónir sem rennur óskipt í Hjálparsjóð Rauða kross Íslands og var árið 2002 síðasta árið í fjáröflun vegna verkefna gegn alnæmi í Suður Afríku. Eftir reynslu þessa verkefnis sem safnað var í í þrjú ár í röð er ætlunin að hverfa aftur til þess fyrirkomulags að safna í ár í senn í eitt verkefni.

Göngum til góðs

Laugardaginn 5. október 2002 stóð Rauði kross Íslands fyrir umfangsmestu söfnun félagsins á árinu er landssöfnunin

“Göngum til góðs” fór fram. Að þessu sinni var safnað til að vinna gegn hungursneyð í Afríku. Undirbúningur var gífurlegur og tókst kynning á söfnuninni með ágætum m.a. var auglýsingaherferð vegna söfnunarinnar valin “Athyglisverðasta auglýsingaherferðin 2002” á Ímark deginum í febrúar 2003. Leitað var til fjölskyldu um að hún myndi nærast á “matarpakka” sem var samansettur af svipuðu fæði og keypt var fyrir söfnunarféð. Kynning á þeirri fjölskyldu fór fram á Stöð 2, auk þess sem blöðin ræddu við fjölskylduna. Samstarf var við ÍSÍ í gegnum “Ísland á iði” verkefni þeirra.

Söfnunin stendur og fellur með þátttöku sjálfboðaliða sem ganga í hús með merкта bauka og safna framlögum frá almenningi. fjöldi sjálfboðaliða fór fram úr björtustu vonum og gegnu ríflega 2300 sjálfboðaliðar á vegum Rauða krossins. Leitað var eftir þátttöku fyrirtækja og starfsmenn þeirra hvattir til að ganga og safna framlögum og tóku fjölmörg fyrirtæki þátt í söfnuninni. Söfnunarsíminn 907 2020 var opinn en almenningur gat hringt inn og gefið 1000 kr. í söfnunina. Allar deildir Rauða kross Íslands tóku þátt í söfnuninni var gengið í hús um land allt á vegum deilda á landinu öllu. Gera má ráð fyrir að gengið hafi verið í yfir 95% húsa á landinu öllu.

Alls söfnuðust um 30 milljónir í söfnuninni sem var vel yfir áætlunum um 20 milljónir.

Næsta “Göngum til góðs” söfnun er áætluð á haustmánuðum 2004.

Ungfrú Ísland.is

Áframhald varð á samstarfi við Ungfrú Ísland.is og tóku stúlkurnar þátt í að kynna L-12 Rauða kross búðina með tískusýningu 17. júní sem tókst með ágætum. Þátttakendum í keppninni 2003 var kynnt starfsemi Rauði krossins á haustmánuðum. Þátttakendur í keppninni hafa verið virkir í sjálfboðastarfi Rauða krossins, aðallega í Rauðakrosshúsinu og í Vin.

Jólahefti-Jólakort

Sala jólakorta til styrktar starfi Rauðakrosshússins var með hefðbundnu sniði, send voru jólahefti á öll heimili á landinu og skilaði sala jólahefta ríflega 4,7 milljónum króna (nettó). Sala jólakorta til fyrirtækja hefur dregist saman á undanförunum árum og stendur undir sér en skilar ekki hagnaði. Á árinu var í fyrsta sinn farið markvisst í að selja eldri birgðir jólakorta sem gekk ágætlega. Samkeppni í sölu jólakorta er orðin afar mikil og fjölmargir aðilar eru að selja kort fyrir jólin. Ákveðið hefur verið að endurskoða sölu jólakortanna.

Vinjarauglýsing

Í samstarfi við MB Miðlun var farið í söfnun í heilsíðu auglýsingu til stuðnings starfsemi Vinjar. Auglýsingin birtist í lok ársins 2002, og runnu ríflega 600 þúsund til Vinjar. Ákveðið var síðar á árinu að stefna að samskonar söfnun árlega, næst í kringum 10 ára afmæli Vinjar í febrúar 2003.

Fræðslustarf

Skólafræðsla

Við skólafræðsluna bættist sagan Æ, þetta er sárt! Bókin er fræðsla í skyndihjálpi en nýttist einnig við lestrarþjálfun fyrir yngsta stig grunnskólans. Bókin var upphaflega gefin út árið 1983 hjá Sænska Rauða krossinum og þýdd á íslensku árið 1985. Það var því um endurútgáfu að ræða. Þetta er skemmtileg hrakfallasaga um tvíburana Pétur og Petru fyrir börn á aldrinum 4 - 10 ára. Námsgagnastofnun sér um dreifingu til skólanna en hægt er að kaupa bókina á skrifstofu Rauða krossins á kr. 500,-.

Fræðslufulltrúi og svæðisfulltrúar mættu á haustþing kennara þar sem þau voru haldin, því miður var ekkert þing á höfuðborgarsvæðinu. Viðtökur kennara voru mjög góðar.

Leikskólafræðsla

Seinni part nóvember fór af stað vinna vegna fræðsluefnis í leikskólana. Nota á leikbrúðuna Hjálpfús til að hjálpa kennaranum að túlka fræðsluna. Hallveig Thorlacius sér um hönnun brúðunnar með aðstoð Helgu Arnalds og Hallveig mun skrifa texta. Erum við í góðu samstarfi við starfsmann Leikskóla Reykjavíkur og leikskólastjóran Önnu Borg á Norðurbergi í Hafnarfirði þar sem við fáum að prufukeyra efnið. Vonumst við til að geta farið af stað að hausti 2003.

Fræðsla á höfuðborgarsvæðinu

Á vegum deilda á höfuðborgarsvæðinu var farið af stað með að bjóða öllum 8. og 9. bekkjum grunnskólanna á svæðinu fræðslupakka. Innihaldið var kynning á Rauða krossinum auk þess sem 8. bekkur fær fræðslu um Rauðakrosshúsið og Hjálparsíma Rauða krossins en 9. bekkur fræðslu um Öfbeldi. Fyrstu kynningarnar fóru fram í nóvember og munu halda áfram fram í mars.

Rauði kross Íslands kom að samstarfsverkefni Heilsugæslunnar, Geðræktar, Eskimó Módelis og Hins hússins um styrkingu sjálfsmyndar og greiðir Rauði krossinn laun fyrir starfsmann sem býður öllum 10. bekkjum á höfuðborgarsvæðinu fræðslu um verkefnið auk kynningar á Rauða krossinum. Byrjað var að fara í skólana í nóvember og heldur það áfram fram á vetur.

Með því að fara inn í alla skólana komumst við í samband við kennarana og gátum kynnt fyrir þeim allt það námsefni sem við bjóðum uppá í grunnskólanum. Var það mjög gott þar sem við náðum þeim ekki á haustþingum.

Vetrarhátíð Reykjavíkurborgar

Rauði krossinn kom að verkefninu Ljós í myrkri – í ljósi fjölmenningar -, vetrarhátíð Reykjavíkurborgar 2002.

Meyvant Þórólfsson hjá Fræðslumiðstöð Reykjavíkur skipulagði verkefnið í samráði við okkur og benti kennurum á að nota bókina Sasha eftir Öddu Steinu Björnsdóttur sem Rauði krossinn og Æskan gáfu út árið 1999 og Rauði krossinn hefur samið kennsluleiðbeiningar við. Sagan var valin þar sem hún gefur góðan samanburð á lífsgæðum hér á landi og í Kasakstan, ekki síst þegar vallynd veður láta að sér kveða.

Alþjóðavika í Kópavogi

Í tenglum við Alþjóðaviku í Kópavogi í október unnum við með Kópavogsdeildinni að því að fara með fyrirlestra inn í efstu bekk grunnskólanna í Kópavogi. Þáðu það 6 skólar af 7. Fengum við 6 fyrirlesara úr hópi starfsmanna og sjálfboðaliða sem hafa reynslu af sendifulltrúastörfum. Samtals voru haldnar 19 kynningar. Sumir skólarnir lögðu alla vikuna undir alþjóðamál t.d. Lindaskóli sem kom með nemendur í heimsókn í Efstaleitið með miðstigsbekkina og einnig fóru þau í heimsókn í fataflokkunarstöðina.

Útgáfa

- Gefið var út staðfært og talsett myndbandið „Sagan að baki hugmyndar.“ Myndin var framleidd af Alþjóðaráði Rauða krossins árið 1992 og ber titilinn “A Story of an Idea”. Þorgeir Ástvaldsson talaði inn á og bætt var við svipmyndum úr starfinu hér heima.
- Myndband um kettina Tag og Túrbo sem var framleitt af landsfélögum Rauða krossins í Evrópu í samvinnu við Evrópusambandið vegna herferðar gegn umferðarslysum. Byggt er á hugmyndinni um að kettir eigi mörg líf. Það gengur mikið á meðan lífin fjara út eitt af öðru og þegar aðeins eitt líf er eftir sér Tag að lífið er hættuspil og ekki þýðir annað en að fara með gát til að vera öruggur. Þess vegna ákvað hann að læra skyndihjálp. Stefán Karl Stefánsson talaði inná með tilþrifum.
- Myndbandið „Konur og stríð.“ Ellefu stuttmyndir þar sem konur lýsa því hvernig stríð hefur haft áhrif á líf þeirra. Myndbandið var framleitt af Urban Films og ICRC árið 2001.

Var það textað á íslensku. Í desember var einnig farið af stað með að vinna 8. fræðslurit Rauða krossins um Konur og stríð.

- Bæklingurinn Hjálpfús þar sem teiknimyndastrákurinn okkar túlkar Rauða kross hreyfinguna. Hentar sem kynning fyrir 8-12 ára börn. Breki Johnsen sá um teikningar.
- Sálrænn stuðningur í skólastofunni, leiðbeiningar til kennara eftir dr. Kendall Johnson. Umsjón með útgáfunni hafði Jóhann Thoroddsen.
- Neyðarvarnarmappan var stórlega endurbætt af Herdís Sigurjónsdóttur neyðarvarnarfulltrúa Rauða krossins.

Gagnagrunnur

Gagnagrunnur félagsins heldur áfram að stækka. Aukningin er mest vegna skyndihjálparnámskeiða en þau sækja um 10.000 manns árlega. Heimsóknir á heimasíðu félagsins skilar okkur fjölda félagsmanna, sjálfboðaliða og umsókna um sendifulltrúastörf, óska um að fara í netklúbbinn og gjafa í hjálparsjóð. Félagar eru orðnir 18.500.

Útboð fyrir deildir

Á aðalfundi árið 2001 voru samþykktar tillögur um breytt vinnulag við meðferð fjármuna. Liður 5. var svohljóðandi:

“Að stefnt verði að því að samningar um tækjakaup og tryggingarmál verði sameiginlegir innan hreyfingarinnar.”

Í áráraðir hafa nokkrar deildir fært yngstu börnum í grunnskólum reiðhjólahljálma að gjöf. Farið var í útboð á hjálmum og tekið var tilboði frá Hvelli hf. sem einnig lét breyta gerð hjálmanna undir eftirliti Herdísar Storgaard, framkvæmdastjóra Árveknis, sem er átaksverkefni um slysavarnir barna og unglunga. Einnig var búið til merki sem hjálmarnir eru skreyttir með svo það fer ekki á milli mála að þeir koma frá Rauða krossi Íslands. Alls pöntuðu 8 deildir samtals 180 hjálma.

Alþjóðastarf

Yfirlit

Á árinu 2002 voru stærstu verkefni í alþjóðastarfi Rauða kross Íslands vegna alnæmis og matvælskorts í sunnanverðri Afríku og vegna stríðsátaka í Afganistan og Palestínu. Einnig var aðstoð félagsins beint að þeim svæðum í heiminum þar sem er mikil neyð en erfiðlega gengur að fjármagna hjálparstarf en í daglegu tali eru þau oft kölluð "gleymd svæði".

Stærstu þróunarverkefni félagsins voru í þágu alnæmissmitaðra í sunnanverðri Afríku. Haldið var áfram með heilsugæsluverkefni í Mósambík og haldið var áfram með alnæmisverkefni í Malaví og Suður-Afríku, sem lengi hafa verið í undirbúningi. Rauði kross Íslands starfar með systurfélögum sínum í þessum löndum að því að veita alnæmissjúkum heimahlynningu og aðstandendum þeirra stuðning svo og að fræðslu og forvörnum gegn smiti.

Yfirvofandi hungursneyð í sunnanverðri Afríku var stærsta verkefnið á sviði neyðaraðstoðar. Í landssöfnun Rauða krossins í október 2002 tókst að safna 30 millj. kr. sem runnu til Alþjóðasambands Rauða krossins vegna hjálparstarfs á þessu svæði. Auk þess fóru tveir sendifulltrúar til starfa. Í október 2002 var óttast að allt að 300 þúsund manns gætu orðið hungurmorða næstu þrjá mánuði og skipulagði Alþjóðasambandið matvæladreifingu til 1,3 milljónar manna í fimm löndum, þ.e. í Malaví, Sambíu,

Simbabve, Svasilandi og Lesótó.

Á árinu störfuðu 16 manns á vegum félagsins erlendis og tóku þeir þátt í 18 mismunandi verkefnum. Rúmur helmingur sendifulltrúanna var að störfum í Afríku. Fleiri sendifulltrúum félagsins voru falin stjórnunarstörf en oft áður, m.a. við að stjórna hjálparstarfi Alþjóðasambandsins í Aserbaídsjan og sem yfirmaður heilbrigðismála Rauða krossins á Indlandsskaga.

Þróunarverkefni

Á árinu 2002 veitti Rauði kross Íslands og deildir hans fjárhagslegan stuðning við þróunarverkefni fjögurra landsfélaga í Afríku, þ.e. við landsfélögin í Gambíu, Malaví, Mósambík og Suður-Afríka ásamt því að senda út notuð föt, sjúkravörur og teppi til Lesótó, Tanzaníu og landsfélaga vinadeilda sem greint er frá annars staðar.

Gambía

Gambía er eitt af allra fátækustu löndum heims og eru þjóðartekjur á mann í Gambíu um það bil sjötíu sinnum lægri en á Íslandi. Rauði kross Íslands hefur stutt uppbyggingu landsfélagsins í Gambíu frá 1992. Markmið samstarfsins er að styrkja innviði Gambísku Rauða krossins þannig að hann verði ekki jafn háður utankomandi aðstoð og raunin er nú við að sinna hlutverki sínu, en félagið sinnir m.a. neyðaraðstoð og neyðarvörnum, móttöku flóttamanna, skyndihjálp o.fl.

Til að ná þessu markmiði hefur verið lögð megináhersla á að koma á fót sjálfstæðri fjáröflun deilda Gambísku Rauða krossins, en þær eru sjö talsins. Fyrri hluta samstarfsins er lokið, þar sem þrjár deildir voru studdar til að ráða svæðisstarfsmann til starfa og hleypa fjáröflun af

stokkunum. Síðari hluti verkefnisins tekur til hinna fjögurra deildanna sem eftir eru. Á árinu 2001 voru ráðnir til starfa deildastarfsmenn sem munu hafa yfirumsjón með fjáröflunarverkefnunum. Fengu þeir þjálfun ásamt sjálfbóðaliðum deildanna og í sameiningu ýttu þau úr vör einu litlu fjáröflunarverkefni í hverri deild. Framhald verkefnanna varð þó ekki í samræmi við væntingar á árinu 2002. Í ljós kom að kunnátta á gerð verkefnatillagna, framkvæmdar- og fjárhagsáætlana var ekki nægjanleg og eins töfðu fyrir mikil mannaskipti á gambísku höfuðstöðvunum. Þeim til stuðnings sendi Rauði kross Íslands sendifulltrúann Susan Martin til að fara yfir bókhaldskerfi og áætlanagerð. Í kjölfar þeirrar heimsóknar var ákveðið að aðlaga stuðning Rauða kross Íslands að þjálfunarverkefni á sviði fjármála sem Alþjóðasamband Rauða kross félaga mun framkvæma með fjórum landsfélögum á Vesturströnd Afríku og er Gambía eitt þeirra.

Nefna má að aðaltekjur Gambísku aðalstöðvanna fást fyrir útleigu á skrifstofubyggingu sem Rauði kross Íslands styrkti á sínum tíma. Bygging þessi var vígð á vormánuðum 2001.

Lesótó

Rauði kross Íslands studdi um árabíl rekstur tveggja heilsugæslustöðva í fjallahéruðum Lesótó með hjálp deilda á Norðurlandi með fjárframlögum og sendingu notaðs fatnaðar sem seldur var að hluta til stuðnings landsfélaginu. Ávalt hefur verið stefnt að því að yfirvöld í Lesótó tækju reksturinn yfir og var unnið að því á árinu 2001. Framlag þess árs var nýtt til uppbyggingar á fjárhag landsfélagsins sem átt hefur í kröggum þar sem fastir tekjustofnar landsfélagsins eru fáir og veikir og svo er reyndar enn. Mikill áhugi er bæði hjá deildum á Norðurlandi og Rauða krossinum í Lesótó á áframhaldandi samstarfi. Því hefur verið ákveðið að á árinu 2003 verði árangur samstarfsins til þessa metinn með tilliti til möguleika á áframhaldandi stuðningi.

Malaví

Stjórn Rauða kross Íslands einsetti sér árið 2000 að vinna í auknum mæli gegn alnæmisplágunni sem herjar á heimsbyggðina og beindi sjónum sínum að sunnanverðri Afríku.

Landsfélögin í sunnanverðri Afríku hafa sett sér sameiginlega stefnu til að glíma við þennan vágast og byggja þar á reynslu þeirra landsfélaga á svæðinu sem mesta reynslu hafa af umönnun við alnæmissjúka.

Verkefnin sem unnið verður að eru einkum fjórþætt. Gert er ráð fyrir heimahlyningu við langveika, aðstoð við munaðarlaus börn, fræðslu- og málsvarastarfi.

Á síðasta ári voru lögð drög að nýju alnæmisverkefni í Chiradzulu í suðurhluta Malaví sem byggir á þessu.

Fátækt er gífurleg í Malaví og fólk í sveitum landsins hefur barist við hungurvofuna ár eftir ár þegar uppskeran hefur brugðist vegna veðurfars.

Alnæmisveiran leggst með meiri þunga á svo illa sett samfélög, því nægur matur er ein aðalforsenda þess að þeir sem sýkjast haldi heilsu sinni í einhvern tíma. María Skarphéðinsdóttir læknir fór út á vormánuðum

og vann með starfsmanni Malavíska Rauða krossins að verkefnáætlun til tveggja ára. Samningur var undirritaður af framkvæmdastjórum landsfélaganna í september í Malaví og verkefnið hófst í nóvember.

Ennfremur hefur Malavíski Rauði krossinn fengið notaðan fatnað frá Íslandi sem bæði er dreift til bágstaddra og seldur til fjáröflunar.

Mósambík

Heilbrigðisverkefni

Helstu heilsufarsvandamál í Mósambík eru vannæring meðal barna, malaría, niðurgangur, innyflaormar og önnur sníkjudýr í meltingarvegi, sýkingar í öndunarfærum, húðsjúkdómar, berklar, smitsjúkdómar og alnæmi. Meðan borgarastyrjöldin stóð yfir var þriðja hver sjúkrastöð eyðilögð og fimmta hver heilsugæslustöð. Ríkisstjórnin áætlað að heilbrigðisþjónusta þess nái aðeins til um 50% af fólki úti á landsbyggðinni.

Rauði kross Íslands, í samvinnu við Þróunarsamvinnustofnun Íslands og Mósambíska Rauða krossinn undirrituðu samning í lok ársins árið 1999 um að byggja heilsugæslustöð og byggja upp heilbrigðisþjónustu við íbúa í Matutuine í Mapútóhéraði í suðurhluta Mósambík. Auk þess skal styrkja Rauða kross deildina á svæðinu þannig að hún geti fylgt verkefni eftir þegar samstarfinu við RKÍ og ÞSSÍ lýkur.

Heilsugæslustöðin er í þorpinu Hindane og búin nauðsynlegum tækjum. Í þorpinum sem fjær liggja er verið að byggja svokallaða skyndihjálparpósta og grafa fyrir brunnum sem bæta munu aðgengi að hreinu vatni. Stjórnvöld í Mósambík útvega starfsfólk fyrir heilsugæslustöðina og sjá fyrir nauðsynlegum lyfjum og yfirumsjón. Sjálfbodaliðar sem starfa að heimahlyningu (community health workers) og yfirsetukonur (traditional birth attendants) verða þjálfaðir og fá í hendur nauðsynleg sjúkragögn. Er áætlað að þeir muni heimsækja öll heimili á svæðinu.

Verkefnið gekk samkvæmt áætlun á árinu 2002. Heilsugæslustöðin var vígð á vormánuðum og þjálfun er að mestu lokið.

Á árinu var einnig unnið að undirbúningi að stuðningi við alnæmissjúka og vinna að forvörnum í ætt við það sem gert verður í Malaví.

Götubörn

Rauði kross Ísland hefur einnig styrkt athvarf fyrir götubörn í borgunum Beira og Mapútó. Verkefnið hófst eftir að borgarastyrjöldinni lauk í Mósambík og mikið var af vegalausum börnum á götum borganna. Þau höfðu flúið dreifbýlið og komið til höfuðborgarinnar í leit að betra lífi. Á síðustu árum hafa breytingar orðið töluverðar og færri vegalaus börn á götum bæja og borga en hins vegar þurfa fleiri börn stuðning vegna ýmissa vandamála sem orsakast af mikilli fátækt fjölskyldna en Mósambík er eitt af fátækustu löndum heims.

Í athvörfunum njóta börnin umhyggju og ýmiss konar aðstoðar, fá mat, heilbrigðisþjónustu og ýmiss konar iðnjálfun eins og kennslu í saumaskap, húsgagnasmíði og fleira. Um 400 börn fá aðstoð árlega á báðum þessum stöðum. Á síðasta ári var bætt við aðstoð við munaðarlaus börn sem mörg hafa misst foreldra sína úr alnæmi. Er reynt að finna þeim fósturfjölskyldur og þeim veittur stuðningur til að sjá fyrir börnunum.

Vatn

Á árinu 2001 voru lögð drög að sérstöku vatnsverkefni í Mapúto héraði í samvinnu við Mósambíska og Spænska Rauða krossinn. Í dreifðum byggðum héraðsins er aðgengi að hreinu vatni mikið vandamál og ætlunin var að bæta úr því með byggingu um 30 brunna og þriggja borhola. Gerð brunnanna lauk árið 2002. Samstarf þetta heppnaðist mjög vel og umræður hafa verið uppi um áframhaldandi samstarf á næsta ári.

Suður-Afríka

Rauði kross Íslands hefur um árabil styrkt aðhlyningu við alnæmissjúka á Western Cape svæðinu. Á árinu 2001 var hafinn undirbúningur að nýju alnæmisverkefni í samvinnu Rauða kross Íslands og Suður-Afríska Rauða krossins í Kimberley í Northern Cape, einu af fátækustu héruðum landsins. Er það af sama meidi og önnur alnæmisverkefni á svæðinu eins áður var greint frá. Samningur var undirritaður af framkvæmdarstjóra Rauða kross Íslands og verkefnastjóra alnæmisverkefna S-Afríska Rauða krossins í september og verkefnið hófst síðan í október.

Anna Þrúður Þorkelsdóttir fyrrv. formaður Rauða kross Íslands fór til Suður Afríku í júlí 2002 til að starfa með deildinni í Northern Cape og aðstoðar meðal annars við að koma alnæmisverkefninu í Kimberley á laggirnar.

Vinadeildasamstarf

Árið 2002 markaði tímamót í vinadeildasamstarfinu vegna þess að þá náðist markmið sem sett var fjórum árum áður um að allar deildir Rauða kross Íslands taki þátt í vinadeildasamstarfi.

Vinadeildasamstarf felst í samstarfi tveggja eða fleiri deilda félagsins við Rauða kross deild í öðru landi. Þar sem margar deildir Rauða kross Íslands eru tiltölulega litlar hafa deildir í sama landshluta tekið sig saman um að vinna með einni erlendri deild, t.d. eru sjö deildir á Vesturlandi í samstarfi við Rauða kross deildina í Vestursýslu (Western Division) í Gambíu. Þess eru þó nokkur dæmi að stærrí deildir félagsins standi einar að samstarfi við erlenda deild og má sem dæmi nefna að Reykjavíkudeild hóf á árinu samstarf við Rauða kross deildina í Paldiski í Eistlandi.

Hér á eftir verður greint frá því helsta sem gerðist í vinadeildasamstarfinu á árinu 2002.

Norðurland – samstarf við Lesótó

Deildirnar á Norðurlandi hafa verið í vinadeildarsamstarfi við Rauða krossinn í Lesótó frá 1992 og stutt rekstur tveggja heilsugæslustöðva í fjallahéruðunum landsins. Í þessum þorpum hafa einnig starfað handverkshópar kvenna sem hafa skapað Rauða kross deildunum þar og þeim sjálfum nokkrar tekjur. Rauði krossinn í Lesótó hefur átt í fjárhagserfiðleikum og ákváðu deildirnar á Norðurlandi að endurskoða vinadeildasamstarfið með það fyrir augum að það yrði markvissara og stuðningur þeirra nýttist betur til uppbyggingar þegar til lengri tíma er litið.

Vesturland – samstarf við Gambíu

Vinadeildasamstarf á milli deildanna á Vesturlandi og deildarinnar í Vestursýslu (Western Division) í Gambíu hófst árið 1996. Deildirnar á Vesturlandi hafa sent árlega gám af notuðum fötum til Vestursýslu en hluti fatnaðarins hefur verið seldur á markaði til að styrkja fjáröflun deildarinnar. Deildirnar á Vesturlandi samþykktu árið 2000 að halda samstarfinu áfram í tvö ár og styðja deildina við að grafa brunn á stað þar sem skortur er á drykkjarvatni. Dregist hefur að hefja gerð brunnsins en á árinu 2002 sendu deildirnar á Vesturlandi gám með notuðum fatnaði til vinadeildar sinnar í Gambíu.

Suðurland – samstarf við Júgóslavíu

Deildirnar á Suðurlandi og Suðurnesjum hófu vinadeildasamstarf við deildina í Sremski Karlovci í Júgóslavíu árið 1998. Deildirnar hafa stutt rekstur súpueldhúss þar sem tæplega tvö hundruð manns, aðallega flóttamenn, fá eina heita máltíð á dag. Einnig hefur deildin í Sremski Karlovci verið studd við að koma sér upp nýju húsnæði fyrir súpueldhúsið og skrifstofu deildarinnar. Á árinu 2002 var haldið áfram stuðningi við súpueldhúsið og innréttingu húsnæðis deildarinnar auk þess sem flóttamenn fengu matvælaaðstoð sem fjármögnuð var af deildunum á Suðurlandi og Suðurnesjum.

Vestfirðir – samstarf við Júgóslavíu

Árið 1998 hófst vinadeildasamstarf á milli deildanna á Vestfjörðum og deildarinnar í Uzice í Júgóslavíu. Deildirnar hafa stutt byggingu vöruheymislu fyrir hjálpargögn í Uzice en Júgóslavneski Rauði krossinn hefur á undanfönum árum dreift miklu magni af hjálpargögnum til þurfandi í landinu. Nú er lokið við að byggja 700 fermetra vöruheymislu með stuðningi deildanna á Vestfjörðum og á árinu 2002 var studdu deildirnar á Vestfjörðum ýmiss konar lokafrágang á byggingunni, m.a. frágang á lóðinni við bygginguna.

Austurland – samstarf við Suður-Afríku

Austfirskar deildir hafa stutt Rauða krossinn í Western Cape í Suður Afríku síðan 1999, annars vegar ungmennaverkefni sem þjónar fátækustu samfélögunum í Western Cape og hins vegar kennslu í skyndihjálp og almennri heilsugæslu til sveita þar sem læknaaðstoðar og sjúkraflutninga nýtur ekki við. Tvisvar hefur verið tekið á móti góðum gestum að utan og gagnkvæm samskipti hafa verið með ýmsu móti. Á árinu 2002 fór vinnuhópur á vegum deildanna í heimsókn til Western Cape til að kynna sér árangur samstarfsins og móta framhald þess. Í framhaldinu ákváðu deildirnar að auka stuðning sinn við vinadeildina í Western Cape og halda samstarfinu áfram a.m.k. til ársloka 2006.

Hafnarfjörður – samstarf við Úsbekistan

Frá árinu 1998 hefur Hafnarfjarðardeild verið í vinadeildasamstarfi við Rauða hálfmánann í Úsbekistan. Þar hefur verið studd uppbygging og rekstur dagheimilis fyrir þroskaheft börn. Verkefnið hefur einnig haft að markmiði að vinna gegn fordómum gagnvart þroskaheftum og förluðum börnum. Hafnarfjarðardeild hefur átt samstarf við Félag eldri borgara í Hafnarfirði en eldri borgarar hafa saumað barnafatnað sem sendur hefur verið til Úsbeksitan. Á árinu 2002 sendi Hafnarfjarðardeild gám með nýjum og notuðum fötum til Úsbekistan. Deildin ákvað að

undirbúa lok verkefnisins á árinu 2003 enda væri þá lokið uppbyggingu heimilisins og reksturinn kominn í fastar skorður.

Deildir á höfuðborgarsvæðinu – samstarf við Albaníu

Deildin í Kjósarsýslu hóf samstarf við deild í bænum Delvina í Albaníu árið 1997. Stuðningur deildarinnar hefur beinst að menntun barna og unglunga á staðnum, m.a. með því að dreifa skólavörum til þeirra. Árið 1998 var sendur 40 feta gámur með matvælum, hreinlætisvörum og fatnaði sem 400 fjölskyldur nutu góðs af. Á árinu 2002 ákváðu þrjár aðrar deildir félagsins á höfuðborgarsvæðinu, þ.e. deildirnar í Bessastaðahreppi, Garðabæ og Kópavogi, að taka þátt í vinadeildasamstarfinu með Kjósarsýsludeild. Fulltrúar deildanna fjögurra heimsóttu Albaníu á árinu 2002 og ákváðu í framhaldinu að styðja heilbrigðisverkefni gegn smitsjúkdómum í jafn mörgum deildum í Albaníu, þ.e. í Delvina, Gjirokastra, Permeti og Tepelena en öll þessi bæjarfélög eru í suðurhluta landsins.

Reykjavíkurdeild – Eistland

Síðla árs 2002 hóf Reykjavíkurdeild vinadeildasamstarf við Rauða kross deildina í Paldiski í Eistlandi. Fulltrúar Reykjavíkurdeildar heimsóttu Paldiski til að kanna aðstæður og skipuleggja samstarf sitt. Ákveðið var að koma á samstarfi ungmenna- og kvennadeilda Reykjavíkurdeildar við eistnesku vinadeildina, m.a. með því markmiði að efla ungmennastarf í Paldiski og koma af stað fjáröflun þar. Fulltrúum frá deildinni og landsfélaginu var boðið í heimsókn til Íslands í ársbyrjun 2003.

Sendifulltrúar

Verkefni sendifulltrúa Rauða kross Íslands voru jafn margvísleg og þau voru mörg á árinu 2002, allt frá fjármálastjórn í Tanzaníu til byggingarvinnu í Afganistan, heilsugæsluþjónustu við fórnarlömb stríðs í Eþíópíu og stjórnunar skrifstofu Alþjóðasambands Rauða kross félaga í Aserbædjan.

Aðstæður þær sem okkar fólk býr við á vettvangi eru einnig ólíkar, allt frá tjaldbúðum undir Afríkuhimni til venjulegrar blokkaríbúðar í hjarta Evrópu. En allir eru sendifulltrúarnir að vinna eftir grundvallarmarkmiðum Rauða krossins við að aðstoða þá sem höllum fæti standa í kjölfar hamfara eða stríðsátaka. Og þar er ekkert lát á þörfinni, því miður.

Á síðasta ári voru alls sextjan sendifulltrúar við störf á vegum Rauða kross Íslands og tóku þátt í 18 verkefni, samtals í 105 mánuði. Það eru álíka margir og fyrra ár. Störf sendifulltrúa á árinu skiptast nokkuð jafnt milli þróunarstarfa og beinnar neyðaraðstoðar. Langflestir sendifulltrúa nú voru á vegum Alþjóðasambandsins en aðrir á vegum Alþjóðaráðs Rauða krossins utan tveir sem unnu að tvíhliða verkefnum með Rauða kross félögunum í Mósambík og Suður-Afríku.

Rúmur helmingur starfa sendifulltrúa félagsins er við verkefni í Afríku, svo sem við skipulag fjármála, þróun og skipulagningu upplýsingaöflunar, uppbyggingu landsfélaga, heilsugæslu, aðstoð við fórnarlömb stríðs og vernd stríðsfanga.

Á árinu 2002 voru flestir á heilbrigðissviði en einnig voru sendifulltrúar við fjármálastjórn og þróun og uppbyggingu landsfélaga.

Fjöldi sendifulltrúa og mann mánuðir eftir tegund verkefnis

Eðli verkefnis	tala sendiferða	Mánuðir við störf
Heilbrigðisverkefni	5	36
Upplýsinga- og kynningarstörf	5	11
Flutningar og dreifing hjálpargagna	1	5
Fjármál og stjórnun	7	29
Uppbygging og þróun landsfélaga	2	18
Vernd stríðsfanga og leitarþjónusta	1	6
FACT Skoðun á aðstæðum	0	0

Staðsetning verkefna

Afríka	10
Evrópa og mið Asía	3
Asía og Kyrrahafseyjar	6
N. Afríka og Austurlöndun nær	0
Ameríka	1
Höfuðstöðvar í Genf	1

Hlín Baldvinsdóttir stjórnaði sendinefndar Alþjóðasambandsins í Aserbaidsjan vegna aðstoðar við flóttafólk frá Nagorny-Karabach heræði ásamt þróun og uppbyggingu Azeri Rauða hálfmánnans.

Ómar Valdimarsson vann á vegum Alþjóðasambandsins að þróun upplýsinga- og kynningarmála meðal landsfélaga SA-Asíu með aðsetur í Bangkok.

Þór Daníelsson var fjármálastjóri sendinefndar Alþjóðasambandsins í Tanzaníu og að starfa við uppbyggingu fjármála- og fjáröflunarsviðs Tanzanísku Rauða krossins.

Sólveig Ólafsdóttir var við upplýsinga- og kynningastörf á vegum Alþjóðasambandsins á svæðisskrifstofu þess í sunnanverðri Afríku með aðsetur í Harare.

Hjördís Guðbjörnsdóttir starfaði að tvíhliða þróunarverkefni Þróunarsamvinnustofnunar Íslands, Rauða krossins og Mósambíska Rauða krossins á uppbyggingu heilsugæslu í Hindane héraði í Mósambík.

Huld Ingimarsdóttir starfaði í Afríku þar sem hún sá um fjármálastjórn á skrifstofu Alþjóðasambandsins í Jóhannesarborg í tengslum við aðstoð á hungursvæðum í sunnanverðri Afríku.

Þórir Guðmundsson fór til Kína í skamman tíma sem talsmaður Alþjóðasambandsins á flóðasvæðum.

Hlér Guðjónsson vann á vegum Alþjóðasambandsins í Afganistan sem upplýsingafulltrúi. Hann hóf störf á skrifstofu Alþjóðasambandsins í Jóhannesarborg fyrir neyðarastoðina við alla sunnanverða Afríku vegna þurrkanna þar í september árs 2002.

Susan Martin starfaði í sex mánuði á svæðisskrifstofu Alþjóðasambandsins í Santo Domingo í Dóminíkanska Lýðveldinu. Susan tók síðar á árinu að sér stutt verkefni í Gambíu fyrir hönd Rauða kross Íslands.

Áslaug Arnoldsdóttir, hjúkrunarfræðingur, starfaði á vegum Alþjóðaráðs Rauða krossins í Eritreu og Eþíópía, við uppbyggingu almennrar heilsugæslu og aðstoð við stríðsfanga.

Ríkarður Pétursson starfar sem byggingarfulltrúi Alþjóðasambandsins á skjálftasvæðum í Nahrin, Afganistan. Hann fer með verkstjórn við endurbyggingu átta skóla sem hrundu í jarðskjálfta auk þess sem hann hefur umsjón með dreifingu hjálpargagna.

Porkel Porkelson ljósmyndari fór á vegum Alþjóðasambandsins til Afganistan til að mynda hjálparstarfið þar í kjölfar stríðsátakanna 2001 – 2002.

Steinunn Blöndal hjúkrunarfræðingur starfaði fyrir Alþjóðasambandið á sjúkrahúsi í Júba í suðurluta Súdans þar sem hún þjálfaði meðal annars innlenda hjúkrunarfræðinga.

Eva Laufey Stefánsdóttir hjúkrunarfræðingur starfaði í norðanverðri Kenýu á spítala sem Alþjóðaráðið rekur vegna borgarastríðsins í Súdan.

Anna Þrúður Þorkelsdóttir fyrrverandi formaður Rauða kross Íslands starfar með Rauða kross deildinni í Free State og Northern Cape í Suður-Afríku við uppbyggingu alnæmisverkefna sem Rauði kross Íslands styrkir.

María Skarphéðinsdóttir læknir fór í vor til Malaví með matsteymi á vegum Alþjóðasambandsins til að kanna matarskort í landinu. Að því loknu vann hún að verkefnaáætlun fyrir alnæmisverkefni sem Rauði kross Íslands er að hefja í samvinnu við malavíska Rauða krossinn í Chiradzulu í sunnanverðu landinu.

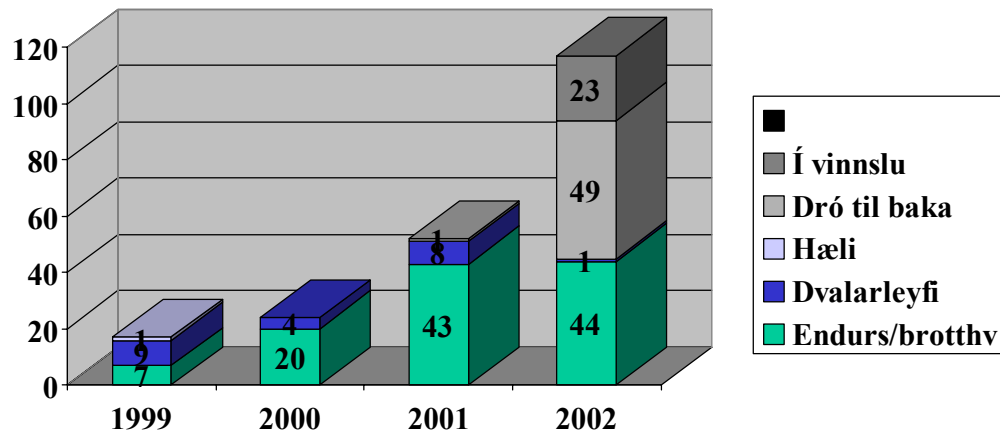
Hælisleitendur

Í september árið 1999 var undirritaður samningur við Dómsmálaráðuneytið þar sem Rauði kross Íslands tók að sér ákveðið hlutverk í móttöku þeirra sem sækja um hæli sem pólitískir flóttamenn. Þetta felur í sér að RKÍ útvegar hælisleitendum m.a. húsnæði, framfærslu og lágmarks læknaaðstoð. Skv. samningnum greiðir RKÍ fyrir fyrstu 3 mánuðina en getur krafist stjórnvöld um útlagðan kostnað sem af áframhaldandi dvöl hælisleitanda hlýst eða allt til að endanlegt svar er gefið við beiðni hælisleitanda um dvalarleyfi hér á landi.

Greinileg aukning umsókna um pólitískt hæli varð eftir að Schengen samkomulagið gekk í gildi þann 25/3 2001. Auk þess gekk í gildi svokallaður Dyflinar samningur sem kveður á um hvaða ríki beri að taka við afgreiðslu umsóknar um hæli. Þetta hefur það í för með sér að þótt umsækjandi sæki um hæli á Íslandi getur komið í ljós að annað ríki beri ábyrgð á umsókn hans skv. reglum Dyflinarsamningsins og hann verði sendur til þess ríkis þar sem umsókn hans verður tekin til umfjöllunar.

Fjöldi umsókna

Í ársbyrjun 2002 voru óafgreiddar umsóknir frá fyrra ári 16. Af þeim fengu 8 dvalarleyfi af mannúðarástæðum eða 2 fjölskyldur auk þess sem eitt barn fæddist í þann hóp. 6 voru endursendir til annarra landa og 2 hurfu.

Á árinu 2002 voru lagðar fram 117 umsóknir um hæli á Íslandi og hafði þá fjöldi umsókna tvöfaldast þriðja árið í röð. Þar af eru 68 karlmenn, 25 konur og 23 börn af eftirfarandi svæðum: Rúmenía 38, fyrrum Sovétríki 34, Afríkuríki 12, Albanía 10, Mongólía 8, Slóvakía 4, Búlgaría 3, Irak 2, Israel 1, Libanon 1, Kosovo 1, Króatía 1, Makedonía 1.

Af þeim sem sóttu um hæli á árinu 2002 var staðan í lok ársins eftirfarandi:

- 1 jákvæður úrskurður var gefinn út á árinu
- 33 voru sendir til annarra landa á grundvelli Dyflinarsamnings eða Norðurlandasamnings
- 11 hurfu á brott
- 48 drógu umsókn sína til baka og yfirgáfu landið sjálfviljugir
- 23 umsóknir voru óafgreiddar

Flóttamenn

Flóttamannaverkefninu í Reykjanesbæ lauk í byrjun júní 2002 en þangað komu 23 flóttamenn eða fimm fjölskyldur í júní 2001. Fjórar fjölskyldur voru búnar að kaupa sér íbúð í verkefnislök en ein gat fengið leigt áfram og gerir það. Verkefnið í heild gekk vel en löng dvöl í flóttamannabúðum hafði sett sín spor á heilsufar fólksins sem var verra en hópanna sem á undan höfðu komið.

Á árinu 2002 kom enginn nýr hópur flóttamanna þar sem fjármunir til verkefnisins höfðu verið skornir niður. Rauði kross Íslands notaði þá tímann til þess að ljúka handbók um flóttamannastarfið sem kemur öllum til góða sem að verkefninu koma.

Á árinu 2002 ákvað ríkisstjórnin að taka á árinu 2003 20-25 flóttamenn frá Serbíu en þar er nú verið að reyna að loka flóttamannabúðum sem teknar voru í notkun 1995. Undirbúningur fyrir verkefnið hófst strax þegar ákvörðun lá fyrir. Fyrirhugað var að þeir flóttamenn færu til Akureyrar snemma árs.

Innanlandsstarf

Inngangur

Aukin fræðsla og þjálfun sjálfboðaliða setti svip á innanlandsstarfið árið 2002. Fjölbreytt námskeið voru í boði með fræðslu um hugsjónir og starfsemi Rauða krossins innanlands og utan, einnig verkefnatengd námskeið af ýmsum toga þ.á.m. fyrir heimsóknarvini og fjöldahjálparstjóra. Öll námskeið á vegum Rauða kross Íslands innihalda fræðslu um starfsemi hreyfingarinnar.

Í maí mánuði fór fram átak undir kjörorðinu „Sleppum fordómum“ í samvinnu við Landlæknisembættið, Geðrækt o.fl. aðila. Rauði kross Íslands var einnig í samstarfi við Landlæknisembættið, Símann og Kaupþing með átakið „hringja – hnoða“, þar sem reynt var að kom á framfæri einföldum skilaboðum til almennings um endurlífgun.

Rauði krossinn stóð fyrir málþingi í byrjun september um umferðaröryggismál og skyndihjálp. Evrópudagurinn í skyndihjálp var veglegur hér á landi með góðri þátttöku sjálfboðaliða við að vekja athygli á mikilvægi þekkingar á fyrstu viðbrögðum við slysum.

Vaxandi áhugi er fyrir því að taka upp heimsóknarþjónustu í deildum Rauða krossins og hún hefur eflst þar sem hún hefur verið fyrir. Sjálfboðaliðum fjölgar sem tilbúnir eru til að taka að sér slík verkefni enda sjá menn víða mikla þörf fyrir að draga úr einangrun fólks.

Verkefni til stuðnings geðfötluðum voru í gangi og reynt með ýmsum hætti að draga úr fordómum í þeirra garð. Samvinna á milli athvarfanna þriggja fyrir geðfatlaða Vinjar, Dvalar og Lautar komst í fastar skorður á árinu, haldnir voru sameiginlegir fundir starfsmanna með fræðslu og kynningarefni.

Forvarnaverkefni af ýmsu tagi voru áberandi árið 2002. Rannsóknir á lífsstíl ungs fólks á aldrinum 16-20 ára sem Rauði krossinn tók þátt í sýna að þörf er fyrir að bæta lífsgæði þessa aldurshóps og draga úr áhættuhegðun. Breyting á sjálfræðisaldri úr 16 í 18 ár kallar á viðbrögð samfélagsins. Rauði krossinn ákvað að gerast málsvari þessa aldurshóps og sérstaklega ungs fólks í vanda. Dæmi um verkefni:

Myntsöfnun sem var samvinnuverkefni SPRON, Flugleiða-frakt og Íslandspósts og ætlað að styðja starf með ungu fólki.

Tvö tólmstunda- og menningarhús hófu starfsemi á árinu og eru þau nú 4 að tölu og víðar í undirbúningi.

Starf Fjölsmiðjunnar í Kópavogi blómstraði og hefur þegar sannað ágæti sitt. Mikil ánægja er með starfseminum sem þar fer fram og eftirspurnin mun meiri en hægt er að anna að svo stöddu.

Forvarnaverkefnið Ego.is. Að verkefninu standa Rauði krossinn, Landlæknisembættið, heilsugæslan, jafningjafræðslan og Geðrækt. Lögð er áhersla á að styrkja sjálfsmynd unga fólksins og bent á leiðir til þess. Í tengslum við verkefnið var gerð sjónvarpsmynd, blað gefið út og vefsíða sett á fót. Unnið var fræðsluefni fyrir elstu bekki grunnskóla og fyrstu bekki framhaldsskóla. Rauði krossinn sá um grunnskólafræðsluna á höfuðborgarsvæðinu og verkefnið heldur áfram árið 2003.

Haldinn var fundur í Efstaleitinu 7. desember sem fjallaði um forvarnir. Á fundinum voru fulltrúar frá tómstunda- og menningarhúsunum sem Rauði krossinn stendur að, forstöðumenn, sjálfboðaliðar og svæðisfulltrúar. Til fundarins mættu einnig fulltrúar frá þeim deildum sem eru með ungmennahús í undirbúningi. Markmiðið var að tengja saman alla þessa aðila, skiptast á upplýsingum og reynslu af starfsemi húsanna. Þátttakendum voru einnig kynnt helstu forvarnaverkefni sem Rauði krossinn kemur að og fjölbreytt starf innan ungmennahreyfingarinnar.

Ungmennahreyfingin (URKÍ) lagði áherslu á 2 meginverkefni á landinu, Gegn ofbeldi og fræðslu um kynsjúkdóma. URKÍ hélt úti heimasíðu og gaf út 2 blöð af PlúsC.

Hjálparsíminn tók til starfa 26. nóvember og sama dag var skrifað undir samkomulag við Landlæknisembættið, Geðsvið Landspítala háskólasjúkrahúss og Neyðarlínuna um símsvörun og fræðslu til þeirra sem annast hana.

Í apríl 2002 var skrifað undir almannavarnasamkomulag ásamt Slysavarnafélaginu Landsbjörgu og AVRÍK. Fyrirmynd að héraðssamningum er hluti af samkomulaginu. Neyðarvarnfulltrúi Rauða kross Íslands ásamt fulltrúum frá samstarfsaðilum kynntu samkomulagið um allt land.

Rauði krossinn tók þátt í Samverði 2002 þar sem æfð voru viðbrögð við eldgosi í Vestmannaeyjum og brottflutningur fólks til Þorlákshafnar þar sem fjöldahjálparstöð var sett á laggirnar.

Rauði krossinn var m.a. kallaður út vegna aurskirða á Seyðisfirði. Samstarf við lögreglu og slökkvilið utan almannavarnaástands jókst m.a. með sálrænum stuðningi við fólk sem lenti í bruna.

Allar deildir 51 að tölu tóku þátt í landssöfnuninni „Göngum til góðs“ og tókst hún einstaklega vel.

Í vinadeildasamstarfi við önnur landsfélög voru allar deildir Rauða kross Íslands, annað hvort einar sér eða á svæðisvísu.

Fatasöfnun var um allt land, töluvert fór af fatnaði innanlands til þeirra sem helst þurfa á aðstoð að halda. Betra verð fékkst fyrir það sem selt var út, verslunin að Laugavegi 12 gekk mjög vel og nokkrar deildir seldu fatnað á lágu verði. Afraksturinn rann til hjálparstarfs og neyðaraðstoðar.

Árið 2002 einkenndist af öflugum og fjölbreyttu samstarfi deilda. Góð dæmi eru aðkoma að tómstunda- og menningarhúsum fyrir ungt fólk, samarbúðir fyrir ungmenni að Löngumýri, alþjóðlegar samarbúðir og þjóðahátíðir á Vestfjörðum og Austfjörðum.

Samþykkt hefur verið stefna í málefnum útlendinga og ákveðið að Rauði kross Íslands verði sérstakur málsvari fólks af erlendum uppruna. Ætlunin er í framtíðinni að reyna að ná til þess fólks og opna félagið betur fyrir því. Deildir á Vestfjörðum og Austfjörðum studdu við starf Fjölmenningarsetursins á Ísafirði og Reykjavíkurdeild stóð að rekstri Alþjóðahússins.

Starf í deildum

Starf á höfuðborgarsvæðinu árið 2002

Fyrir utan þau verkefni sem deildir eru að sinna hver á sínu svæði fyrir sig þá er þetta það helsta sem stendur upp úr frá árinu 2002.

Sameiginleg verkefni:

Rekstur Fataflokunarstöðvar, rekstur verslunar með notuð föt

Alls söfnuðust um 550 tonn af fatnaði á árinu, 465 tonn voru seld til Hollands og 75 tonn til Þýskalands. Aðalskrifstofa og deildir sendu um 25 tonn til hinna ýmsu landa. Formleg skráning á fatnaði til aðstoðar hér innanlands hófst í ágúst og má reikna með að um 2 tonn hafi farið í þá aðstoð (um 240 heimsóknir). Ennfremur fengu aðilar eins og Neyðarmóttaka, Litla-Hraun, Gunnarsholt, Byrgið og Lögreglan fatnað frá fataflokkun.

Verslunin flutti í nýtt húsnæði að Laugarvegi 12 – mun fleiri sjálfboðaliðar koma nú að verkefninu en áður og er Ungmennahreyfingin komin inn í verkefnið og annast opnun á laugardögum auk þess sem þau flokka föt í verslunina. Um 20 til 30 kg af fatnaði fara vikulega í búðina. Það eru um 30 sjálfboðaliðar sem vinna að fataverkefninu í hverjum mánuði. Sjálfboðaliðar skiluðu um 2300 klukkustundum í vinnu á síðasta ári vegna þessa verkefnis. Þáttur í að kynna starfsemiina er alltaf að aukast og á árinu komu um 200 ungmenni í heimsókn.

Fjölsmiðjan

Deildir kostuðu nám þeirra sem eru á aldrinum 16-18 ára, kostnaður á deildir um 9 milljónir.

Evrópudagur í skyndihjálpi

Deildir tóku þátt í deginum í samvinnu við aðalskrifstofu.

Alls tóku um 20 sjálfboðaliðar frá deildum þátt í dagskrá sem haldin var í Smáralind, eins lögðu deildir um 500 þúsund krónur í verkefnið.

Kynning í skóla

Deildir réðu verkefnisstjóra til að fara í alla skóla á svæðinu og heimsækja 8. og 9. bekki með fræðslu um Rauða krossinn, Rauðakrosshúsið, Gegn ofbeldi og önnur verkefni félagsins.

Göngum til góðs

Deildir tóku þátt í landssöfnun félagsins, Göngum til góðs með aðstoð fjölda sjálfboðliða og tókst mjög vel til.

Vinadeildasamstarf

Kjósarsýsludeild, Kópavogsdeild, Garðabæjardeild og Bessastaðahreppsdeild hófu vindeildasamstarf við fjórar deildir í Albaníu.

Heilbrigðisverkefni til tveggja ára, fræðsla til almennings um hvernig megi varast smitsjúkdóma og sérstaklega þá öldusótt sem er vandamál á nokkrum svæðum (brucellosis). Farin var ferð til Albaníu í júlí með fulltrúum allra þessara deilda til að kynna sér verkefnið betur.

Námskeið

Tvö heimsóknarþjónustunámskeið voru haldin á svæðinu, eitt í Hafnarfirði og eitt í Reykjavík. Eitt flokksstjóranámskeið var haldið. Mannúð og menning var haldið hjá deildum og þá kostuðu deildir ungmenni erlendis frá á alþjóðlegar sumarbúðir.

Starf á Vesturlandi árið 2002

Á Vesturlandi var starfið með hefðbundnum hætti á árinu. Stjórnir deildanna voru að mestu óbreyttar frá fyrra ári. Fundir voru með svipuðu sniði og fyrr, en svæðisráð fundaði þó sjaldnar vegna búsetu stjórnarmanna. Síminn var því notaður meir en áður. Hefðbundnir fundir, s.s. aðalfundir, svæðisráðsfundir og svæðisfundur o.þ.h. fóru fram með líkum hætti og venja er til.

Kaffi- og menningarhús

Stærsta verkefnið var undirbúningur og opnun Tómsunda- og menningarhúss ungs fólks á Vesturlandi. Fyrri hluta ársins fór mikil vinna í endurbætur, innkaup og uppsetningu búnaðar í húsinu. Þá vann undirbúningshópurinn og forstöðukona að kynningu á fyrirhugaðri starfsemi og skipulagningu hennar. Húsið var síðan opnað með veglegum hætti þann 1. maí á sl. vori. Síðan þá hefur húsið verið opið ungu fólki og almenningi. Fatlaðir og geðfatlaðir hafa einnig aðstoðu í húsinu. Margs konar starfsemi fer þar fram og í tengslum við það, s.s. námskeið, líkamsrækt, fundir um ýmis efni, skemmtikvöld og margt fleira.

Vinadeildasamstarf

Deildirnar á Vesturlandi eru í vinadeildasamskiptum við Western Division Rauða krossins í Gambíu. Sendu deildirnar fatagám út til Gambíu og lögðu fé til brunngerðar á svæðinu. Þá fór Ingibjörg Halldórsdóttir fulltrúi URKÍ á Vesturlandi á námskeið/ráðstefnu í Gambíu á sl. hausti.

Námskeið

Námskeið fyrir fjöldahjálparstjóra var haldið fyrir suðursvæðið í október sl. Tókst það í alla staði vel og var vel sótt.

Fjarnám fanga

Á síðasta ári vann svæðisfulltrúi nokkuð við að aðstoða fanga á Kvíabryggju til að komast í fjarnám á meðan á afplánun stæði. Var það í samvinnu við Fjölbrautaskólann í Ármúla. Voru tveir fangar í fjarnámi á haustönn og gekk í heildina bærillega. Unnið er áfram að þessu máli, en ekki hefur áður verið unnt að stunda svona nám frá Kvíabryggju.

Landssöfnun

Stórt verkefni deildanna var söfnunin mikla "Göngum til góðs." Um 300 sjálfboðaliðar tóku þátt í söfnunni á svæðinu. Deildirnar stóðu sig vel við undirbúning, skipulag og framkvæmd þessa átaks og var árangurinn frábær eins og á landinu í heild.

Skyndihjálþ

Fjórar deildir tóku þátt í Evrópuþeginum í skyndihjálþ, en ein hafði gert það árið 2001.

Neyðarvarnir

Unnið var að endurskoðun neyðarvarnaáætlana og lokið við héraðssamning á Snæfellsnesi.

Um starfið í deildum er það að segja að það byggist nær eingöngu á stjórnunum og virðist svo að fáir komi nálægt starfinu utan þeirra. Þó kemur til starfa fjöldi sjálfboðaliða þegar mikið liggur við s.s. við landssöfnunina. Hvatning og jákvæður eftirrekstur er mikilvægur til að starfið í deildunum dafni. Ef til vill væri skynsamlegt að hvetja til fækkunar og þar með stækkunar á deildum þar sem því yrði við komið.

Starf á norðanverðum Vestfjörðum árið 2002

Rauða kross deildir á norðanverðum Vestfjörðum hafa unnið að sameiginlegum verkefnum á svæðisvisu undanfarin ár og er það samstarf sífellt að aukast. Samgöngur innan svæðisins eru með þeim hætti að auðvelt er fyrir deildirnar að hafa samskipti og einnig eru tölvusamskipti alltaf að færast í aukana.

Kaffi- og menningarhús

Allar deildir taka þátt í rekstri Gamla apóteksins, kaffi- og menningarhúss fyrir ungt fólk. Þessi starfsemi er fyrsta sinnar tegundar á landinu og hafa aðrar Rauða kross deildir fetað í fótspor Vestfirðinga og fengið góð ráð hjá frumkvöðlunum. Það má segja að Gamla apótekið sé nánast "barnið hennar Siggu í Dal" því Sigríður Magnúsdóttir formaður Ónundarfjarðardeildar RKÍ átti þessa hugmynd og virkjaði fjölda manns, félagasamtök og fyrirtæki til þátttöku. Hún hefur dregið vagninn (og gerir enn) og mun ekki sleppa hendinni af þessu barni fyrr en það hefur komist vel á legg og verður sjálfbjarga.

Fjölmenningarsetur

Deildirnar hafa stutt við starfsemi Fjölmenningarseturs á Vestfjörðum með samvinnu og fjárstuðningi við einstök verkefni. Stofnunin er rekin af félagsmálaráðuneytinu. Styrkurinn er notaður til að koma á fót símsvörunarþjónustu sem er sú eina sinnar tegundar á landinu. Ýmis verkefni sem Rauði krossinn sinni áður hafa nú færst yfir á þessa fagstofnun en samstarfið heldur áfram.

Vinadeildasamstarf

Deildirnar hafa vinadeildasamstarf við Rauða kross deildina í Uzice í Júgóslavíu og hafa m.a. veitt henni aðstoð við að byggja vöruskemmu fyrir hjálþargögn. Deildirnar buðu ungmenni frá deildinni að dvelja í alþjóðlegum sumarþúðum í Suðursveit sl. sumar. Deildirnar hafa undanfarin ár staðið að þjóðahátíðum í samstarfi við Rætur félagi áhugafólks um menningarþjóðbreytni og Fjölmenningarsetur. Sumarferð aldraðra var á sínum stað í starfi deilda þetta árið og var þetta í 20. sinn sem farið var í slíka ferð. Ferðast var um Austfirði og tóku deildirnar og félög eldri borgara þar vel á móti ferðalöngunum.

Námskeið

Námskeið var haldið fyrir fjöldahjálþarstjóra og var fulltrúum í almannavarnanefndum á svæðinu boðið að taka þátt. Stjórnarfolk og aðrir sjálfboðaliðar sóttu tveggja daga deildanámskeið sem haldð var í Holti og Gamla apótekinu.

Fatasöfnun

Fatasöfnun fer fram allt árið og er sífellt að aukast. Fötin eru send jafnóðum í fatasöfnun Rauða krossins. Tilraun ver gerð með að afhenda föt fyrir jólin og var það vel þegið.

Skyndihjálp

Námskeiðum í almennri skyndihjálp hefur fjölgað hjá deildunum og eru sífellt fleiri fyrirtæki að átta sig á mikilvægi þess að starfsmenn kunni skil á fyrstu hjálpi og geti brugðist rétt við á neyðarstundu.

Atburðir á landsvísu

Deildafólk tekur þátt í ýmsum atburðum sem fara fram á landsvísu. Á Evrópuþegi í skyndihjálpi var fólk minnt á mikilvægi skyndihjálpar með því að Rauði krossinn var kynntur fyrir nemendum og kennurum Menntaskólans á Ísafirði og skólafólkinu gefið tækifæri á að æfa sig í að blása og hnoða.

Vestfirðingar slepptu fordómum á Silfurtorginu á Ísafirði eins og aðrir landsmenn með því að sleppa blóðrum. Ungu fólkið var í meirihluta í þeirri aðgerð.

Sjálfbóðaliðar gengu til góðs á Vestfjörðum eins og annars staðar á landinu. Um þessa frábæru þátttöku má lesa á öðrum stað í þessari ársskýrslu.

Bruni á Þingeyri þar sem ung hjón og sonur þeirra fórust setti svip á starf deildanna á Vestfjörðum einkum deildina á Þingeyri. Þegar fólk stendur frammi fyrir harmleik sem þessum í fámennu byggðalagi gefur auga leið að það hefur áhrif á einhvern hátt á lífi og starfi íbúanna. Dýrafjarðardeildin var bakhjarl fólksins og sýndi að starfsemi Rauða krossins og nærvera skiptir miklu máli fyrir þá sem minna mega sín.

Starf á Norðurlandi 2002

Starf deilda á Norðurlandi er margþætt eins og gefur að skilja og ekki unnt í stuttri samantekt að gera grein fyrir öllum verkefnum. Starfssvæðið spannar frá Hólmavík í vestri til Þórshafnar í austri, alls 13 deildir. Svæðisráð er skipað þremur fulltrúum, einum af vestursvæði, einum af miðsvæði og einum af austursvæði. Svæðisfulltrúar eru tveir, annar staðsettur á Sauðárkróki, hinn í Óxarfirði.

Neyðarvarnir

Á síðasta starfsári var lögð höfuðáhersla á neyðarvarnir og voru haldin þrjú fjöldahjálparstjóranámskeið þar sem um 60 fjöldahjálparstjórar fengu þjálfun. Í framhaldi var svo unnið að gerð og uppfærslu neyðarvarnaráætlana og gerð héraðssamninga.

Vinadeildasamstarf

Vinadeildasamstarf við Lesótó hefur legið að mestu niðri, þar sem að verið er að vinna að endurskipulagningu landsfélagsins í Lesótó. Stefnt er að því að taka upp þráðinn þegar því verki er lokið. Deildir á Norðurlandi hafa undanfarin 10 ár verið í vinadeildasamstarfi við Lesótó. Aðallega hefur það verið í formi gagnkvæmra heimsóknna og reksturs tveggja heilsugæslustöðva, en nú er stefnt að því að endurskoða áherslur. Tvö ungmenni frá Lesótó tóku þátt í alþjóðlegum sumarbúðum í Suðursveit í boð norðlenskra Rauða kross deilda s.l. sumar.

Sumarbúðir

Deildir á Norðurlandi ráku sumarbúðir fyrir börn á Löngumýri s.l. sumar eins og þær hafa gert undanfarin ár, með dyggum stuðningi Reykjavíkurdeldar Rauða kross Íslands. Um var að ræða þrjú tímabil sem stóðu yfir í átta daga hvert. Í sumarbúðunum er lögð áhersla á að bjóða þeim þátttöku sem af einhverjum ástæðum standa höllum fæti í þjóðfélaginu. Einstaklingar með fötlun og / eða einstaklingar af erlendu bergi brotnir eru sérstaklega boðnir velkomnir. Mikill metnaður er fyrir því að allir geti tekið þátt í því sem fram fer og engar hindranir látnar koma í veg fyrir almenna þátttöku og ánægju. Á sumri komanda munu tímabilin verða fjögur. Auk þriggja hefðbundinna tímabila hefur verið ákveðið að bregðast jákvætt við ósk sem fram kom frá Foreldrafélagi sykursjúkra barna og bjóða sérstakt tímabil fyrir sykursjúk börn. Ætlunin er að sykursjúkum börnum bjóðist sérstök fræðsla sem tengist sjúkdómi þeirra.

Kaffi- og menningarhús

Kaffi- og menningarhús eru rekin á tveimur stöðum á Norðurlandi. Tún á Húsavík er samstarfsverkefni Rauða kross deildarinnar og sveitarfélagsins, með stuðningi frá félagasamtökum og framhaldsskólanum. Það verkefni er nú í endurskoðun og mögulega mun verkefnið halda áfram með þátttöku fleiri aðila. Á Sauðárkróki er rekið kaffi- og menningarhúsið Geymslan, en hún er samstarfsverkefni Rauða kross Íslands og deilda hans í Skagafirði, Skagaströnd, Austur Húnavatnssýslu og Hvammstanga, auk sveitarfélagsins Skagafjarðar, Sauðárkróskirkju, Fjölbrotaskóla Norðurlands vestra og Sýslumannsembættisins á Sauðárkróki. Að auki koma ýmsir styrktaraðilar að starfinu s.s. Akrahreppur, verkalýðsfélög, Siglufjarðardeild Rauða kross Íslands og önnur frjáls félagasamtök.

Aðrar deildir sinna forvörnum barna og unglunga með ýmsum hætti, í samstarfi við aðra aðila eða einar og sér.

Fatasöfnun

Allar deildir eru með móttöku á fatnaði árið um kring og flestar deildir eru með einstaklingsaðstoð til þeirra sem minna mega sín, í formi fjárstuðnings, fata- og matargjafa.

Vorfundur

Sú hefð hefur skapast að haldinn er vorfundur Rauða kross deilda á Norðurlandi. Þá koma fulltrúar deildanna saman til fundar á Akureyri og fjalla um sameiginleg verkefni og um kvöldið er sameiginlegur kvöldverður og heimatilbúin skemmtiatriði - því maður er manns gaman. Óhætt er að fullyrða að fundir sem þessir styrkja kynni og tengsl sjálfboðaliða á svæðinu og er ánægjulegur viðauki við félagslífið í deildunum.

Skyndihjálparhelgi

Á haustin eru haldnar sameiginlegar skyndihjálparhelgar. Þá er leiðbeinendum og öðru Rauða kross fólki boðið upp á markvissa fræðslu og þjálfun í skyndihjálpar og hefur þessi árvissi viðburður mælst vel fyrir og er í raun orðinn einn af elstu þáttunum í sameiginlegu starfi.

Starf á Austurlandi árið 2002

Á Austurlandi eru sem fyrr starfandi 11 Rauða kross deildir á svæðinu frá Bakkafirði í norðri til Hornafjarðar í suðri. Félagar á Austurlandi eru á níunda hundrað. Starfsemi deilda er að vonum með misjöfnum hætti og ræður þar miklu íbúafjöldi og staðhættir. Óhætt er þó að fullyrða að allir leggja sig fram um að gera sem best.

Aðalfundur Rauða kross Íslands

Aðalfundur Rauða kross Íslands var að þessu sinni haldinn á Egilsstöðum. Stjórn Héraðs- og Borgarfjarðardeildar sá um undirbúning fundarins í samvinnu við aðalskrifstofu og var allt skipulag til fyrirmyndar. Þar voru vinnuhópar að störfum og undir liðnum opin hús voru erindi og kynningar um áhersluverkefni Rauða kross Íslands.

Námskeið og vinnuhópar

Nokkur gagnleg námskeið voru haldin í fjórðungnum á síðasta ári og má þar nefna; almenna skyndihjálp, barnföstrunámskeið, sálræna skyndihjálp og fjöldahjálparstjóranámskeið.

Nokkrir vinnuhópar voru starfandi á síðasta ári og fengust þeir m.a við þau áhersluverkefni sem voru og eru enn í gangi. Fulltrúar í svæðisráði eru jafnframt fulltrúar í hverjum hópi.

Hóparnir eru:

- Vinnuhópur um framkvæmd þjóðahátíðar á Austurlandi, sem að þessu sinni var haldin á Seyðisfirði 27. september.
- Vinadeildavinir. Vinnuhópur um vinadeildasamstarfið. Farið var í
- heimsókn til vinadeildarinnar í Suður Afríku í apríl 2002.
- Vinnuhópur um stöðu geðfatlaðra á Austurlandi. Austfirskar deildir
- kostuðu á árinu 2001 könnun á stöðu geðfatlaðra. Niðurstöður komu út í
- skýrslu sem auðvelt ætti að vera að vinna eftir. Mun hópurinn fylgja
- eftir þeirri vinnu.
- Vinnuhópur um neyðarvarnir. Sá hópur á að miðla af þekkingu sinni
- og reynslu til þeirra sem eiga eftir að ganga frá áætlunum. Einnig að
- skipuleggja minni æfingar.

Austurland – samstarf við Suður-Afríku

Austfirskar deildir hafa stutt Rauða krossinn í Western Cape í Suður-Afríku síðan 1999, aðallega í ungmennaverkefni sem þjónar fátækustu samfélögnum í Western Cape. Tvisvar hefur verið tekið á móti góðum gestum að utan og gagnkvæm samskipti hafa verið með ýmsu móti. Á svæðisfundi deilda í árslok 2001 var ákveðið að kjósa í vinnuhóp til að endurskoða samstarfið með það að markmiði að endurnýja samninga til að minnsta kosti þriggja ára. Hópurinn átti einnig að safna saman upplýsingum um starfið fram að þessu, heimsækja vinadeild á árinu 2002, kynna sér aðstæður og kynna fyrir deildum. Jafnframt að vinna að hugmyndabanka varðandi samskipti deildanna við Suður-Afríku og hvetja deildir til dáða og aðstoða deildir við að útfæra hugmyndir ef óskað er.

Undirbúningur fyrir ferð vinadeildarhópsins til Suður-Afríku

Ferð Rauða kross félaga á Austurlandi til vinadeildar sinnar í Western-Cape í Suður-Afríku var farin í apríl 2002. Þeir sem fóru voru:; Júlía Siglaugsdóttir á Egilsstöðum, Esther Brune á Fáskrúðsfirði, Elinbjörg Stefánsdóttir í Neskaupstað og Freyja Friðbjarnardóttir, svæðisfulltrúi.

Undirbúningur ferðarinnar hófst strax í ársbyrjun og var lagt upp með:

- Heimsóknir í skóla
- Heimsóknir í félagsmiðstöðvar
- Heimsókn til skrifstofu Rauða krossins

- Heimsókn í sjúkrahús
- Heimsókn í fátækrahverfi
- Skoða þau ungmennaverkefni sem eru í gangi

Skólar voru fengnir til liðs við ferðalangana og fundnir voru nemendur til að gera vönduð bréf til að fara með út og tryggja að það verði haldið utan um bréfasamskiptin í hverjum skóla til að minnsta kosti tveggja ára. Því færri skólar því betri eftirfylgni. Fundnar voru gjafir til að fara með út. Bæði Rauða kross tengdar og minjagripi.

Skólaverkefninu var fylgt eftir (sent í skóla á Austurlandi), þar sem nemendur voru beðnir um að semja stuttan texta um staðinn sinn á ensku og láta myndir fylgja með. Var það efni sett saman og útbúið hefti til að færa vinum okkar úti í Western-Cape.

Samin var greinargerð á ensku um deildir á Austurlandi og landshætti á Austurlandi. Einnig greinargerð um áhersluverkefni hér fyrir austan á vegum deildanna.

Einnig var í farteskinu myndir og skýringar um eftirtalin verkefni hér á Íslandi: Barnfóstrunámskeið, Gegn ofbeldi, Vinalínuna, Trúnaðarsímann og Rauðakrosshúsið, Flugslýsaæfingar og sjúkrabílaeign.

Ungmennastarf

Nokkuð líf virðist vera að færast í starfsemi unga fólksins innan Rauða kross Íslands og ber þá að nefna starfsemina á Egilsstöðum sem hefur vaxið fiskur um hrygg á síðasta ári, sem endaði með undirbúningi og stofnun kaffihúss á Egilsstöðum.

Á síðasta ári fóru 2 stúlkur á vegum Héraðs- og Borgarfjarðardeildar á leiðtoganámskeið í Reykjavík. Einnig fóru nokkrir unglingar á landsfundinn í Vestmannaeyjum. Stefnt er á að fá fastan ungmennafulltrúa aftur fyrir Austurlandið en það hefur ekki gengið vel. Alþjóðlegar sumarbúðir voru haldnar að Hrolllaugsstöðum í Suðursveit.

Hælisleitendur

Alls komu 37 hælisleitendur, af þeim 117 sem komu til landsins, til Seyðisfjarðar á síðasta sumri. Allir komu með farþega- og bílferjunni Norrænu. Hafa mál þeirra komið inn á borð til Rauða kross deildarinnar á Seyðisfirði sem boðaði til fundar um málið með öllum hlutaðeigandi. Deildin þurfti að hafa milligöngu um að útvega einni fjölskyldu fæði og húsnæði á Seyðisfirði og leystust þau mál farsællega undir stjórn Jóns Guðmundssonar. Aðkoma Rauða krossins fólst í því að fylgjast með að réttindi hælisleitenda væru virt og uppfylltar grunnþarfir svo sem fæði og húskaskjól. Miðað við síðasta ár má allt eins búast við því að hælisleitendum sem koma með Norrænu fjölgi frekar en hitt.

Samstarf við Fjölmeningarsetrið á Vestfjörðum

Ný stofnun á vegum félagsmálaráðuneytisins, Fjölmeningarsetur á Vestfjörðum, var opnað í sumar. Hún hefur það verkefni samkvæmt þingsályktun að þjónusta fólki af erlendum uppruna hvar sem er á landinu, m.a. í samvinnu við Rauða krossinn og sveitarstjórnir. Fjölmeningarsetrið er staðsett á Ísafirði, framkvæmdastjóri og eini starfsmaður þess er Elsa Arnardóttir. Til okkar var leitað með að koma á framfæri upplýsingum til Fjölmeningarsetursins um hverjir séu vænlegir túlkar á Austurlandi. Austurland stendur að kostnaði við tvo túlka.

Námskeið fyrir túlkana var haldið á Egilsstöðum í október 2002. Túlkþjónustan mun kosta um 300.000 kr. á ári eða 6.000 kr. á viku. Æskilegt er að hver landshluti kosti 1 túlk í 1 ár. Markmið

Fjölmenningarseturs er að félagsmálaráðuneytið taki við þessari þjónustu eftir 3 ár, þ.e.a.s. ef og þegar þjónustan og þörf fyrir hana hafa sannað sig.

Neyðarvarnaráætlanir

Neyðarvarnaráætlanir eru komnar á hreint víðast hvar á svæðinu. Á Vopnafirði var kosin neyðarnefnd í byrjun maí og stóð hún ásamt stjórn deildarinnar á Vopnafirði fyrir fræðslufundi 12. júní 2002. Þar mættu um 20 manns úr almannavarnanefnd og útkallshópi til að fræðast um hlutverk Rauða krossins á neyðartímum. Svæðisfulltrúi mætti á fundinn til að miðla nýjustu upplýsingum og fara í gegnum drög að héraðssamningum og fleira.

Staða geðfatlaðra á Austurlandi

Í byrjun janúar sl. kom út skýrsla sem Rauði krossinn á Austurlandi lét gera fyrir sig um stöðu geðfatlaðra á Austurlandi. Skýrslan var síðan kynnt forsvarsmönnum deilda á fundi í Neskaupstað í september.

Í skýrslunni eru mjög gagnlegar upplýsingar og kemur það í hlut vinnuhópsins að fylgja þeim eftir. Liður í því var að halda fund með forstöðufólki svæðisskrifstofu fatlaðra á Egilsstöðum og Heilbrigðisstofnun Austurlands. Fundurinn sem haldinn var 19. febrúar sl. á Reyðarfirði var mjög gagnlegur og verður unnið áfram með það hvernig sjálfboðaliðar Rauða krossins geta komið á móts við þennan hóp. Helstu helstu niðurstöður fundarins með tilliti til innhalds skýrslunnar eru:

- Nokkuð vel er staðið að þjónustu við geðfatlaða af hálfu félags- og heilbrigðiskerfisins á Austurlandi en þó er vissulega hægt að bæta hana á ymsum sviðum.
- Geðlæknaþjónusta mætti vera meiri og reglulegri í byggðalögum Austurlands en þó má segja að: „vanmat er á okkar kerfi en ofmat á því kerfi sem við ekki höfum en finnst annars staðar“.
- Þörf á einstaklingsbundnum félagslegum stuðningi – heimsóknarþjónustu - en ekki er forsenda fyrir athvarfi eins og staðan er í dag.
- Oft er erfitt að koma á samskiptum og þjónustu við geðfatlaða og því rætt um að Rauði krossinn komi á heimsóknarþjónustu/stuðningi til aðstandenda geðfatlaðra, veitti einhvers konar „móralskan stuðning og sálgæslu“.
- Rauði krossinn vill ekki fara inn á svið félags- og heilbrigðiskerfisins heldur inn á það svið sem þau eru ekki að sinna.
- Skýrslan er fyrst og fremst flokkun á þeim sem viðmælendur töldu að gætu nýtt sér þjónustu en ekki hverjir vilja þjónustuna. Það þyrfti starfsfólk stofnana að kanna sérstaklega.
- Reglulegum samráðsfundum þarf að koma á milli þeirra kerfa sem hafa það hlutverk að veita geðfötluðum þjónustu í hverju byggðarlagi fyrir sig og gæti Rauði krossinn haft það hlutverk t.d. með því að kynna innihald skýrslunnar o.fl.
- Rauði krossinn gæti einnig staðið fyrir fræðslufundum fyrir aðstandendur geðfatlaðra og þeir standi einnig til boða fyrir fagfólk og starfsfólk sem veita geðfötluðu fólki þjónustu.

Ómskoðunartæki til Fjórðungssjúkrahúss Austurlands

Í júní færði Rauða kross deildin á Norðfirði, Fjórðungssjúkrahúsínu í Neskaupstað ómskoðunartæki að gjöf. Tækið er notað við skurðaðgerðir og verður til þess að enn færri þurfa að fara út fyrir fjórðung í aðgerðir. Alls lögðu 9 deildir á svæðinu á milli sjö og átta hundruð þúsund krónur til kaupanna, en deildin á Norðfirði lagði til kr. 2.2 milljónir.

Þjóðahátíð Austfirðinga

Talið er að yfir 1000 manns hafi komið á Þjóðahátíð Austfirðinga 2002 sem haldin var á Seyðisfirði í lok september. Skipulagið gekk upp miðað við þennan gestafjölda. Má þar nefna að allir fengu sæti í sal. Húsakynnin buðu upp á fjölbreytni og góða nýtingu.

Mikil og almenn ánægja var með Þjóðahátíð Austfirðinga 2002. Það er álit framkvæmdastjóra hátíðarinnar að markmiðinu hafi verið náð með samstilltu átaki.

Það mátti skilja á sumum sem sáu um sýningarbása og lögðu mikið á sig, að það væri fullmikið að sjá um slíkt árlega. Vert er því að gefa því gaum hvort möguleiki er á leiðum til einföldunar og/eða að hátíðin verði haldin annað hvert ár.

Sjónvarpsmynd frá Þjóðahátíð

Ákveðið var að fá Guðmund Bergkvist Jónsson kvikmyndagerðarmann frá Fáskrúðsfirði til að gera sjónvarpsmynd um Þjóðahátíð Austfirðinga. Hann valdi þá leið að tala við nokkra aðflutta Austfirðinga, fylgdist með daglegu lífi þeirra og störfum. Einnig fylgdist hann með síðustu fundum undirbúningsnefndarinnar. Guðmundur sá sjálfur um að fjármagna myndina en Þjóðahátíðin mun væntanlega styrkja hana um kr. 300.000.- Guðmundur er höfundur og framleiðandi myndarinnar.

Gerð voru drög að samningi við Guðmund og skrifað bréf til Sjónvarpsins þar sem þess var óskað að myndin yrði sýnd sem næst degi S.Þ. gegn kynþáttafordómum sem er 21. mars. Eintök af myndinni verða á svæðisskrifstofunni á Austurlandi og á aðalskrifstofu RKÍ í Reykjavík.

Aurflóð á Seyðisfirði

Óskað var eftir aðstoð Seyðisfjarðardeildar Rauða kross Íslands vegna aurskriðna.

22.nóvember

Almannavarnanefnd Seyðisfjarðar virkjaði Seyðisfjarðardeild RKÍ að kvöldi 22. nóvember. Deildin var beðin um að opna fjöldahjálparstöð kl. 20:00, vegna þess að rýma ætti nokkur hús vegna aurskriðuhættu. Sjálfboðaliðar sáu um skráningar fólks úr húsunum sem voru rýmd og ferðir þeirra og sáu einnig um upplýsingagjöf. Almannavarnanefndin ætlaði að bjóða fólkinu gistingu en allir fóru til vana og ættingja.

23.nóvember

Almannavarnanefndin óskaði eftir opnun fjöldahjálparstöðvar og skráningu á fólki. Ljóst var að íbúarnir gætu ekki snúið heim á næstunni þar sem mikil rigning var enn. Fólk mátti fara inn á svæðið í fylgd og skráði Rauða kross deildin fólk inn og út af svæðinu.

24.nóvember

Lítið aurflóð féll og enn rigndi mikið. Eitt hús var rýmt til viðbótar og Rauða kross fólk fylgdi íbúum inn og út af svæðinu sem þangað þurfa að sækja.

Nýr svæðisfulltrúi

Freyja Friðbjarnardóttir lét í haust af starfi svæðisfulltrúa og við tók Elma Guðmundsdóttir. Í kjölfarið var svæðisskrifstofan flutt frá Djúpavogi til í Fjarðabyggð, nánar tiltekið að Egilsbraut 11 í Neskaupstað.

Starf á Suðurlandi/Suðurnesjum árið 2002

Fundur svæðisráðs - vinadeildasamstarf

Starfið fór af stað á svæðinu strax upp úr áramótum. Fyrsti fundur svæðisráðs var haldinn á Hótel Lind í tengslum við formannafund RKÍ 12. janúar. Þangað komu þau Helga G. Halldórsdóttir skrifstofustjóri Innanlandsskrifstofu RKÍ, Anna Þrúður Þorkelsdóttir formaður RKÍ og Gestur Hrólfsón starfsmaður Alþjóðaskrifstofu. Gestur fór yfir vinadeildasamstarf deildanna á Suðurlandi og Suðurnesjum. Hann sagðist hafa kynnt fyrir deildinni í Sremsky Karlovcy hugmyndir úr niðurstöðum hópastarfsins á svæðisfundinum í Vík í Mýrdal, síðastliðið haust vegna áframhaldandi vinadeildasamstarfs. Deildin í Sremsky Karlovcy hafi tekið þeim mjög vel.

Á fundinum samþykkti Svæðisráð á Suðurlandi og Suðurnesjum að endurnýja vinadeildasamninginn til tveggja ára og að framlag svæðisins verði hækkað um 50% og verði 1,5 milljónir á næsta ári. Þá var samþykkt að sækja um framlag í Sérverkefnasjóð RKÍ vegna vinadeildasamstarfsins. 24. apríl var síðan ákveðið að bjóða tveim ungmönnum á alþjóðlegar sumarbúðir RKÍ frá vinadeild svæðisins í Sremsky Karlovcy. Til þess verkefnis fóru 300.000 kr. Alls var því framlag deildanna til vinadeildasamstarfsins 1.800.000 kr á síðasta ári. Á móti því kom framlag úr Sérverkefnasjóði upp á 800.000 kr. Nú er verið að vinna að því að finna verkefni fyrir það framlag. Helst kemur til greina að bjóða fólki frá deildinni í Sremsky Karlovcy í heimsókn til Íslands næsta sumar, jafnvel í samstarfi við deildir á Vestfjörðum sem ætla að bjóða deildarfólki frá Uzice hingað til lands.

Aðalfundir deilda

Aðalfundatíminn gekk vel fyrir sig, síðasti aðalfundur á svæðinu var haldinn 7. maí. Svæðisfulltrúi mætti á þá alla og á nokkrum komu fulltrúar úr stjórn RKÍ og starfsfólk úr Efstaleiti líka. Formannsskipti urðu í tveim deildum á svæðinu. Rúnar Helgason tók við formennsku af Guðmundi R.J. Guðmundssyni í Suðurnesjadeild og Pétur Pétursson tók við af Sigurjóni Skúlasyni í Hveragerðisdeild.

Barnfóstrunámskeið

Barnfóstrunámskeið eru sívinsæl. Í vor voru haldin þrjú hjá Árnesingadeild, tvö á Selfossi, eitt í Þorlákshöfn og þrjú á Suðurnesjum.

Heimsóknarþjónusta

Heimsóknarvinir eru hjá Suðurnesja-, Árnesinga- og Vestmannaeyjadeild. Þar fer fram mikil og gefandi starfsemi. Í Vestmannaeyjum hefur einnig verið bryddað upp á þeirri nýbreytni að fá þá sem eru akandi að taka með sér annan einstakling í ferð, "Ökuvinir". Framtak sem hefur vakið athygli og hlotið viðurkenningu m.a. á aðalfundi RKÍ síðastliðið vor.

Samvörður 2002

Æfingin Samvörður 2002 var haldin í Vestmannaeyjum og Þorlákshöfn í júní. Mikill tími fór í undirbúning æfingarinnar, bæði við að afla sjálfbodaliða til starfa og við skipulagningu hennar. Þó nokkrir fundir voru haldnir í undirbúningsvinnunni, óhætt er að segja að þessi mikli undirbúningur hafi skilað sér í því að æfingin tókst vel í alla staði. Á föstudagskvöldinu var hópulsæfing sem reyndi á allt íslenska kerfið. Sett var á svið rútuslys og æfð stjórnun, viðbrögð, áætlanir og bjargir. Æfingin var lærdómsrík og gefandi fyrir alla sem tóku þátt. Á laugardegnum var æfing á brottflutningi fólks úr Vestmannaeyjum, vegna eldgoss. Fólk var flutt

í land með herpyrlum og skráð inn í fjöldahjálparstöð í Þorlákshöfn. Það sama er að mestu hægt að segja um laugardaginn og um föstudaginn. Flest allt gekk vel. Þó að það hafi verið farið að gæta þirrings hjá þeim sem þurftu að bíða lengst eftir að komast aftur heim.

Eftir æfinguna Samvörður 2002 er óhætt að halda því fram að svona æfingar eru það sem við þurfum á að halda í starfseminni. Þær gera okkur reyndari og öflugri til að takast á við verkefni okkar ef til alvörunnar kemur.

Svæðisfundur

Svæðisfundur 2002 var haldinn á Flúðum 19. október. Í fyrsta skiptið var lögð fram fjárhags- og framkvæmdaáætlun fyrir svæðissamstarfið á fundinum. Þar eru öll verkefni svæðissamstarfsins inni, vinadeildasamstarfið, námskeið og þrjár þarfagreiningar. Þær eru miðaðar við hópa geðfatlaðra, ungmenna og fólks af erlendum uppruna. Vinna í hópunum sem eru að sinna málefnum geðfatlaðra og ungmenna er komin vel af stað. Búið er að ganga frá ráðningu starfsmanna til að vinna að skýrslu um málefnið og vinna starfsmannsins við þarfagreiningu á stöðu geðfatlaðra hófst uppúr áramótum 2002-2003. Vonir eru bundnar við að þessar þarfagreiningar komi til með að skila verkefnum og þekkingu til deilda á svæðinu og verði upphafið að enn frekari þekkingaöflun deildanna.

Landssöfnun

Söfnunin Göngum til góðs gekk þrýðis vel á svæðinu. Farið var í nokkra skóla til að afla sjálfboðaliða. En auk þeirra sem þar fengust voru sjálfboðaliðar deildanna í framlínu söfnunarinnar, auk margra annarra aðila sem komu að henni utan Rauða krossins.

Á fyrsta fundi svæðisráðs eftir svæðisfundinn var Guðfinna Bogadóttir frá Grindavíkurdeild kosin formaður svæðisráðsins og Össur Emil Friðgeirsson frá Hveragerðisdeild varaformaður.

Á fundi svæðisráðsins 18. desember var samþykkt að taka að sér verkefnið sumarþúðir í Þórsmörk ásamt deildum af höfuðborgarsvæðinu. Nú er verið að vinna að undirbúningi þeirrar starfsemi.

Í heildina má segja að árið sé búið að vera viðburðaríkt og gefandi í verkefnum. Það sem einna helst stendur upp úr er æfingin Samvörður 2002 og sú breyting sem hefur orðið á svæðissamstarfinu með tilkomu fjárhags- og framkvæmdaáætlunar. Hún byggir að miklu leyti á því að í svæðissjóð á Suðurlandi og Suðurnesjum hefur komið inn rúm 2,5 milljón. Ég er sannfærður um að þessi sameiginlegu verkefni sem farið hefur verið út í eiga eftir að skila sér í öflugra starfi og að hjálpa Rauða krossinum við að fóta sig í þeim verkefnum sem eru allt í kringum okkur, en menn líta ekki til fyrr en eitthvað kemur sem bendir á þau.

Heilbrigðissvið 2002

Árið 2002 var umfangsmikið á sviði heilbrigðismála. Stefna í skyndihjálpi var samþykkt á aðalfundi félagsins og er í henni gert ráð fyrir auknum gæðum námskeiða, aukinni útbreiðslu á þekkingu svo og tekjum af námskeiðum í skyndihjálpi. Þar kemur einnig fram að félagið ætlar sér að vera í forystu með nýjungar og tryggja innleiðingu þeirra hér á landi. Vinna við framkvæmdaáætlun í tengslum við stefnuna hefur verið í gangi og að mörgum þáttum er að huga, en innleiðing á nýjum verkefnum tekur iðulega tíma og þarfnast töluverðrar aðlögunar.

Megininntak stefnunnar hljóðar svona:

Rauði kross Íslands er framsækið og leiðandi félag á sviði skyndihjálparfræðslu sem vinnur markvisst að útbreiðslu og samræmingu skyndihjálpar með virku samstarfi við hlutaðeigandi aðila.

Rauði kross Íslands veitir trausta og góða þjónustu til viðskiptavina og fá þeir aðgang að bestu fáanlegum námskeiðum í skyndihjálparfræðslu.

Rauði kross Íslands tileinkar sér tækninyjungar til að vera í fararbroddi um uppbyggingu og þróun kennsluefnis í skyndihjálparfræðslu fyrir almennig.

Allir sjálfboðaliðar hreyfingarinnar sækja námskeið í almennri skyndihjálparfræðslu og sálrænum stuðningi.

Rauði kross Íslands stefnir að öflugri markaðssetningu skyndihjálpar með áherslu á mikilvægi þekkingar sem getur bjargað mannlífum.

Þáttur sálræns stuðnings verði aukinn í fræðslu á vegum félagsins.

Skyndihjálparfræðslu skili tekjum til Rauða kross Íslands.

Fjölmörg önnur verkefni hafa verið í gangi og sett svip sinn á árið, bæði í formi útgáfu, fræðslu og atburða.

Almenn og sálræn skyndihjálparfræðsla

Námskeið og fræðsla

Fræðsla til áfallahjálparteymis og leiðbeinenda í sálrænni skyndihjálparfræðslu

Á hverju ári stendur Rauði krossinn fyrir fræðslu til áfallahjálparteymis og leiðbeinenda í sálrænni skyndihjálparfræðslu. Meðlimir teymisins hittast sex sinnum á ári. Um er að ræða eins og hálfstíma langa fundi í hádegi þar sem boðið er upp á stutta fyrirlestra og umræður. Leiðbeinendur hafa hittast einu sinni á ári á vorin og þá í einn og hálfan dag. Á þeim fundi hefur verið farið yfir helstu málefni leiðbeinenda auk ýmissa fyrirlestra. Þess utan hefur verið boðið uppá 2ja – 3ja daga námskeið einu sinni á ári, oftast á vorönn. Leitast hefur verið við að vanda vel til þessara námskeiða og bjóða upp á fyrirlesara og fræðsluefni sem er efst á baugi hverju sinni. Yfirleitt hefur þessum námskeiðum verið skipt í þrjá hluta. Einn fyrir leiðbeinendur, annar fyrir áfallahjálparteymi og sá þriðji fyrir þessa hópa saman.

Þetta árið kom dr. Kendall Johnson frá Bandaríkjunum og hélt námskeið undir fyrirsögninni „Áföll í skólum“. Góður rómur var gerður að máli dr. Johnson og ljóst var að hann bætti miklum fróðleik við það sem þátttakendur vissu fyrir. Þá hélt dr. Johnson opinn fyrirlestur fyrir fagfólk og annað áhugasamt fólk um börn og áföll. Þessum fyrirlestri var varpað norður yfir heiðar til Akureyrar með fjarkennslubúnaði. Fólk sýndi fyrirlestrinum mikinn áhuga og fjölmenni var á báðum stöðum.

Námskeið í almennri og sálrænni skyndihjálp

Á árinu voru haldin um 90 námskeið í almennri skyndihjálp fyrir vinnustaði og hópa. Lengd námskeiðanna var á bilinu 2 – 16 kennslustundir. Mestur áhugi er fyrir námskeiðum sem eru 6 – 8 kennslustundir. Um 20 leiðbeinendur sinntu kennslunni fyrir félagið og eru þeir mjög ánægðir með að kenna undir merkjum Rauða krossins.

Af fyrirtækjum sem sendu hvað flesta starfsmenn á námskeið má nefna Landsbankann og Íslandspóst, en þau sendu yfir 100 starfsmenn hvort fyrirtæki á námskeið í skyndihjálp sem voru 4 og 6 kennslustundir.

Annað sem vert er að nefna er að Landsvirkjun stóð að vanda fyrir námskeiðum en það fyrirtæki hefur til margra ára keypt námskeið hjá félaginu.

Námskeið í sálkrænni skyndihjálp voru alls 35 námskeið í sálrænni skyndihjálp sem er þó nokkur fjölgun frá árinu á undan. Mikilvægi sálrænnar skyndihjálpar í samfélaginu verður æ ljósari og sú þekking sem þátttakendur námskeiða fá er gott veganesti fyrir daglegt líf.

Slysaförðunarnámskeið

Boðið var upp á námskeið í slysaförðun helgina 27.-28. apríl, fyrir leiðbeinendur í skyndihjálp og aðra áhugasama innan deilda Rauða krossins. Alls sóttu námskeiðið 12 einstaklingar. Námskeiðið var þeim að kostnaðarlausu en að námskeiði loknu skrifuðu þeir undir sjálfbóðaliðasamning þar sem fram kemur að þeir séu tilbúnir að vinna með félaginu í æfingum eða öðrum verkefnum sem til falla.

Leiðbeinendanámskeið í almennri skyndihjálp

Leiðbeinendanámskeið í almennri skyndihjálp var haldið dagana 14.–19. október. Þátttakendur voru 16 og stóðust allir þær kröfur sem settar voru fram bæði í bóklegu og verklegu námi. Á

árinu 2001 fór fram mikil endurskoðun á námskeiðinu með það í huga að gera það styttra og hnitmiðaðra án þess þó að draga úr gæðum þess. Aukin áhersla var lögð á að leiðbeinendur tileinkuðu sér kennslufræðipáttinn sem er grunnurinn að árangursríkri kennslu á almennum námskeiðum. Þess utan var mikið byggt á verklegum æfingum og samskiptaleikni. Endurmenntunarnámskeið í Skyndihjálp og björgun, var einnig í boði, námskeiðið var alls 8 kennslustundir og haldið í janúar. Þátttakendur voru 12.

Atburðir

Evrópudagur í skyndihjálp

Haldið var upp á Evrópudagur í skyndihjálp þann 7. september í Smáralind. Dagurinn var skipulagður í samstarfi við deildir á höfuðborgarsvæðinu. Boðið var upp á skemmtun af ýmsu tagi, skyndihjálparleik, afróðans og gestum boðið að gæða sér á girnilegri skyndihjálparköku. Fjölmarginir sjálfbóðaliðar tóku þátt í deginum auk fyrirtækja og stofnana, má þar nefna

Neyðarlínuna, Slysa- og bráðadeild Landspítala háskólasjúkrahúss, Slökkvilið höfuðborgarsvæðisins, Blóðbankann, Vegagerðina, Árvekni, Sjóvá Almennar og Slysavarnafélagið Landsbjörg. Margir lögðu leið sína í Smáralindina þennan dag og má segja að dagurinn hafi verið einstaklega vel heppnaður. Veglegir vinningar voru dregnir út í skyndihjálparleik félagsins og voru þeir allir gefnir félaginu. Reykjalundur gaf fjölmörg LEGO gjafabréf að heildarverðmæti 45.000.- Verslunin Útilíf gaf einnig gjafabréf og svo var sjúkrabúnaður frá Rauða krossi Íslands gefinn öllum vinningshöfum.

Málþing um skyndihjálp og umferðaröryggi

Átak Rauða krossins gegn umferðarslysum er liður í alþjóðlegu samstarfi sem má rekja til skýrslu sem Alþjóðasamband Rauða kross félaga gaf út árið 1998 og sýndi fram á að bílslys eru að verða þriðji mesti dánarvaldur í heimi. Hafa landsfélög Rauða krossins því lagt áherslu á fræðslu í skyndihjálp og forvörnum tengda umferðaröryggismálum. Þá hefur Rannsóknarnefnd umferðarslysa hér á landi bent á að sökum vankunnáttu hafi nærstaddir stundum ekki brugðist rétt við og að almenn kunnáttu í skyndihjálp geti reynst dýrmæt meðan beðið er eftir sérhæfðri aðstoð. Hafa niðurstöður alþjóðlegra rannsókna um umferðarslys sýnt að hægt væri að koma í veg fyrir fimmta hvert banaslys í umferðinni ef þeir sem koma að umferðarslysum kynnu undirstöðuatriði skyndihjálpar. Þann 6. september stóð Rauði krossinn fyrir málþingi sem bar yfirskriftina Umferðaröryggi og skyndihjálpar. Málþingið var haldið í ráðstefnusal Smáralindar og voru umfjöllunarefnið tengd rannsóknum, reynslu og þekkingu, þáttum sem tengdir voru öryggi í umferð og kunnáttu í skyndihjálpar. Mjög góð aðsókn var á málþingið og því gerður góður rómur en alls sátu það um 80 manns.

Kynningarátakið Hringja – hnoða

Samstarf Rauða kross Íslands, Landlæknisembættisins, Símans og Kaupþings. Á síðasta ári var lögð áhersla á að einfalda aðgerðir í endurlífgun og átakingu Hringja - Hnoða hleypt af stokkunum. „Talið er að fjöldi þeirra sem deyr skyndidauða utan sjúkrahúsa sé á bilinu 120 til 140 á ári. Hjá fullorðnum er hjartastopp orsök skyndidauða í 80% tilvika. Endurlífgun eins og hún snýr að almenningi felur í sér öndunaraðstoð með munn við munn aðferðinni og hjartahnoði. Mörgum þykir endurlífgun flókin í framkvæmd, sér í lagi öndunaraðstoðin, og skortir fólk oft kunnáttu. Í þessu ljósi var ákveðið að kynna nýjar áherslur í endurlífgun með það að markmiði að bjarga fleiri mannlífum og bæta lífsskilyrði.“ Átakið fór vel af stað og fékk talsverða umfjöllun í fjölmiðlum og tímaritum. Meðlimir endurlífgunarráðs skrifuðu greinar sem birtust í Morgunblaðinu og fóru á staði og héldu kynningar væri þess óskað. Unnið hefur verið plakati sem tengist herferðinni og mun það vera hengt upp innan sjúkrahúsa og á fleiri stöðum. Vísa sem samin var um átakið er látin fylgja með:

Sértu vitni að voða
er vert að muna
að hringja fyrst og hnoða
svo hjartað fari af stað

Höf. Tómas Waage

Samstarf við lögregluna

Starfsdagur umferðardeildar lögreglunnar í Reykjavík var í maí. Óskað var eftir aðstoð Rauða krossins við að útvega förðunarhóp og sjúklinga fyrir æfinguna. Sett var á svið tveggja bíla árekstur á Hafravatnsvegi. Í æfingunni tóku þátt 10 „sjúklingar“, lögreglan og þyrila Landhelgisgæslunnar. Samstarf sem þetta er mjög af hinu góða og bætir samskipti og samstarf á milli aðila. Af því leiðir að auðveldara verður að eiga samskipti þegar áföll dynja yfir. Þetta er

þriðja árið í röð sem lögreglan óskar eftir samstarfi við Rauða krossinn í tengslum við starfsdaginn.

Útgáfa

Sálrænn stuðningur í skólastofunni

Í kjölfar námskeiðs dr. Kendall Johnsson var ráðist í að láta þýða og staðfæra bækling sem hann skrifaði og gaf Rauða krossi Íslands góðfúslegt leyfi til verksins án þess að taka nokkur höfundarlaun fyrir. Bæklingurinn, sem er í A5 broti og alls 30 síður, fékk nafnið „Sálrænn stuðningur í skólastofunni“. Honum er ætlaður að vera leiðbeinandi rit fyrir kennara og starfsfólk skóla

sem kann að þurfa að takast á við afleiðingar alvarlegra atvika í starfi sínu. Bæklingurinn sem kom út á haustdögum var prentaður í 4000 eintökum. Hafa margir skólar keypt bæklinginn handa öllum sínum kennurum og eftirspurnin er nokkuð jöfn og þétt.

Kennsluleiðbeiningar

Á árinu voru gefnar út kennsluleiðbeiningar við kennslubókina ***Skyndihjálp og endurlífgun***. Leiðbeiningarnar eru á rafrænu formi á heimasíðu Rauða kross Íslands. Kennsluleiðbeiningunum er ætlað að nýtast við skyndihjálparkennslu á öllum almennum námskeiðum í skyndihjálp. Þær eru þannig fram settar að allar innihalda þær leiðbeiningar um hvern kafla fyrir sig og gefa hugmyndir að kennslufyrirkomulagi. Kaflarnir eru sjálfstæðir og má lesa þá í þeirri röð sem best hentar skipulagi hvers námskeiðs. Við gerð leiðbeininganna var lögð áhersla á að gera kennsluna á námskeiðum í skyndihjálp fjölbreyttari og skemmtilegri en hún hefur verið hingað til og þar með eftirsóttari. Fjölbreytni í kennslu er mikilvæg til að koma í veg fyrir að yfirferðin verði of einhæf og tilbreytingarlítill. Fjölbreytt kennsla fangar frekar áhuga nemenda á skyndihjálp og virkjar þá í náminu. Meðal kennsluaðferða má nefna umræður og hópverkefni (m.a. með leikrænu ívafi), samvinnunám eða einstaklingsvinna.

Kennsluglærur

Gefin var út margmiðlunardiskur með kennsluglærum (170) sem fylgir kennslubókinni ***Skyndihjálp og endurlífgun*** og kennsluleiðbeiningunum. Á disknum eru kennsluglærur sem innihalda aðalatriði kennslunnar. Jafnframt eru myndir og flæðirit á disknum. Glærurnar eru hjálpartæki við kennsluna en eiga alls ekki að koma í staðinn fyrir eða draga úr notkun á öðrum kennsluaðferðum. Lögð er áhersla á nauðsyn þess að nota aðrar kennsluaðferðir samhliða fyrirlestri og glærusýningu til þess að virkja nemandann í náminu og stuðla að fjölbreyttri og skemmtilegri kennslu.

Myndbönd í skyndihjálp og endurlífgun

Tvö kennslumyndbönd komu út á árinu; annars vegar Skyndihjálp, hins vegar Endurlífgun. Myndböndin eru nokkuð ítarleg og er mælt með að leiðbeinendur velji úr þau myndskeið sem

nýtast í kennslunni hverju sinni. Í byrjun hvers myndbands er stutt kynningarmyndband um Rauða krossinn, „When I think of angel“, sem bæði gagn og gaman er að sýna nemendum.

Myndband um umferðaröryggi og skyndihjálpar; Tag og Túrbo

Teiknimyndin Túrbo og Tag var framleidd af landsfélögum Rauða krossins í Evrópu í samvinnu við Evrópusambandið til að vekja athygli ungs fólks á hættum í umferðinni. Er þetta liður í því að efla fræðslu í skyndihjálpar meðal almennings og vinna þar með að því að auka vitund allra um yfirvofandi hættu sem felst í umferðinni ásamt því að auka færni og þekkingu á grundvallarþáttum skyndihjálpar sem geta öðrum fremur orðið til þess að bjarga mannlífum. Myndbandið segir frá Tag sem er skynsamur köttur en Túrbo göslast í gegnum lífið og umferðina og er því sífellt að missa líf sitt í umferðarslysum. En kötturinn á sér níu líf og Túrbo sprettur upp sprellífandi eftir hvert slysið á fætur öðru. Svo kemur þó að því að Túrbo á bara eitt líf eftir og neyðist Tag þá til að læra skyndihjálpar og bjarga vini sínum frá því að hverfa endanlega til kattahimnaríkis. Teiknimyndin er ætluð ungu fólki og er ætlunin að sýna hana víða meðal þessa aldurshóps. Myndbandið er aðeins 3 mínútur að lengd og ljáði Stefán Karl Stefánsson leikróð.

Ýmislegt

Heimiliskassi og göngupoki

Á vordögum var unnið að því að markaðssetja sjúkrakassa fyrir heimili og sjúkrapoka fyrir göngufólk. Þetta var gert í samvinnu við Lyfjaverslun Íslands sem sér um alla umsýslu í kringum töskurnar. Rauði krossinn fær ákveðna upphæð af hverri tösku sem selst og rennur sú fjárhæð til eflingar skyndihjálparfræðslu.

Samstarf við Slysavarnafélagið Landsbjörg

Rauði krossinn viðurkennir leiðbeinendur Slysavarnafélagsins Landsbjörgar í skyndihjálpar og fá þeir útgefin leiðbeinendaréttindi frá Rauða krossi Íslands. Jafnframt skuldbinda þeir sig til að kenna einungis námsefni félagsins þegar um er að ræða kennslu í skyndihjálpar til almennings. Aðkoma Rauða krossins að leiðbeinendanámskeiðinu byggist á fræðslu um starfsemi hreyfingarinnar og verkefnavinnu er tengist kennslufræði. Þurftu nemendur að vinna verkefni sem síðan var metið og gefið fyrir. Er þetta einn liður í því að auka samvinnu á milli félaganna og þar með gæði í skyndihjálparkennslu almennt.

Samvörður 2002

Förðunarhópur Rauða krossins tók þátt í Samverði 2002 og sá um alla slysaförðun sjúklinga á æfingunni. Einnig tók hópstjóri förðunarhóps að sér verkefnisstjórn í einu verkefni á æfingunni en það var umsjón og uppsetning á 35 manna rútuslysi við Þorlákshöfn. Fenginn var hópur af landgönguliðum frá Varnarliðinu til að leika slasaða í rútunni. Einnig voru heimamenn í Þorlákshöfn í því hlutverki. Verkefnið tókst afar vel og var sniðið að þörfum Rauða krossins til að fá fram álag á fjöldahjálparstöðina í Þorlákshöfn.

Áfallahjálpar til einstaklinga

Á árinu hefur þó nokkuð verið leitað til Rauða krossins um áfallahjálpar. Bæði hafa einstaklingar og hópar óskað eftir þessum stuðningi. Um margvíslega atburði hefur verið að ræða s.s. slys, bruna, skriðuföll og persónuleg áföll. Rætt hefur verið við um 20 einstaklinga og verkefnisstjóri sálrænnar skyndihjálpar var m.a. fenginn til að koma á borgarafund á Seyðisfirði vegna skriðufalla þar í bæ. Þá var einnig veitt ráðgjöf í gegnum síma.

Skyndihjálparráð Íslands

Unnið var að nýjum starfsreglum fyrir skyndihjálparráð, sem mun í framtíðinni verða kallað „Skyndihjálparráð Íslands“ og verður tilnefnt í ráðið af Landlækni. Skyndihjálparráð er fagrað og samstarfsvettvangur fyrir samtök og stofnanir, þar sem forvarnir og fræðsla í skyndihjálpi er stór hluti af starfsemi. Ráðið er ráðgefandi og umsagnaraðili um málefni er varða almenna og sálræna skyndihjálpi.

Greinaskrif í tímarit

Samstarf komst á milli tímarits Félags íslenskra hjúkrunarfræðinga og Rauða krossins um að Rauði krossinn skrifaði pistil um slysavarnir eða skyndihjálpi í útgefin blöð hjúkrunarfræðinga. Á árinu voru sendar til blaðsins tvær greinar, ein grein um slysavarnir barna og sú seinni fjallaði um slysavarnir aldraðra. Ljóst er að slík skrif hafa mikið kynningargildi fyrir félagið og stuðla að útbreiðslu þekkingar í skyndihjálpi og slysavörnum. Einnig er samvinna á milli doktor.is og Rauða krossins um skrif er tengjast skyndihjálpi og

slysavörnum.

Skyndihjálparmaður ársins 2001

Tveir einstaklingar voru heiðraðir vegna vasklegrar framgöngu og góðrar þekkingar á almennri og sálrænni skyndihjálpi. Þau heita Hreggviður Sigurpórsson frá Eskifirði og Aðalheiður Jónsdóttir frá Fáskrúðsfirði. Þau komu að mjög alvarlegu slysi við Breiðdalsvík þann 24. júní 2001. Hreggviður tók stjórnina í sínar hendur og hlúði að hinum slösuðu á meðan Aðalheiður, sem kom nokkru seinna á staðinn veitti aðstandendum sálræna skyndihjálpi. Grein birtist í Séð og Heyrt með viðtali við þau Hreggvið og Aðalheiði ásamt viðtali við feðgana Óskar Sigurjónsson og Sigurjón Hjálmarsson en dóttir Óskars slasaðist alvarlega í slysinu auk þess sem barnabarn Sigurjóns og systurdóttir Óskars lét lífið.

Þýðing og birting á niðurstöðum íslenskrar rannsóknar um skyndihjálparfræðslu í ökunámi

Könnun sem gerð var hér á landi um skyndihjálparþekkingu í ökuskólum leiddi í ljós að verulega þarf að efla þekkingu í skyndihjálpi og að sá tími sem gert er ráð fyrir að skyndihjálpin taki rúmast í raun ekki í ökunáminu sem í dag er um 24 kst. Athygli vakti einnig að þekkingin er að meðaltali 2,1 þekkingstund í ökuskólum í dag. Helstu niðurstöður könnunarinnar voru þýddar og birtar í blaði sem gefið er út á vegum Evrópumíðstöðvar í skyndihjálpi.

Fundir og ráðstefnur erlendis tengdar skyndihjálpi

Norræn samvinna

Samskipti og samstarf landsfélaga á sviði skyndihjálpar hefur aukist töluvert á undanförunum árum. Annars vegar er um að ræða fámennan samstarfshóp landsfélaga Norðurlandanna sem hittist einu sinni á ári og ræðir almennt málefni skyndihjálpar, framgang og þróun ásamt því að álykta um ýmis málefni sem rædd hafa verið innan annarra landsfélaga. Þetta er einnig

mikilvægur vettvangur til að fá og veita öðrum upplýsingar um það sem er í gangi og hvernig hefur til tekist með hin og þessi verkefni. Einn fundur var haldinn í Danmörku, þar var m.a. rætt um almenna stöðu verkefna innan hvers landsfélags fyrir sig, herferð í umferðaröryggi, Evrópudaginn í skyndihjálp og tillögur að nýju þema sem tengist slysavörnum, starfsvettvang skyndihjálparráðs innan Norðurlandanna, framkvæmd AED verkefnis, alþjóðleg málefni er lúta að skyndihjálp og markaðssetningu skyndihjálparnámskeiða inn í fyrirtæki.

Evrópsk samvinna

Hins vegar er um að ræða evrópskan vinnuhóp sem fjallar um málefni skyndihjálparfræðslu út frá sjónarmiðum rannsókna og vísinda. Innan vinnuhópsins eru 25 landsfélög og eru þau misvirk á þessu sviði. Síðasti fundur vinnuhópsins var haldinn á Möltu og sótti Svanhildur Þengilsdóttir deildarstjóri heilbrigðisviðs fundinn. Meðal málefna sem þar voru rædd tengdust umferðaröryggi og herferðinni gegn slysum, Evrópudegi í skyndihjálp og nýju þema fyrir daginn 2003, framtíð evrópska samstarfsins, ráðstefnan í Berlín, gagnasöfnun í tengslum við hlutverk Evrópumíðstöðvar í skyndihjálp, skyndihjálparkeppni (FACE), skýrslur og næstu verkefni vinnuhópa á sviði vinnustaðaskyndihjálpar, AED og skírteini í skyndihjálp. Einnig var rætt um ýmsar nýjungar á sviði fjarkennslu í skyndihjálp, samstarf á milli Evrópusambandsins og Rauða kross hreyfingarinnar, stofnun á nýrri vísindanefnd innan hreyfingarinnar og hlutverki forvarna inna skyndihjálpar og nýjar rannsókir kynntar ásamt ýmsum plakötum með kynningarefni. Megin niðurstöður fundarins voru eftirfarandi;

Ítrekað er;

Að þekking og færni í skyndihjálp hefur mikið gildi fyrir betra og heilbrigðara samfélag, bæði í hinu daglega lífi og þegar um stóraföll er að ræða.

Að þjálfun í skyndihjálp í víðum skilningi hefur gildi í heilbrigðisfræðslu bæði sem forvörn og bráðameðhöndlun, sem kemur í veg fyrir og dregur úr áhrifum áfalla/veikinda. Einnig gefur starfsemin möguleika á tekjum hjá mörgum landsfélögum sem búa í velmegunarsamfélögum.

Að IRCRC hreyfingin er leiðandi og frumkvöðull á sviði skyndihjálpar, svo og landsfélögin sem hafa leiðandi hlutverki að gegna í að skilgreina og útvega skyndihjálparfræðslu og efni.

Að Evrópunetið og miðstöð skyndihjálpar gegna mikilvægu hlutverki í að styrkja landsfélögin og gæði skyndihjálparfræðslu.

Viðurkenna

- Nauðsyn þess að bæta netið og starfsemi, svo og að einblína á sameiginleg, vel skilgreind og takmörkuð en framkvæmanleg málefni.
- Þörf til þess að efla svæðasamstarf í gegnum virkt tengslanet.
- Mikilvægi þess að fulltrúar landsfélaga og millistjórnendur séu trúir málsvarar skyndihjálpar sökum mikilvægis fyrir landsfélögin og þróun samfélagsins.
- Jákvæð áhrif herferðar í umferðaröryggismálum 2001-2002 innan Evrópusambandsins sem hafa lagt grunn að nýrri herferð á sama sviði 2003-2004.
- Þörf fyrir bættan aðgang að nýrri tækni og upplýsingum um þjálfun og starfsemi.
- Framlag landsfélaga í Evrópu í innleiðingu stefnu í skyndihjálp og í 27. alþjóðlegu framkvæmdaáætluninni.
- Framlag alheimsverkefnis í skyndihjálp sem komið var á fót af alþjóðasambandinu (Federation) og felst í að styrkja tengsl og einstök landsfélög.

Samþykking

- Endurnýjaða samsetningu tengslanetsins byggða á *stjórn, hóp og miðstöð*
- Beiðni frá stuðningshópi Evrópufundar að aðstoða við að koma í framkvæmd framkvæmdaáætlun 2002-2006, það er lítur að málefnum tengdum skyndihjálpar og segja frá samkvæmt því.

Fagna

- Flutningi Evrópumiðstöðvar í skyndihjálpar til franska Rauða krossins og þakka um leið Belgum fyrir þeirra framlag sl. 6 ár.

Mælt er með því að:

Deila þekkingu

- Að Evrópumiðstöð í skyndihjálpar í nánú samstarfi við landsfélög skal stuðla að myndun gagnagrunns sem inniheldur:
  - Myndir af skyndihjálparaðferðum/tækni (lokið að mestu á öðrum fjórðungi 2003)
  - Yfirgrípsmikið safn af „gildum aðferðum“ á sviði skyndihjálpar, þjálfun og útbreiðsla (hefst á fyrsta fjórðungi 2003)
  - Landsfélög skulu hafa aðgang að þessum gagnagrunni en miðstöð skyndihjálpar heldur utan um hann og uppfærir hann.

Tryggja gæði/gæðaeftirlit

- Stofna skal vísindanefnd til að hvetja til aukinnar vísindalegrar þekkingar, sérstaklega innan landsfélaganna og til að tryggja útbreiðslu á og aðgang að grundvallarþekkingu og aðferðum sem vernda og bjarga mannlífum. Byrja skal á tveimur þáttum sem valdir voru af þátttakendum ráðstefnunnar.
  - meðhöndlun alvarlegrar blæðinga
  - gæðatrygging og kennsla

Vísindanefndin skal vinna að hagsmunum netsins og í nánú samstarfi við miðstöð skyndihjálpar.

Ákveðin málefni undir stjórn vinnuhópa

Skírteini í skyndihjálpar (EFAC): að koma fram með hugmynd að nýju skírteini á þriðja hluta ársins 2003, sem kemur betur til móts við síbreytilegt umhverfi í kennslu og faraldsfræði, einnig sem tekur mið af þörfum samfélagsins.

Skyndihjálpar á vinnustöðum: að hanna hugmynd að dagskrá sem hentar vinnustöðum, fyrsta uppkast sýnt á þriðja hluta ársins 2003.

AED: að útbúa leiðbeiningar um námskeið og námskeiðshald (tilbúið á fyrsta hluta ársins 2003) og halda áfram samstarfi við ERC.

Evrópudagur í skyndihjálpar: 13. september 2002, þema dagsins verði tileinkað Öryggi á heimilum, verður hluti af alheimsdegi í skyndihjálpar – í fyrsta sinn.

Evrópumiðstöð skyndihjálpar er nú með aðsetur í París þar sem franskir Rauði krossinn mun halda utan um starfseminu á næstu árum. Framlag Rauða kross Íslands til Evrópumiðstöðvar var um 170.000.- á sl. ári en reksturinn er að stórum hluta byggður á framlögum frá öðrum landsfélögum og lánuðu stargsfólki. Miðstöðinni er ætlað að efla samvinnu á milli landa og vera tengiliður um helstu sameiginleg málefni innan Evrópu. Aðeins einn fastráðinn starfsmaður er staðsettur í París.

Berlínarráðstefna

Haldin var sjötta Evrópuráðstefna Rauða krossins og Rauða hálfmánans í Berlín 14. – 18. apríl 2002. Þar var samþykkt yfirlýsing um aðgerðaáætlanir vegna fólksflutninga og um heilbrigðismál og eftirfylgni þeirra.

Verkefnastjóri RKÍ í sálrænni skyndihjálpi var fulltrúi félagsins í þeim hluta ráðstefnunnar sem fjallaði um sálrænan stuðning. Hann flutti tvo fyrirlestra, annar fjallaði um viðbrögð og áfallavinnu RKÍ eftir jarðskjálftana á Suðurlandi árið 2000 og hinn um samstarf RKÍ við eistneska Rauða krossinn um að halda leiðbeinendanámskeið í sálrænni skyndihjálpi í Eistlandi (TOT). Þessi fyrirlestur var unninn í samvinnu við eistneska Rauða krossinn. Í lokasamantekt ráðstefnunnar var lögð áhersla á að auka verulega þátt sálrænnar skyndihjálpar hjá landsfélögum og stuðla þannig að aukinni útbreiðslu þekkingar á þessu sviði meðal almennings.

Samvinna við Eystrasaltslöndin um sálræna skyndihjálpi

Rauði kross Íslands og hin norrænu landsfélögin hafa átt með sér samstarf um ára bil. Í sameiginlegri starfsáætlun þeirra kemur fram vilji til þess að styðja við uppbyggingu neyðarvarna Eystrasaltslöndanna. Rauði kross Íslands ákvað að framlag Íslands yrði að halda leiðbeinendanámskeið í sálrænni skyndihjálpi í þeim Eystrasaltslöndum sem bæðu um það. Vegna þessa var leiðbeinendanámskeið í sálrænni skyndihjálpi haldið árið 2001 í Tallinn í Eistlandi. Lögð var áhersla á það í lok námskeiðsins að eftir eitt ár yrði lagt mat á það hverju námskeiðið hefði skilað þátttakendum og landsfélaginu. Til að leggja mat á þetta var efnt til fundar í Tallinn í október 2002 með framkvæmdastjóra landsfélagsins, yfirmanni alþjóðadeildar og nokkrum þátttakendum námskeiðsins. Fyrir hönd félagsins fór Jóhann Thoroddsen verkefnastjóri sálrænnar skyndihjálpar. Niðurstöður matsins lofa góðu fyrir áframhaldandi vinnu við að breiða út þekkingu á sálrænni skyndihjálpi og styrkja þar með neyðarvarnir deilda. Í ljós kom að nýorðnir leiðbeinendur höfðu haldið þó nokkur námskeið bæði fyrir fagfólk og almennig. Einnig höfðu leiðbeinendurnir, sem allir voru sálfræðingar, notað þessa þekkingu á margvíslegan hátt í störfum sínum. Niðurstaðan var í stuttu máli sú að mikilvægt væri að halda áfram að halda námskeið en jafnframt yrði að kanna möguleika á því að halda einhvers konar framhald sem yrði mun verklegra.

Í nóvember 2002 var svo haldið annað leiðbeinendanámskeið í Riga fyrir Lettland og Litháen. Allur kostnaður við þetta námskeið var greiddur af Rauða krossi Íslands en landsfélög þessara tveggja landa sáu um skipulagninguna í náinni samvinnu við Ísland. Námskeiðið heppnaðist mjög vel og hafa leiðbeinendur skilað inn greinagóðri skýrslu um það. Áætlað er að gera samskonar úttekt á þessu námskeiði og gert var í Eistlandi.

Neyðarvarnir

Þjálfun fjöldahjálparstjóra

9 fjöldahjálparstjóránámskeið voru haldin á árinu, þau voru haldin á Akureyri 18.-19. janúar, Seyðisfirði 15. og 16. febrúar, á Raufarhöfn 15.-16. febrúar, í Kópavogi 5. og 6. apríl, á Hvammstanga 12. og 13. apríl, í Syðra-Langholti í Árnessýslu 26. og 27. apríl, í Borgarnesi 8.-9. nóvember, á Ísafirði 15.-16. nóvember og í Þorlákshöfn 22.-23. nóvember.

Alls voru þjálfaðir 128 fjöldahjálparstjórar frá 25 Rauða kross deildum.

Endurskoðun á námsefni Rauða krossins

Á árinu var unnið að endurskoðun á námsefni Rauða krossins í neyðarvörnum og eru fjöldahjálparstjóranámskeið alltaf í endurskoðun.

Neyðarvarnaáætlanir

Áætlanir deilda

Búið er að endurnýja fyrirmynd að neyðarvarnaáætlun og aðlaga hana að nýjum samningi við Almannavarnir ríkisins og nýtt útkallskerfi.

Margar deildir náðu að klára neyðarvarnaáætlanir sínar á árinu og aðrar uppfærðu, en þó eru enn allt of margar deildir ekki búnar að gera neyðarvarnaáætlanir fyrir fjöldahjálparstöðvar sínar.

Endurskoðun Keflavíkuráætlunarinnar

Nokkur vinna var lögð í endurskoðun á flugslysaáætlun fyrir Keflavíkurflugvöll. Neyðarvarnafulltrúi fundaði með Suðurnesjadeild.

Neyðarvarnafulltrúi fundaði í tvígang með verkefnisstjórn um Keflavíkuráætlun. Neyðarvarnafulltrúi kynnti drög 3 á svæðisfundi á höfuðborgarsvæði og hafa allar breytingar verið sendar út jafn óðum til deilda á svæðinu.

Neyðarvarnafulltrúi boðaði til fundar með deildum á höfuðborgarsvæði og Suðurnesjum vegna Keflavíkuráætlunar 21. nóvember í Bæjarhrauni 2, Hafnarfirði.

Í lok árs var verið að vinna að drögum fjögur og vonast til að henni verði lokið í maí 2003 og hægt verði að halda æfingu í september sama ár.

Skipan hjálparliðs Almannavarna ríkisins

Samkomulag um skipan hjálparliðs Almannavarna ríkisins hefur verið í endurskoðun í tvö ár og var það undirritað mánudaginn 29. apríl 2002 af aðilum að samkomulagi þessu sem eru Almannavarnir ríkisins, Slysavarnafélagið Landsbjörg og Rauði kross Íslands. Þetta samkomulag er endurnýjun á eldra samkomulagi frá 1994 sem fallið var úr gildi.

Viðstaddir undirritunina voru Hafsteinn Hafsteinsson formaður Almannavarnaráðs, Sólveig Þorvaldsdóttir framkvæmdastjóri Almannavarna ríkisins, Jón Gunnarsson formaður félagsins, Kristbjörn Óli Guðmundsson framkvæmdastjóri félagsins, Anna Þrúður Þorkeldsdóttir formaður Rauða kross Íslands og Sigrún Árnadóttir framkvæmdastjóri Rauða kross Íslands.

Helstu breytingar eru þær að nú er einn aðalsamningur fyrir Rauða kross Íslands og Slysavarnafélagið Landsbjörg og síðan eru gerðir sér samningar við félögin um þátt í hjálparstarfinu og eru verkefni þeirra mun skýrari en í fyrri samningum. Einnig eru fyrirmyndir að héraðssamningum hluti af samkomulaginu og munu fulltrúar allra samningsaðila aðstoða heimamenn við gerð héraðssamninganna.

Skráningarmál eru mun skýrari í þessu samkomulagi en áður og er Rauða krossi Íslands formlega falið að sjá um skráningar og úrvinnslu þeirra og eins að annast upplýsingagjöf til aðstandenda. Söfnunarsvæði aðstandenda er komið inn og er Rauða krossinum falin umsjón þess, en það er

svæði þar sem aðstandendur geta safnast saman og beðið fregna af ástvinum sínum og vinum er lent hafa í áföllum.

Rauði kross Íslands mun aðlaga sitt stjórnkerfi að samræmdu vettvangs- og aðgerðastjórnunarskipulagi SÁBF sem er notað af öðrum viðbragðsaðilum almannavarna í landinu.

Samstarfsnefnd um skipan hjálparliðs Almannavarna

Skipuð var sérstök samstarfsnefnd um samninginn sem skipuð er einum fulltrúa frá hverjum samningsaðila. Nefndin hefur það hlutverk að fylgjast með framgangi samningsins og að aðstoða við gerð héraðssamninga. Neyðarvarnafulltrúi er fulltrúi RKÍ í nefndinni. Fundir eru haldnir mánaðarlega undir stjórn AVRÍK og var fyrsti fundurinn haldinn í nóvember.

Aðgerðir Rauða krossins

Bruni Laugavegi 40 og 40a 21. október

Aðfaranótt 21. október var stórbruni í 4 húsum við Laugaveg nr. 40, 40a og bakhúsum. Í fjölmiðlum kom fram að Rauði krossinn hafi verið kallaður út, en það var ekki gert og var það leiðrétt í fjölmiðlum. Hins vegar var skyndihjálparhópur URKÍ-R með eftirlit á tónleikum í Laugardalshöll og er þau heyrðu um brunann hringdu þau í 112 og buðu fram aðstoð. Sjálfboðamiðstöðin við Hverfisgötu var opnuð í samráði við lögregluna, en þá voru allir íbúar komnir í skjól hjá ættingjum eða vinum.

Tekin var ákvörðun um að aðstoða þá íbúa sem misstu heimili um húsnæði, fatnað og almenna aðstoð. Þann 21. október var haldinn fundur í Hallgrímskirkju þar sem Rauða kross fólk, sóknarpresturinn og fulltrúi frá slökkviliðinu ræddu við íbúana. Boðið var bráðabirgðahúsnæði í Rauða kross húsinu og 35% afslátt hjá Nytjamarcaðnum, og veitti Reykjavíkurborgin fjárhagsaðstoð. Boðin var áfallaaðstoð hjá áfallahjálparmiðstöð Landspítala háskólasjúkrahúss í Fossvogi.

Þriðjudaginn 22. október kl. 16:00 boðaði slökkvilið höfuðborgarsvæðisins til fundar á Hótel Lind. Á fundinn voru boðaðir allir þeir íbúar sem urðu fyrir tjóni, lögreglan, Rauði krossinn og prestur Hallgrímskirkju. Mjög vel var mætt og farið var yfir verkefni slökkviliðsins og lögreglu umrædda nótt. Íbúarnir höfðu tækifæri til að spyrja og sköpuðust mjög góðar umræður. Lögreglu og slökkviliði var þakkað gott starf en íbúarnir ræddu um að þeirra mati hefði verið eðlilegt að kalla út fólk frá Rauða krossinum strax í upphafi. Lögregla og slökkvilið sögðu að eðlilegt hefði verið að kalla út Rauða krossinn þegar aðstæður voru ljósar en líklega hefði það ekki verið gert þar sem það er ekki liður í aðgerðum utan almannavarnaástands. Fulltrúar frá Rauða krossinum dreifðu bæklingnum „Þegar lífið er erfitt“ og buðu sálrænan stuðning.

Bruni í Hjaltabakka 19. desember

Aðfaranótt nítjándra desember var Rauði krossinn kallaður út er eldur var laus í geymslurými fjölbylishúss við Hjaltabakka 8 í Reykjavík. Rýma þurfti allar íbúðir í húsalengjunni Hjaltabakka 6-10,12 íbúðir alls. Óskað var eftir því að Rauði krossinn yrði í viðbragðsstöðu með að veita fólkinu áfallahjálp og hlúa að því að öðru leyti og var talið að um tíu manns myndu þiggja aðstoðina. Mikill reykur myndaðist og komst hann inn í stigaganginn og inn í íbúðirnar. Eldur varð aldrei mikill. Íbúar þurftu að flygja út á svalir og var bjargað þaðan af slökkviliðinu. Enginn slasaðist en íbúum var mjög brugðið.

Reykjavíkurdeld Rauða krossins var virkjuð og var ákveðið að opna Sjálfböðamiðstöð Reykjavíkurdeldar við Hverfisgötu 105.

Athugað var með gistiþláss fyrir fólkið, bæði í Rauðakrosshótelinu við Rauðarárstíg og í Rauðakrosshúsinu við Tjarnargötu, þláss var fyrir fólkið á báðum stöðum. Rauðakrosshúsið varð fyrir valinu bæði vegna þess að ljóst var orðið að ekki myndu margir nýta sér þessa aðstoð og eins vegna þess að það þótti persónulegri kostur. Flestir íbúarnir fóru til vína og ættingja en ein hjón þáðu gistingu Rauða krossins um nóttina.

Ekki var talin þörf á að virkja áfallahjálparteymi Rauða kross Íslands.

Áfallahjálp í kjölfar bruna að Hjaltabakka 8

Óskað var eftir áfallahjálp fyrir íbúa í húsinu sem kveikt var í við Hjaltabakka 8. Allir íbúar þurftu að yfirgefa íbúðir sínar og gátu ekki dvalið í þeim fyrr en þær höfðu verið hreinsaðar og þurftu íbúar að vera í burtu í allt að eina viku.

Sérfræðingur Rauða krossins í áfallahjálp og fulltrúi áfallahjálparteymis Rauða kross Íslands boðuðu til fundar í Efstaleiti 9. Ákveðið var að hitta allan hópinn í einu, bæði börn og fullorðna og mættu alls 11 manns. Markmið fundarins var að fara yfir það sem gerst hafði, athuga líðan fólksins, veita því upplýsingar og bjóða upp á eftirfylgd ef með þyrfti.

Á fundinum var farið yfir áfallaviðbrögð barna með foreldrunum og þeir upplýstir um hvernig bregðast skuli við. Eins fékk fólkið bækling sem fjallar um börn og áföll og annan sem fjallar um það þegar lífið er erfitt. Að lokum var íbúunum bent á að ef þeim fyndist þeir, á komandi dögum eða vikum, þurfa á frekari aðstoð að halda skyldu þeir hafa samband við Rauða kross Íslands. Mikil ánægja var meðal íbúanna í lok fundarins og voru þeir sannfærðir um að það hafi verið rétt mat að leita eftir stuðningi með þessum hætti og þá sérstaklega upplýsingar varðandi börnin.

Aurskriður á Seyðisfirði í nóvember

Mikli úrkoma og vatnavextir voru á SA-landi og Austfjörðum í október og nóvember. Á Seyðisfirði var yfirlýst aurskriðuhætta 11. nóvember og voru hús rýmd. Þetta endurtók sig 21. nóvember og var þá óskað eftir aðstoð Seyðisfjarðardeildar Rauða krossins.

22.nóvember

Almannavarnanefnd Seyðisfjarðar virkjaði Seyðisfjarðardeild RKÍ að kvöldi 22. nóvember. Deildin var beðin um að opna fjöldahjálparstöð kl. 20:00, vegna þess að rýma ætti nokkur hús vegna aurskriðuhættu. Sjálfböðaliðar sáu um skráningar fólks úr húsunum sem voru rýmd og ferðir þeirra og sáu einnig um upplýsingagjöf. Almannavarnanefndin ætlaði að bjóða fólkinu gistingu en allir fóru til vína og ættingja.

23.nóvember

Almannavarnanefndin óskaði eftir opnun fjöldahjálparstöðvar og skráningu á fólki. Ljóst var að íbúarnir gætu ekki snúið heim á næstunni þar sem mikil rigning var enn. Fólk mátti fara inn á svæðið í fylgd og skræði Rauða kross deildin fólk inn og út af svæðinu.

24.nóvember

Lítið aurflóð féll og enn rigndi mikið. Eitt hús var rýmt til viðbótar og Rauða kross fólk fylgdi íbúum inn og út af svæðinu sem þangað þurftu að sækja.

27. nóvember

Framkvæmdastjóri RKÍ og skrifstofustjóri Innanlandsskrifstofu fóru til Seyðisfjarðar að beiðni Rauða kross deildarinnar. Tilgangur ferðarinnar var að heyrna í deildarfólki og að aðstoða það við áframhaldandi starf. Einnig var ætlunin að hitta alla þá aðila sem koma að og munu koma að þegar slíkt ástand myndast og skýra frá hlutverki Rauða krossins og hans afli. Þær ræddu við sýslumann og fulltrúa almannavarnanefndar, bæjarstjórnann, félagsmálastjórnann, hjúkrunarforstjórnann, leikskólastjórnann og sjálfboðaliða úr röðum Rauða kross deildarinnar. Við heimamenn var lögð áhersla á að Rauði krossinn gæti liðsinnt um sálrænan stuðning og fyrstu hjálp í þeim efnum. Ákveðið var að 28. nóvember færi sérfræðingur Rauða krossins í áfallahjálp til fundar við sjálfboðaliða og ofangreinda aðila. Jafnframt var óskað eftir fræðslu um hlutverk Rauða krossins í neyðarvörnum og sérstöku innleggi um sálrænan stuðning á borgarafundi fyrir íbúa Seyðisfjarðar.

28. nóvember

Borgarafundur var haldinn 28. nóvember kl. 20:00 og mættu um 50 manns á fundinn.

30. nóvember

Ari Trausti Guðmundsson var með fyrirlestur fyrir sjálfboðaliða og aðra sem koma að almannavörnum á Seyðisfirði um náttúruhamfarir, alls mættu um 15 manns.

Almannavarnaástandi var aflétt laugardaginn 30. nóvember.

Aukin samvinna við lögreglu og slökkvilið

Undanfarið ár hefur staðið yfir vinna við það að kanna hvort hægt sé að koma að fleiri aðgerðum en almannavarnaadgerðum, því þeim atvikum hefur fjölgað þar sem leitað hefur verið aðstoðar Rauða krossins. Kannaðar hafa verið áætlanir annarra landsfélaga og leitað fyrirmynda. Í kjölfar brunans á Laugavegi þar sem ekki var óskað eftir aðstoð Rauða krossins, var haldinn fundur með slökkviliði höfuðborgarsvæðisins og fulltrúa frá lögreglunni í Reykjavík í þeim tilgangi að kynna hlutverk Rauða kross Íslands í neyðarvörnum og samstarfsfleti í aðgerðum utan almannavarnaástands.

Þetta leiddi af sér að í næsta bruna var kallað eftir aðstoð strax og var það mál manna að farsælt sé að gera ráð fyrir þessu afli í viðbragðsáætlunum lögreglu og slökkviliðs. Verið er að vinna að verklagsreglum um hvernig Rauði krossinn eigi að koma inn í aðgerðir.

Í nýrri stefnu Rauða krossins sem verið er að endurskoða er það að koma sterkar inn í aðgerðir utan almannavarnaástands og gerð verklagsreglna einn af þeim þáttum sem leggja á vinnu í á næstu árum.

Æfingar

Samvörður 2002

Æfingin var skipulögð og undirbúin af Landhelgisgæslunni í samstarfi við NATO/PfP hófst um kl. 02:00 föstudaginn 28. júní og lauk henni kl. 17:00 sunnudaginn 30. júní.

sla Rauða kross Íslands fyrir árið 2002

Þetta er þriðja Samvarðar æfingin sem haldin er á Íslandi og er hún liður í friðarsamstarfi NATO/PFP. Æfingin tók til viðbragða vegna elgoss í Heimaey og brottflutnings til Þorlákshafnar í kjölfar þess.

Kynning á æfingunni

Fundað var með Landhelgisgæslunni vegna hlutverks Rauða krossins í æfingunni. Kynningarbréf var sent til formanna deilda þar sem æfingin var kynnt og öllum Rauða kross deildum var boðin þátttaka.

Fundað var með heimamönnum í Vestmannaeyjum og í Þorlákshöfn.

Æfingin var kynnt fyrir starfsmönnum, Útkallshópi og Áfallahjálparteymi Rauða krossins og þeim boðið að taka þátt.

Fundað var með fólki sem var búið að taka að sér að setja upp „slysin“ í Vestmannaeyjum. Fulltrúi Rauða krossins tók þátt í fréttamannafundi í utanríkisráðuneytinu 18. júní sem var haldinn vegna Samvarðar.

Fundað var með Almannvörnum ríkisins vegna Samvarðar 2002.

Undirbúningur

Svæðisfulltrúi Rauða krossins á Suðurlandi og Suðurnesjum vann að undirbúningi með deildum á Suðurlandi.

Rauði kross Íslands sendi þátttakendur á tvær undirbúningsráðstefnur vegna Samvarðar sem haldnar voru á Íslandi.

Vestmannaeyjadeild tók ákvörðun um að taka ekki þátt og byrjaði neyðarvarnafulltrúi að vinna að undirbúningi með fjöldahjálparstjórum í Vestmanneyjum og var ákveðið að þeir tækju þátt sem aðflutt hjálparlið en ekki heimamenn.

Fulltrúar Rauða krossins mættu á undirbúningsfundi í Þorlákshöfn með formanni almannavarnanefndar, sýslumanni, formanni Rauða kross deildar Árnessýslu og björgunarsveitarfólki vegna rútuslysaæfingar í Þorlákshöfn.

Haldið var fræðslukvöld fyrir sjálfboðaliða og samstarfsaðila í Þorlákshöfn vegna æfingarinnar 25. júní kl. 20:00. Haldnir voru fyrirlestrar um sálræna skyndihjálp, fjölmiðla, skráningu og skipulag Rauða krossins í neyðarvörnum.

Um 100 manns tóku þátt í æfingunni fyrir hönd Rauða krossins. Þeir æfðu þátt Rauða krossins í almannavarnaskipulaginu sem er fjöldahjálp og félagslegt hjálparstaf. Það voru fjöldahjálparstjórar og aðrir sjálfboðaliðar frá Rauða kross deildum í Árnessýslu, Vestmannaeyjum, Hveragerði, Skagaströnd og Akureyri sem tóku þátt í æfingunni auk fulltrúa frá Útkallshópi Rauða kross Íslands, Áfallahjálparteymi Rauða krossins og starfsfólks.

Í Þorlákshöfn var æfð uppsetning fjöldahjálparstöðvar, samskipti við almannavarnanefnd og aðra samstarfsaðila innan kerfisins, starfræksla söfnunarsvæðis aðstandenda, skráning á fólki og umönnun óslasaðra. Á föstudagskvöldinu var tækifærið nýtt í tengslum við uppsetningu rútuslyssins í Þorlákshöfn og stjórnstöð Rauða kross Íslands var starfrækt og þar æfð

upplýsingagjöf til aðstandenda og úrvinnsla skráningar og einnig unnu fulltrúar Rauða krossins í samhæfingarstöð Almannavarna ríkisins. Áfallahjálparteymi Rauða krossins var sent til Þorlákshafnar til að aðstoða deildarfolk við fjöldahjálpinu og voru héraðsprestar til aðstoðar í stjórnstöð Rauða krossins.

Í Vestmannaeyjum var æfð skráning og umönnun flóttafólks sem beið flutnings af hættusvæði, samvinna við almannavarnanefnd og aðra samstarfsaðila innan kerfisins.

Rauði krossinn var mjög sýnilegur á þessari æfingu sökum eðlis æfingarinnar og var skilningur á verkefnum og áherslum Rauða krossins hjá æfingarstjórn. Undirbúningur gekk vel og var ágæt samvinna við samstarfsaðila, jafnt íslenska sem erlenda. Nokkrir fulltrúar úr stjórn Rauða kross Íslands mættu á æfinguna á föstudeginum til að fylgjast með og taka þátt í aðgerðum vegna rútuslyssins í Þorlákshöfn.

Eftir æfinguna

Fulltrúar Rauða krossins mættu á lokahóf sem haldið var á svæði ameríska hersins á Keflavíkurflugvelli. Haldið var myndakvöld og grill í Efstaleitinu fyrir þá sjálfboðaliða og starfsfolk sem tóku þátt í Samverði.

Rútuslys í Þorlákshöfn á föstudagskvöldi

Deildir á Suðurlandi æfðu sín viðbrögð, opnun fjöldahjálparstöðvar og skráningu. Á föstustudeginum æfðu deildir skráningu og í stjórnstöð Rauða krossins í Efstaleiti fór fram fullnaðar úrvinnsla skráningar og upplýsingagjöf í síma.

Á laugardegi og sunnudegi var æfð skráning í Vestmannaeyjum og Þorlákshöfn og á laugardeginum var fjöldahjálparstöðin opin í Þorlákshöfn, en við æfðum ekki utan þessara svæða, þ.e. í Borgartúni og Efstaleitinu um helgina.

Æfing í Samhæfingarstöð Almannavarna ríkisins

Hinn 19. mars var haldin verklagsæfing fyrir áhöfn samhæfingarstöðvar AVRÍK. 3 af 8 fulltrúum Rauða krossins í áhöfn samhæfingarstöðvar mættu á æfingu í samhæfingarstöð. Æfð voru viðbrögð við rútuslysi í Bröttubrekku. Æfingin stóð í u.þ.b. tvær klukkustundir og tókst í alla staði vel. Í lok æfingar var haldinn stuttur fundur undirbúningsaðila og áhafnar samhæfingarstöðvar þar sem farið var yfir helstu megin þætti æfingarinnar.

Útkallshópur

Haldnir voru nokkrir fundir með Útkallshópi Rauða kross Íslands á árinu. Í lok árs voru 4 virkir fulltrúar í hópnun og 2 í leyfi.

Kynningar og ráðstefnur

Fundir Rauða kross deilda

Neyðarvarnafulltrúi kynnti neyðarvarnarskipulag Rauða krossins og nýjan samning við Almannavarnir ríkisins á aðalfundi í Rangárvallasýslu þann 18. apríl.

Neyðarvarnafulltrúi var með kynningarkvöld fyrir sjálfboðaliða Siglufjarðardeildar Rauða kross Íslands á degi sjálfboðaliðans þann 5. desember. Mættu um 15 manns þrátt fyrir ýmsar upptökur í bænum þetta kvöld.

Neyðarvarnafulltrúi var með innlegg á fundi Kópavogsdeildar RKÍ fyrir stuðningsaðila í neyðarvörnum.

Svæðisfundir Rauða kross deilda

Neyðarvarnafulltrúi kynnti neyðarvarnir Rauða kross Íslands og breytingar á verkefnum RKÍ vegna endurnýjunar samnings við Almannavarnir ríkisins. Fundirnir voru haldnir á Ísafirði, Siglufirði, Flúðum, Reykjavík, Borgarnesi en komst ekki á fundinn á Norðfirði vegna flugsamgangna.

Landshlutfundir AVRÍK

Neyðarvarnafulltrúi var með innlegg fyrir fundamenn á landshlutfundum Almannavarna ríkisins um breytingar á verkefnum Rauða krossins í nýju samningunum. Fundirnir voru haldnir á Akureyri, Ísafirði, Egilsstöðum, Stykkishólmi, Hvolsvelli og Hafnarfirði.

Vettvangsstjóranámskeið Almannavarna ríkisins

Neyðarvarnafulltrúi kynnti Rauða krossinn á vettvangsstjóranámskeiði Almannavarna ríkisins.

Fundur með fulltrúum lögreglu og slökkviliðs

Neyðarvarnafulltrúi kynnti hlutverk Rauða kross Íslands í neyðarvörnum fyrir fulltrúum lögreglunnar í Reykjavík og slökkviliðs höfuðborgarsvæðisins og kannaði samstarfsfleti Rauða krossins við lögreglu og slökkviliðs í aðgerðum utan almannavarnaástands.

Slysavarnafélagið Landsbjörg

Neyðarvarnafulltrúi kynnti hlutverk Rauða krossins fyrir starfsfólki Slysavarnafélagsins Landsbjargar sem komu í heimsókn til Rauða krossins.

Björgun 2002, ráðstefna Slysavarnafélagsins Landsbjargar

Neyðarvarnafulltrúi tók þátt í ráðstefnunni fyrir hönd Rauða krossins.

Neyðarvarnasíða www.redcross.is/neydarvarnir

Sett var upp sérstök neyðarvarnasíða á heimasíðu Rauða krossins. Hún er hugsuð fyrir almenning og neyðavarnafólk og er með fræðslufni um hlutverk Rauða krossins í neyðarvörnum. Þarna verða einnig settar inn skýrslur um útköll og æfingar sem Rauði krossinn tekur þátt í.

Merking fjöldahjálparstöðva

Mikið ávannst í merkingum á fjöldahjálparstöðvum á árinu. Formönnum voru send skiltin og hafa þeir verið að vinna þetta með almannavarnanefndum og sveitarfélögum á landinu. Fjöldahjálparstöðvar eru í flestum tilfellum skólar og er staðsetning þeirra ákveðin af almannavarnanefnd og deildum Rauða kross Íslands í héraði, stöðvarnar eru 164 í lok árs.

Í símaskrá 2002 var sett mynd af skiltinu á almannavarnasíðunni (síðu 28) og útskýring á hvað fjöldahjálparstöð er. Einnig er hægt að sjá staðsetningu fjöldahjálparstöðvar á heimasíðu Almannavarna ríkisins og neyðarvarnasíðu Rauða kross Íslands.

Almannavarnir ríkisins

Á miðju ári var tilkynnt að leggja ætti niður Almannavarnir ríkisins 1. janúar 2003 og færa verkefni stofnunarinnar undir ríkislögreglustjóra. Í kjölfarið var hafin endurskoðun á lögum um

almannavarnir frá 1962 sem og þau aðlöguð að fyrirhuguðum breytingum og ekki var gert ráð fyrir fjármagni til Almannavarna ríkisins á fjárlögum frá 1. janúar 2003.

Þessi óvissa olli því að uggur var í fólki um framhaldið og það hvort nýr samningur við Almannavarnir ríkisins yrði í gildi eftir breytingarnar. Ríkislögreglustjóri gaf það út að allir samningar sem væru í gildi yrðu óbreyttir og því var þeirri óvissu eytt.

Framkvæmdastjóri RKÍ, skrifstofustjóri Innanlandsskrifstofu og neyðarvarnafulltrúi buðu starfsmönnum Almannavarna ríkisins til hádegisverðar þann 19. desember á Carpe Diem til að þakka gott samstarf á liðnum árum.

Í lok árs var alþingi ekki búið að samþykkja lagafrumvarpið og því var Almannavörnum ríkisins tryggt fjármagn um óákveðinn tíma.

Ungmennastarf 2002

Inngangur

Félagsstarf ungs fólks í Rauða krossinum hefur verið að festast í sessi sem hluti af starfsemi deilda víða um land. Samráðsvettvangur ungmenna innan félagsins, Ungmennahreyfingin er leidd af fulltrúaráði þar sem sitja fulltrúar frá hverju svæði auk formanns. Starfið er fjölbreytt og mismunandi í deildunum en áhersluverkefni URKÍ á landsvísu á árinu voru tvö; Gegn ofbeldi og fordómum og fræðsla um kynsjúkdóma. Plúsc málagn URKÍ kom út tvisvar á árinu að venju og á heimasíðu URKÍ mátti lesa að meðaltali tvær féttir úr starfinu í hverjum mánuði.

Helstu verkefni

Fulltrúaráðið

Í árslok 2002 sátu í fulltrúaráði Erla Svanhvít Guðmundsdóttir formaður, Þóra Kristín Ásgeirsdóttir fyrir höfuðborgarsvæði, Ingibjörg Halldórsdóttir fyrir Vesturland, Brynjar Már Brynjólfsson fyrir Vestfirði, Íris Ösp Sveinbjörnsdóttir fyrir Norðurland, Eydís Kristjánsdóttir fyrir Austurland og Jóna Hólm fyrir Suðurland/Suðurnes og Pálín Dögg Helgadóttir áheyrnarfulltrúi úr Hafnarfirði en hún situr jafnframt í stjórn Rauða kross Íslands. Fulltrúaráðið fundar einu sinni á mánuði yfir vetrartímann. Hlutverk þess er að sjá um undirbúning og fylgja eftir samþykktum landsfunda og velja menn til umsjónar með þeim verkefnum URKÍ sem ráðist er í á kjörtímanum. Á landsfundi í maí 2002 voru skipaðir tveir vinnuhópar til að vinna að tillögum um aukna aðild og áhrif URKÍ innan landsfélagsins og um endurskoðun á starfsreglum URKÍ.

Plúsc

Fyrri tölublað var gefið út í maí, þema blaðsins var skyndihjálp, einnig var umfjöllun um HIV og fordóma. Seinna tölublað var gefið út í nóvember, þemað var fólkið á bakvið sjálfboðaliðana auk umfjöllunar um sjálfboðaliða í Vin, L12- fatabúðina, geimveruverkefnið, Gambíu og Mannúð og menningu.

Gegn ofbeldi og fordómum

- Komið á skólafræðslu fyrir 9. bekki á höfuðborgarsvæðinu. Rauða kross deildir á höfuðborgarsvæðinu réðu starfsmann fyrir skólaárið 2002-2003 í skólafræðslu á svæðinu. Nemendur í 9. bekk fá fræðslu um vinnu Rauða krossins gegn ofbeldi og umræður um ábyrgð hvers og eins undir slagorðinu „Ég gerði ekki neitt ég horfði bara á“
- Stuttmyndin Íslensk ofbeldismynd sem unnin var í samvinnu URKÍ og Onno er nú fánleg með kennsluleiðbeiningum á skólavef Rauða krossins. Myndin fjallar um Simma sem er 15 ára og afstöðu hans til ofbeldis. Markmið með framleiðslu myndarinnar er að vekja nemendur til umhugsunar um orsakir og afleiðingar ofbeldis.
- Barnahátíð á Ingólfstorgi var haldin í júlí á vegum URKÍ. Fjölmörg börn mættu ásamt foreldrum sínum og var boðið upp á leiktæki, andlitsmálningu og handþrykk.
- Sjálfboðaliðar Rauða krossins tóku þátt í vitundarvakningu um fordóma frá miðjum apríl fram í miðjan júní. Átakið var samstarfsverkefni Landlæknisembættisins og Geðræktar í samvinnu við Rauða kross Íslands, Alþjóðahúsið, Félag eldri borgara, Félagsþjónustuna í Reykjavík, Heilsuefningu í skólum, Hitt Húsið, Jafnréttisnefnd, Stúdentaráð Háskóla Íslands, Miðborgarstarf KFUM og K og Þjóðkirkjunnar, Samtökin '78 og Öryrkjabandalag Íslands. Það hófst formlega 1. maí með tónleikum í Listasafni Reykjavíkur og lauk 18. maí með fjölmennri útihátíð á Ingólfstorgi þar sem 5000 fordómablöðrum var sleppt. Deildir Rauða krossins sáu um að dreifa blöðrum og póstkortum víða um land. Markmið vitundarvakningarinnar var að vekja athygli sem víðast í þjóðfélaginu á því sem býr að baki fordómum, hvernig fordómar birtast og hvað unnt er að gera til að losna undan oki þeirra. Málefnið var kynnt með margvíslegum hætti í fjölmiðlum.
- Geimverur gegn rasisma er yfirskrift verkefnis sem URKÍ hóf í nóvember að danskri fyrirmynd. „Dæmum ekki aðra fyrirfram“ er eitt af slagorðum verkefnisins. Sjálfboðaliðar URKÍ voru sýnilegir á fjölförnum stöðum og kynntu verkefnið í desember. Á heimsíðu URKÍ er að finna skilgreiningar á hugtökunum, kynþáttafordómar, kynþáttahyggja, fordómar og mismunun.
- Litróf Íslands var heitið á alþjóðlegum sumarbúðum í Suðursveit. Yfirskrift búðanna er vísun til þess að Ísland er litríkt og fjölbreytt land í tvennum skilningi. Náttúran er bæði falleg, stórbrotin og litrík og svo er samfélag okkar einnig orðið fjölbreyttara og blandað áhrifum frá ýmsum menningarheimum sem gerir það litríkara og áhugaverðara. Unnið var með þemað í hópum þar sem fordómar voru ræddir frá mörgum hliðum, og auk þess var rætt um verkefni sem Rauði krossinn gæti tekið að sér. Einnig var unnið með leikstjóranum Agnari Jóni Egilssyni að leiksýningu um fordóma sem sýnd var á Höfn í Hornafirði.
- Fræðsla og umræður um ofbeldi og fordóma á umhverfisnámskeiðum í Þórsmörk í júní. Þátttakendur ræddu um málefnið út frá þeirra viðhorfum og upplifun undir handleiðslu leiðbeinenda. Að loknum umræðum teiknuðu unglíngarnir hver sína mynd sem átti að lýsa umræðunni.
- Fræðsla um fordóma á leiðtoganámskeiði URKÍ í febrúar. Helga Þórólfsdóttir hélt erindi undir yfirskriftinni „Fjölbreytt mannlíf í Rauða krossinum“ Hún svaraði m.a. spurningunum: Hverjir eru útlendingar á Íslandi? Hvernig getum við virkjað útlendinga í starfi Rauða krossins? Að búa í fjölmenningsarsamfélagi?
- Ofbeldi meðal íslenskra unglínga var umfjöllunarefni erindis sem haldið var fyrir Jafningjafræðsluna. Þetta var liður í undirbúningi hópsins fyrir fræðslu til handa 15 ára nemendum Vinnuskólans í Reykjavík sem bar heitið „Lífið og ég“ en markmið fræðslunnar er að fjalla um leiðir til að takast á við ýmis áreiti sem unglíngarnir verða fyrir í daglegu lífi.

Fræðsla um kynsjúkdóma

- Áróður fyrir Verslunarmannahelgi. Sjálfboðaliðar URKÍ voru á BSÍ og Reykjavíkurlflugvelli fyrir Verslunarmannahelgina og buðu ungu fólki sem lagði leið sína á útihátíðir og aðrar skemmtanir um helgina að taka með sér lyklakippu í fríð. Á lyklakippunni stendur „Gleym mér ei“ og er þá átt við að muna eftir smokkinum sem lyklakippan geymir sem vörn gegn kynsjúkdómum og ótímabærum barneignum.
- Í tengslum við þetta átak var gefið út póstkort með slagorðinu „Notaðu smokkinn...svo þú getir eignast börn“ Þar er vitnað í þá staðreynd að 2000 einstaklingar greinast með kynsjúkdóminn klamydíu árlega. 10% kvenna sem smitast af sjúkdóminum verða ófrjóar í kjölfarið. Þess vegna er lögð sérstök áhersla á að hvetja ungt fólk sem þegar er byrjað að stunda kynlíf að nota smokkinn. Einn einstaklingur bætist að jafnaði í hóp HIV jákvæðra í hverjum einasta mánuði hér á Íslandi. Rétt notkun smokksins er besta vörnin gegn kynsjúkdómum og ótímabærum þungunum.

Sumarbúðir

- Litróf Íslands var yfirskrift alþjóðlegra sumarbúða sem haldnar voru á Hrollaugstöðum í Suðursveit 28. júní – 2. júlí. Þátttakendur komu frá Danmörku, Finnlandi, Sviss, Þýskalandi, Bandaríkjunum, Lesótó, Suður-Afríku, Palestínu, Albaníu og Júgóslavíu auk íslensku ungmennana, alls 80 sjálfboðaliðar. Þemu sumarbúðanna voru fordómar og alnæmi, auk þess þökkðu þátttakendur fyrir góðar móttökur sveitafélagsins með því að hreinsa fjörur við Höfn. Margt var einnig gert sér til skemmtunar í búðunum. Farið var í skoðunarferð um Suðursveit, gengið upp að jökli og listhæfileikar þátttakenda komu glöggt fram í í söngva- og hæfileikakeppni búðanna. Rauða kross deildin á Höfn var mjög hjálpleg við undirbúning og skipulagningu búðanna.
- Í ár voru haldin tvö sumarnámskeið í Þórsmörk fyrir 12-15 ára. Umhverfisnámskeiðin eru samstarfsverkefni Rauða kross Íslands, Ferðafélags Íslands og Landgræðslu ríkisins. Alls voru þátttakendur 32 og var biðlisti á bæði námskeiðin. Að venju var lögð áhersla á fræðslu um mannúðarhugsjónir Rauða krossins, landgræðslu, skyndihjálp og útiveru. Leiðbeinendur á námskeiðunum eru allir virkir sjálfboðaliðar í URKÍ.
- Ungmennadeild Reykjavíkurdeildar stóð fyrir námskeiðinu Mannúð og menning fyrir 9-11 ára krakka. Þrjú námskeið voru haldin í Reykjavík, tvö í Kópavogi, eitt í Hafnarfirði og Mosfellsbæ.
- Rauða kross deildirnar á Norðurlandi undir forystu Karls Lúðvíkssonar formanns Skagafjarðardeildar héldu uppteknum hætti og stóðu fyrir sumarbúðum fyrir fötluð og ófötluð ungmenni í Löngumýri.
- URKÍ tók þátt á árinu í samstarfi URK á Norðurlöndunum og í Eystrasaltsríkjunum ásamt samstarfi á Evrópuvísu.

Áhugaverðar staðreyndir, þróun eða atburðir

- Þátttaka vinadeilda í alþjóðlegum sumarbúðum URKÍ, sem að þessu sinni voru haldnar í Suðursveit, er orðin hefð. Þessi þróun er mjög jákvæð og gefur ungu fólki í viðkomandi

vinadeildum tækifæri á að kynnast jafnöldum sínum. Í flestum tilvikum heimsækja síðan gestirnar viðkomandi vinadeild/svæði í kjölfar sumarbúðanna.

- Ungt fólk og fatabúðin L12. Í sumar opnaði Rauði krossinn glæsilega verslun með notuð föt á Laugavegi 12, sjálfboðaliðar frá URKÍ deildunum í Hafnarfirði og Reykjavík sjá um að hafa opið í búðinni á laugardögum frá 11-16, jafnframt því sem þau taka þátt í að velja inn í búðina. Verkefnastjóri er Steinunn Ósk Brynjarsdóttir.

Horft til framtíðar

Eins og sjá má hér að ofan var megináherslan á árinu 2002 að styrkja sameiginleg verkefni URKÍ og festa skipulag á landsvísu í sessi. Á árinu 2003 verður lögð sérstök áhersla á að vinna náið með deildum með það að markmiði að auka þátttöku ungs fólks í starfi þeirra.

Sjálfboðið starf 2002

Inngangur

Rauði kross Íslands hefur styrkt sig í sessi sem félag vel þjálfaðra sjálfboðaliða sem byggja starf sitt á mannúðarhugsjón hreyfingarinnar. Til marks um þetta kom Reykjavíkurdeild Rauða krossins í samvinnu við Háskóla Íslands á sérstakri lektorsstöðu innan skólans á árinu til rannsóknar á sjálfboðaliðastarfi.

Helstu verkefni

- Framlag sjálfboðaliða félagsins er með ýmsum hætti, í stjórnnum deilda um allt land situr fólk með margvíslega reynslu og framlag þess fólks er ómetanlegt. Í fjölbreyttum verkefnum félagsins leggja hundruðir manna fram vinnuframlag í þágu mannúðar, auk fastra sjálfboðaliða tóku tæplega 2000 nýir sjálfboðaliðar þátt í söfnuninni Göngum til góðs.
- Aukið framboð og eftirspurn er eftir fræðslu fyrir sjálfboðaliða s.s. grunnfræðslu um hugsjónir Rauða krossins, fræðslu fyrir stjórnarfólk í deildum, sérhæfðri fræðslu fyrir verkefni eins og heimsóknarþjónustu, símsvörun og þjálfun fjöldahjálparstjóra í neyðarvörnum.
- Deildir félagsins skrá alla sjálfboðaliða í nafnaskrá en sá gagnagrunnur geymir mikilvægar upplýsingar um framlag sjálfboðaliða ár hvert.

Tölulegar upplýsingar

- 582 sjálfboðaliðar skrifuðu undir sjálfboðaliðasamning á árinu 2002.
- Tvö deildanámskeið voru haldin, á Akureyri og á Ísafirði og tala stjórnarmanna sem hafa sótt deilda- og leiðtogafræðslu er þá komin yfir 100.
- Leiðtoganámskeið URKÍ var haldið í Reykjavík.
- 128 sjálfboðaliðar sóttu fjöldahjálparstjóranámskeið.
- Heimsóknarþjónustunámskeið voru haldin í Reykjavík, Hafnarfirði, Akranesi, Selfossi og Reykjanesbæ.

Áhugaverðar staðreyndir, þróun eða atburðir

- Grunnfræðsla um störf og hugsjónir Rauða kross hreyfingarinnar er orðin hluti af öllum námskeiðum félagsins. Deildanámskeið fyrir stjórnarfólk í deildum hafa fest sig í sessi og allur undirbúningur sjálfbóðaliða fyrir verkefni sín í formi fræðslu var til fyrirmyndar á árinu.
- Annað árið í röð var yngstu sjálfbóðaliðum félagsins, þ.e. tómbólubörnum umbunað sérstaklega með bíóferð. 250 krakkar og foreldrar þeirra mættu í Laugarásbíó og nutu góðrar myndar á þessari uppskeruhátíð. Þessir krakkar söfnuðu um hálfri milljón króna á árinu 2002.
- Alþjóðlegur dagur sjálfbóðaliðans 5. desember er að festa sig í sessi sem tækifæri fyrir sjálfbóðaliða Rauða kross Íslands til að koma saman, skemmta sér og minna á tilvist sína. Á árinu 2002 var dagurinn haldinn hátíðlegur með ýmsum hætti, bæði með tískusýningum og almennum uppákomum.

Horft til framtíðar

Handbók fyrir sjálfbóðaliða með tilvísun í stefnu félagsins sem lýtur að sjálfbóðastarfi kemur út á haustdögum á árinu 2003. Útáfan mun styrkja sjálfbóðaliða enn frekar í störfum sínum en þar verða aðgengilegar upplýsingar um starf sjálfbóðaliðans.

Rannsókn á framlagi sjálfbóðaliða mun hjálpa okkur við að kortleggja betur starf sjálfbóðaliða og gefa okkur skýra mynd á stöðu sjálfbóðastarfs innan félagsins og þann ávinning sem það hefur fyrir þjóðfélagið.

Sjúkraflutningar

Árið 2002 var haldið áfram að endurnýja sjúkrabíla Rauða kross Íslands. Keyptar voru fimm nýjar bifreiðar fyrir rúmar fjórtíu og tvær milljónir. Allar þessar bifreiðar voru fluttar inn óbreyttar og smíðað yfir þær hér á landi og breytt í sjúkrabíla. Þær eru að gerðinni Ford Econoline sem er aðaluppistaðan í bílaflotanum. Þessar fimm bifreiðar eru staðsettar hjá Rangárvallasýsludeild, Suðurnesjadeild, Kirkjubæjarklaustursdeild og tvær hjá Reykjavíkudeild.

Bifreiðarnar eru útbúnar einum besta tækjabúnaði sem völ er á í sjúkrabílum í dag. Eldri sjúkrabifreiðum var skipt út fyrir yngri á Skagaströnd og Dalvík og aukabifreið er staðsett í Borgarnesi í dag. Þess má geta að á höfuðborgarsvæðinu eru starfræktir í dag tólf sjúkrabílar, en upphaflega var gert ráð fyrir að þeir væru níu talsins. Það sýnir að notkun sjúkrabíla er mun meiri í dag en áður og á þetta sérsaklega við á suðvesturhorni landsins. Sjúkrabílar á landsbyggðinni eru einnig farnir að fara í mun fleiri lengri ferðir en áður. Það undirstrikar þá staðreynd að

nauðsynlegt er að hafa öflugan bílaflota sem og góða áhöfn á þeim. Á árinu 2003 er reiknað með að endurnýja í kringum fimm bíla; tvo minni og þrjá stærri.

Ekki liggja enn fyrir heildarniðurstöður varðandi fjölda sjúkraflutninga fyrir árið 2002. Gert er ráð fyrir að sjúkraflutningar árið 2002 verði um 14 til 16 þúsund og útköll sjúkrabíla verði um 20-22 þúsund á ári.

Búnaður

Áfram var haldið að endurnýja sjúkrabúnað. Fjárfest var í hjartastuðtækjum, og súrefnismettunarmælum fyrir tæplega átján milljónir. Tækin sem urðu fyrir valinu eru af gerðinni Life Pack-12 frá Physio Control. Heartstart 4000 frá Leardal og Access Cardiosystems. Allt eru þetta ALS tæki og þykja mjög fullkomin. Haldið verður áfram að endurnýja hjartastuðtæki á þessu ári. Mörg hjartastuðtæki sem eru í notkun í dag eru komin til ára sinna og komin tími til að endurnýja þau. Eins eru nokkir bílar enn án tækja. Hlutir eins og sjúkrabörur, bakbretti, vökvahitarar og annar dýr búnaður er líka endurnýjaður svo og annar minni búnaður en fjárfest var í öðrum daglegum bündi fyrir um fimm milljónir.

Unnið er því að koma eignaskráningu búnaðar í ákveðin farveg. Stefnt er að því að allur búnaður sem er í eigu félagsins verði merktur sérstaklega.

Byrjað var að nota fjarskiptakerfið Tetra fyrir rúmlega ári síðan á höfuðborgarsvæðinu, Suðurnesjum, Selfossi, Hvolsvelli og á Akranesi. Kerfið leysir af hólmi farsíma og talstöðvar í bílunum. Einnig er ferlisbúnaður tengdur Tetra. NL getur með ferliskráningu séð hvar viðkomandi sjúkrabíll er staðsettur þar sem búnaðurinn skráir hreyfingar hans jafnóðum. Þetta eykur jafnfram öryggi þeirra sem vinna á bílunum og hjálpar jafnvel til að komast leiðar sinnar fyrr en ella. Þetta mun nýtast vel t.d. í sumarhúsa byggð en þar eru slóðar og hús oft illa merkt.

Neyðarlínan ætti ennfremur að geta séð ef hjálparbeiðni berst frá ákveðnum stað, hvort sjúkrabifreið er stödd í námunda við staðinn sem óskar eftir aðstoð. Í sjúkrabílunum á höfuðborgarsvæðinu voru t.d. settir rofar í mælaborðið sem tengjast Tetra kerfinu. Þegar bíllinn er lagður af stað í útkall, ýtir bílstjórinn á rofa í mælaborðinu sem sendir boð í NL um stöðu hans og þegar bíllinn er kominn á vettvang þá er ýtt aftur á hnapp sem tilkynnir NL um komu bílsins á vettvang. Allt þetta skráist í gagnagrunn NL sem síðar gagnast sjúkrabílasjóð vegna innheimtu gjalds á sjúkraflutningum.

Því verður nauðsynlegt að öll útköll allra sjúkrabíla verði tilkynnt inn til Neyðarlínu jafnóðum. Þetta ætti í fyrsta lagi að auka öryggi allra sem koma að sjúkraflutningum þar sem NL mun geta haft yfirsýn yfir útköll og séð hvaða bílar eru lausir þá stundina og eins ef eitthvað kæmi fyrir og komið til aðstoðar. Þar að auki mun þetta auðvelda Rauða krossinum að fyrirbyggja að ekki sé innheimt tvisvar fyrir sama flutning þó svo að tveir eða fleiri sjúkrabílar komi að flutningi á sama sjúkling.

Bókhald sjúkrabílasjóðs Rauða kross Íslands

Vinna við þróun á bókhaldi sjúkrabíla er í fullum gangi. Unnið er í samstarfi við Neyðarlínu (NL) hvað varðar sjúkraflutninga á höfuðborgarsvæðinu. Með tilkomu Tetra fjarskiptabúnaðar í sjúkrabílunum á suðvesturhorninu opnast möguleikar til að skrá flutninga og halda betur utan um allar hreyfingar bílanna.

Utanhald bókhalds sjúkrabílasjóðs er hjá aðalskrifstofu, Reykjavíkureild, Akranesdeild, Suðurnesjadeild og Akureyardeild. Deildirnar eru beintengdar í bókhald aðalskrifstofu og virðist þetta fyrirkomulag gefast vel.

Unnið var að því á árinu að fá gjaldskrá fyrir sjúkraflutninga (2400 kr.) hækkaða en gjaldið hafði verið óbreytt síðan árið 1993. Það var síðan í janúar 2003 að gjaldið var hækkað í 3300 kr.

Varabílar eru á 4 stöðum í dag, Akranes, Akureyri, Selfossi og Djúpavogi. Ljóst er að leiðrétt þarf samninginn við heilbrigðis- og tryggingamálaráðuneytið þar sem hann miðast við 67 bifreiðar en tala flotans er komin í 74.

Vinnu við að draga úr rekstrarkostnaði verður haldið áfram á árinu 2003. Ýmsar leiðir verða sérstaklega skoðaðar. Í fyrsta lagi er alltaf verið að finna leið til að draga úr stofnkostnaði á bílakaupum. Samningagerð á ákveðnum vörum s.s. eldsneyti, tryggingum sem og öðrum föstum greiðslum. Kortanotkun er verið að skoða með tilliti til sparnaðar í innkaupum.

Ekki má gleyma því hversu mikils virði það er fyrir Rauða kross Íslands að hafa góða áhöfn á sjúkrabílunum. Félagið býr að þeim styrk að mikill metnaður og áhugi er hjá öllum þeim sjúkraflutningamönnum sem og öðrum sem koma að sjúkraflutningum.

Það er mikil ábyrgð og vinna sem hvílir á herðum sjúkraflutningamanna að sjá til þess að ávallt sé til staðar bílafloki í topp standi og nauðsynlegur sjúkrabúnaður innanborðs.

Vin

Inngangur

Markmið Vinjar eru sem fyrr að draga úr félagslegri einangrun og endurinnlögnum á geðdeildir, skapa aðstæður sem byggja á gagnkvæmu trausti og kynna aðstæður og málefni gesta.

Áhersla var lögð á:

- að beita okkur gagnvart heilbrigðis- og félagsmálayfirvöldum fyrir bættri og samhæfðari þjónustu við geðsjúka
- að vera í samstarfi við framsækna aðila í málefnum geðsjúkra innanlands og utan og vera deildum Rauða kross Íslands til ráðgjafar og stuðnings í málaflokknum
- að hverja og virkja gesti betur til þátttöku í daglegu starfi og kynningu

Starfsemin og samstarf

Gestir tóku virkan þátt í starfseminni sem að mestu leyti var með hefðbundnum hætti. Í byrjun árs var haldinn fundur með gestum, farið yfir markmið og áherslur og mikilvægar dagsetningar. Einnig var myndaður undirbúningshópur fyrir 10 ára afmælið næsta ár.

Þá var og lagður grunnur að Húsvinahópi sem er hópur fastagesta sem hefur afnot af húsinu utan hefðbundins opnunartíma og utan opnunartíma sjálfbóðaliða.

Mikið var um heimsóknir nema í heilbrigðis- og félagsgeiranum, Rauða kross sjálfbóðaliða og annara. Má þar nefna Láru Björnsdóttur félagsmálastjóra Reykjavíkur sem fékk afhent plagg með áherslum gesta og starfsfólks til að bæta stöðu geðfatlaða.

Af dagskrárliðum má nefna: slökunarnámskeið, stuðningshóp fyrir reyklausa, námskeið um Skotland hjá Námsflokkum Rvk., kvinnakvöld, sjálfstyrkingarhóp kvenna, hestaferðir, upplestur jólabóka, ferð á Árbæjarsafn og sjóstangaveiði með Geðhjálp. Fundað var að meðaltali einu sinni í mánuði með gestum og starfsfólki félagsmiðstöðvar Geðhjálp.

Þá ber að nefna þökkunarverkefni ýmisleg fyrir aðalskrifstofu Rauða krossins og aðra sem voru bæði dægrastytting og fjárhaglegur ávinningur fyrir gesti.

Kynningarstarfið var sem fyrr mikið bæði til heimsóknargesta og eins kynntu gestir og starfsfólk starfsemina á dagdeild geðdeildar við Klepp og starfsmönnum félagsþjónustunnar á Skúlagötu. Einnig með greinum í dagblöð, Hjálp og í Öryrkjabandalagsblaðið.

Lokið var við heimasíðu Vinjar.

Opnunartími hefur verið sá sami, þeas. 9-16 og til kl. 20 á fimmtudagskvöldum frá nóvember til aprílloka.

Samstarfið við Geðhjálp hefur og verið í föstum skorðum með fundum einu sinni í mánuði. Gott samstarf er við Félagsþjónustu Reykjavíkur og Kópavogs og á forstöðumaður sæti í nefnd Félagsþjónustunnar í Reykjavík um málefni heimilislausra, en nefndin skilaði lokaskýrslu um málaflokkinn og tillögum að bættri þjónustu m.a.með hreyfanlegu þjónustuteymi.

Mikið samstarf hefur verið við innanlandsdeild aðalskrifstofu RKÍ og deilda um málefni geðfatlaðara, í fundarformi og ráðgjöf. Að beiðni stjórnar RKÍ var fundað með gestum og samstarfsaðilum Vinjar um gæði starfseminnar til að meta hvort athvörfin væru á réttri leið. Gerð var áætlun um frekari úttekt á starfsemi Vinjar í tengslum við tíu ára afmæli Vinjar í febrúar 2003.

Sem fyrr er mikið og skipulagt samstarf athvarfa Rauða krossins og var fundað með þeim þrisvar, þar af einu sinni með gestum, og unnið að gerð sameiginlegs kynningarefnis athvarfanna.

Samstarf hefur verið við AUS, alþjóðleg ungmanskípti og vann sjálfbóðaliði frá Spáni fram í miðjan júlí, í desember kom svo annar frá Bretlandi. Þessi samskipti auðga starfið og víkka út sjóndeildarhring allra.

Einnig er gott samstarf áfram við Fangelsismálastofnun og tekur Vin reglulega á móti samfélagsþjónum í vinnu.

Af erlendum tengslum má nefna: Sainsbury Centre for Mental Health á Englandi, Penumbra stuðningsþjónustu geðfatlaðra í Edinborg, Balder athvarf í Stokkhólmi, Sosial Udviklingscenter í Danmörku og norrænu Tengslanetamiðstöðinni.

Húsvinahópur

Húsvinahópurinn var stofnaður í febrúar, að fyrirmynd sambærilegs hóps í Balder systurathvarfi Vinjar í Stokkhólmi. Eftir nokkuð hik voru haldnir 3 undirbúningsfundir, markmið og reglur settar og fyrsta opnun var í maí. Þetta er sem áður segir afnot fastagesta Vinjar af húsnæðinu fyrir utan aðra opnunartíma. Gestir þurfa að vera fastagestir þeas. hafa komið oft en 10 sinnum í mánuði sl. 2 mánuði, eða hafa tengsl við húsið í lengri tíma. Gestir þurfa að vera án virks áfengis-og/eða vímuefnavanda og getað haft stjórn á hegðan sinni og atferli. Einn starfsmaður er á bakvakt sem kemur og opnar og setur á viðvörunarkerfið.

Hópurinn hittist fimm sinnum í Vin þetta árið, síðast á gamlárskvöld þar sem 7 manns elduðu góðan mat og höfðu það notalegt fram yfir miðnætti.

Víðsýn

Starfsemi Ferðafélagsins Víðsýnar, sem starfar innan vébanda athvarfsins Vinjar, athvarfs Rauða kross Íslands hefur verið blómleg á árinu. Farið var í styttri dagsferðir og félagsmönnum veittur fjárstyrkur til þriggja daga ferðar Vinjar, um Húnavatnssýslur í sumar. Hæst ber þó fimm daga Edinborgarferð sem farið var í byrjun september. Tuttugu félagar úr Víðsýn flugu til Glasgow og var ekið þaðan til Edinborgar, þar sem gíst var á gömlu farfuglaheimili í vesturhluta borgarinnar. Margt var gert sér til skemmtunar og fróðleiks þessa fimm daga, miðborgin, mannlífið og Edinborgarkastali skoðaður, farið á söfn og auðvitað svolítið í búðir. Á kvöldin var svo farið út

að borða, eitt kvöldið var farið á Ceilith sem er skoskur þjóðlagadansleikur, þar sem auk tónlistar og dans er boðið uppá þjóðarrétt Skota: Haggis, sem er einskonar blanda af lifrarpylsu og blóðmör. Þess má geta að undanfarnar tíu vikur hafði hópurinn verið á námskeiði um Skotland hjá Námsflokkum Reykjavíkur og hafði fræðst um ýmsa siði og menningu staðarins.

Í gegnum Héðinn Unnsteinsson fyrrv. verkefnastjóra Geðræktar höfðum við komist í samband við aðila sem sinna geðfötlunum í Edinborg. Skipulögðu þau skoðunarferðir á tvo staði, á öðrum þeirra fræddumst við um stuðningsþjónustu við geðfatlaða í Edinborg og nágrenni þar sem stuðningurinn er mjög persónulegur og lagaður að þörfum hvers og eins. Hinn staðurinn er athvarf fyrir geðfatlaða í miðbænum þar sem um þrjátíu til fjórutíu manns koma á degi hverjum. Þótti þeim mikið til ferðafélagsins koma, þar sem þau færu aldrei í lengri en eins dags ferðir. Var það einróma álit að það væri mjög fróðlegt að kynna þjónustu geðfatlaðir fá og við hvaða aðstæður fólk í Skotlandi býr við sem á við geðröskun að stríða.

10. október sl. á alþjóðlegum geðheilbrigðisdegi fór svo tuttugu manna hópur til Akureyrar þar sem athvarfið Laut var skoðað og tekið þátt í hátíðardagskrá í Deigluinni um kvöldið. Gist var á Hótel Hörpu, farið á söfn og í sund og notið haustlitanna sem þryddu bæinn.

Ferðir sem þessar eru mjög gefandi, en um leið krefjandi. Sumir eru að fara í sína fyrstu utanlandsferð, aðrir hafa ferðast meir. En það sem allir eru sammála um er að ferðir sem þessar efla sjálfstraustið, styrki samkenndina og séu heilsuþætandi á allan hátt. Ferðalög eru dýr, innanlands sem utan. Félagsmenn lögðu fyrir mánaðarlega, héldu Bingó og fengu dýrmætan styrk frá Öryrkjabandalaginu, Reykjavíkurborg og Pokasjóði verslunarinnar. Þannig tókst að fjármagna ferðir ársins þannig að sem flestir félagsmenn gátu notið þeirra.

Stjórn Vísýnar fundaði þrisvar, haldinn var aðalfundur í mars og almennur félagsfundur í nóvember þar sem ákveðið var að fara í fimm daga ferð til Austfjarða á árinu 2003.

Sjálfbóðaliðar

Sem fyrr var sjálfbóðaliðahópurinn mjög virkur yfir vetrarmánuðina, með sunnudagasopnunum og hátíðaropnunum á páskum og jólum. Að meðaltali voru um 10 manns í hópnum og hélt Arnar Valgeirsson utan um hópinn. Fundað var einu sinni í mánuði með hópnum og haldnir 2 fræðslufundir. Framlag sjálfbóðaliðanna er ómetanlegt fyrir starfið í Vin og verður ekki fullþakkað.

Starfsmannamál/húsnæði

Starfsmenn voru fjórir í fullri stöðu og hafa engar breytingar verið á þeim vettvangi á árinu.

Starfsmenn eru:

Guðbjörg Sveinsdóttir forstöðumaður

Björg Haraldsóttir verkefnastjóri

Ingi Hans Ágústsson leiðbeinandi

Arnar Valgeirsson leiðbeinandi

Auðunn Lár Sverrisson ræstingar

Anna Karlsdóttir nemi í félagsráðgjöf leysti af vegna sumarfría.

Starfsmenn hafa haft handleiðslu einu sinni á mánuði yfir vetrartíman og aðgang að námskeiðum og ráðstefnum. Má þar nefna ráðstefnu um sálfélagslega þjónustu í Stokkhómi, ráðstefnu á vegum Sainsbury Centre for Mental Health á Bretlandi um skipulag þjónustu utan

stofnana og ráðstefnu í London um forvarnir á geðsjúkdómum hjá World Mental Health Organization.

Reykjavíkurborg sá um að skipta um gler í gluggum á miðhæð, gerðu við gólf á svölum á annari hæð vegna leka, máluðu herbergi á efri hæð, gerðu við útidyratröppur og settu upp grindverk þar.

Gestir og starfsfólk sáu um endurnýjun búnaðar í hvíldarherbergi og reykherbergi.

Tölulegar upplýsingar

Gestakomur voru 6589 á virkum dögum og 420 fyrir utan hefðbundinn opnunartíma. Alls voru því gestakomur 7009. Að meðaltali heimsóttu 27 gestir athvarfið á dag og 30% gesta voru konur. Matargestakomur voru 4328, að meðaltali borðuðu 18 á dag. Einstaklingar voru 260, að meðaltali 80 einstaklingar á mánuði. Um helmingur þeirra eru fastagestir, þeas. koma oftar en 10 sinnum á mánuði eða hafa tengst staðnum lengi.

Niðurlag

Vel hefur gengið að vinna að áherslum í starfi Vinjar svo sem málsvarahlutverkinu og að virkja gesti innan dyra og utan m.a. í kynningarstarfinu. Mikill tími fer sem fyrr í að aðstoða gesti við ýmis praktísk atriði og í því að fá aðgengi að þeirri þjónustu sem þeir eiga rétt á samkvæmt lögum. Skiptir þar miklu gott aðgengi að félags- og heilbrigðiskerfinu og ekki síst Tryggingarstofnun.

Hafa góð samskipti milli gesta og starfsfólks og milli gesta innbyrðis létt undir erfiðum tímabilum innandyra svo sem við ótímabær andlát félaga.

Mikil og góð starfssemi Geðhjálp, Dvalar og Geysis hefur breytt miklu í lífi margra sem eiga við geðröskun að stríða og hefur það verið jákvæð þróun þau 10 ár sem Vin hefur starfað. En hvað jákvæðast á árinu er opnun heimilis á vegum Félagsþjónustunnar og Samhjálp á Miklubraut 20 þar sem 8 einstaklingar sem áður voru heimilislausir búa. Þetta hefur verið þvítík umbreyting á högum þessara einstaklinga að leitun er á öðru eins. Reykjavíkurdeild Rauða krossins hefur unnið að opnun athvarfs fyrir heimilislausar konur í samráði við Félagsþjónustuna og vonandi verður ekki langt að bíða opnun þess.

Hafnarfjarðardeild Rauða krossins hefur unnið að undirbúningi að opnun athvarfs og deildir Suðurlands og Suðurnesja fóru af stað með kannanir á högum geðfatlaðra á sínu svæði. Það er því mikil vinna á þessum vettvangi hjá Rauða krossi Íslands og það er vel.

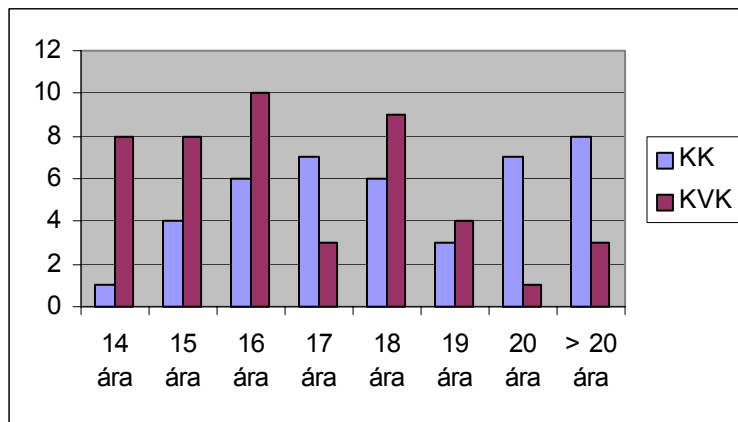
Gestir og starfsfólk Vinjar eru ánægðir með þess þróun, en lýsa sem fyrr eftir stefnumótun yfirvalda í málaflokknum, aukinni samvinnu, auknum áhrifum notenda á þjónustuna og stórefldum hagsbótum á launakjörum fatlaðra.

Rauðakrosshúsið

Rauðakrosshúsið hefur verið starfrækt frá því í desember 1985 og hefur á þessum rúmu 17 árum verið eina athvarfið á Íslandi sem börn í erfiðleikum geta leitað til að eigin frumkvæði. Þar njóta þau trúnaðartrausts og hljóta stuðning við að breyta aðstæðum sínum til betri vegar.

Á síðasta ári leituðu 75 einstaklingar til okkar 88 sinnum um skjól og heimilislegt viðmót til að brjóta upp erfiðar aðstæður, styrkja sjálfsmynd sína og byggja upp sjálfsábyrgt líf. Þessar einstaklingar dvöldu hjá okkur 7, 3 sólarhringa að meðaltali hvert og eitt.

Dreifing gesta okkar eftir aldri og kyni var skv. meðfylgjandi súlriti:

Börn koma til okkar af mismunandi ástæðum og þær sem þau tilgreina eru skv. eftirfarandi töflu:

Ástæður komu	Fjöldi
Erfiðar heimilisaðstæður	20
Samskiptaörðuleikar	35
Neysla gests	11
Neysla forráðamanns	10
Stundarósætti	5
Húsnæðisleysi	22
Andlegt ofbeldi	4
Líkamlegt ofbeldi	13
Kynf.legt ofbeldi	3
Andleg vanræksla	2
Líkamleg vanræksla	0
Efnahagsleg vanræksla	0
Vísað af heimili	15
Vísað af stofnun	0
Vísað úr leiguhúsnæði	4
Vísað af vinnustað	1

Athugið að hver og einn gestur getur gefið upp fleiri en eina ástæðu fyrir þörf sinni fyrir skjól hjá okkur og þörf fyrir aðstoð.

Þar sem Rauðakrosshúsið er eina athvarfið sinnar tegundar á landinu koma gestir okkar víða að eins og sést í meðfylgjandi töflu:

Lögheimili	Fjöldi	Bústeta	Fjöldi
Reykjavík	49	Reykjavík	53
Stór höfuðborgarsvæðið	12	Stór höfuðborgarsvæðið	9
Suðurnes	2	Suðurnes	2
Norðurland	6	Norðurland	6
Austurland	1	Austurland	1
Suðurland	1	Suðurland	2
Vesturland	1	Vesturland	1
Vestfirðir	0	Vestfirðir	0
Erlend	13	Erlend	14
Ekki vitað	3	Ekki vitað	0

Ráðgjöf

186 unglingar leituðu viðtals hjá unglingaráðgjafa á árinu. Ráðgjafarnir eru með mjög nákvæmar og vel uppfærðar upplýsingar um hvert hægt er að leita með hvers kyns erfiðleika og úrlausnarefni.

Nokkuð er um að unglingar búi við þannig aðstæður að þeir komi til okkar til að þvo af sér, borða, fá aðgang að síma eða tölvu.

Málsvarar

Starfsfólk Rauðakrosshússins leggur sig fram um að þekkja og skilja aðstæður ungs fólks á Íslandi á hverjum tíma og grípa inn í þegar á rétti þeirra er brotið. Mikilvægt er að þessi hópur sem er mjög háður forráðamönnum sínum, eigi sér talsmann sem getur beitt sér í málefnum barnsins þegar fólk, í þeirra nánasta umhverfi, finnur ekki lengur leiðir.

Sjálfbóðaliðar

Starf 25 virkra sjálfbóðaliða er blómlegra en áður hefur verið. Þau bjóða fram krafta sína 2 sinnum í mánuði í 3 klst. í senn og sinna hverjum þeim verkefnum sem aðkallandi eru hverju sinni. Á móti framlagi sínu þiggja þau handleiðslu einu sinni í mánuði og fræðslufyrirlestra mánaðarlega sem fjalla um úrlausnir á þeim vanda sem þau þurfa að takast á við með þeim sem leita aðstoðar okkar.

Til nýbreyttni telst að sjálfbóðaliðar eru farnir að mæta á vaktir á föstudags- og laugardagskvöldum þegar álagið er mest á Hjálparsíma Rauða krossins. Þá hafa sjálfbóðaliðar myndað hóp sem ritstýrir heimasíðu Rauðakrosshússins www.fikt.is.

Samstarf

Rauðakrosshúsið á fulltrúa í ýmsum samstarfshópum sem hafa það að markmiði að kynna sér þarfir og aðstæður ungs fólks, samhæfa vinnu með þeim og að senda samhljóma skilaboð til uppalenda.

Náum áttum er samstarfshópur fulltrúa fagaðila sem vinna að hagsmunamálum ungs fólks. Hópurinn skipulegur fræðslufundi 4-6 sinnum á ári þar sem fjallað er um mismunandi strauma og stefnur í forvörnum gegn áhættuhegðun ungs fólks.

SAMAN-starfshópurinn vinnur að auglýsingaherferðum til að styrkja foreldra í uppeldis- og fræðsluhlutverki sínu.

Betri borg er samstarfsvettvangur þeirra sem vinna með jaðarhópa í miðborg Reykjavíkur. Tilgangurinn er fyrst og fremst að deila upplýsingum til að koma í veg fyrir skörun verkefna og hjálpast að við að gera miðborgina að menningarlegum og fjölskylduvænum vettvangi. Þessir aðilar takast hönd í hönd og samræma aðgerðir þegar stórar uppakomur eiga sér stað í miðborginni til að auka líkur á að hátíðahöld skili öllum þátttakendum gleðilegum minningum.

Aðstandendur og þátttakendur keppinnar ungrú Ísland.is hafa lagt sig fram um að vekja athygli á starfseminni þegar því hefur verið við komið og staðið fyrir uppakomum árlega til að afla fjár til hennar.

Stuðningur og styrkir

Eins og fram hefur komið, hefur Síminn hjálpað til við að koma Hjálparsíma Rauða krossins á fót með veglegum fjárstuðningi og mun styrkja hann áfram næstu tvö árin.

Sigurður Halldórsson og eiginkona hans Matthea Þorleifsdóttir stofnuðu stuðningssjóð 1994 og hafa viðhaldið honum með árlegum fjárstyrk. Sjóðurinn er til stuðnings ungu fólki sem er að stíga sín fyrstu skref til ábyrgðar á eigin lífi.

Ný verkefni

Rauði krossinn skipulagði í samvinnu við Ástu Kristjánsdóttur, Geðrækt, Heilsugæsluna og Jafningjafræðslu Hins Hússins verkefni sem hafði það marmið að ná til nokkurra árganga ungs fólks og styrkja sjálfsvitund þeirra og sjálfsímynd. Hugsun okkar var sú að sjálfsöryggi ungs fólks væri þeim besta vörnin gegn áhættuhegðun. Verkefnið var kynnt í skólum og fylgt eftir með tilboði um sjálfsstyrkingarnámskeið sem ÍTR heldur utan um.

Framtíðarsýn

Með starfi okkar vildum við gjarnan sjá að engin börn lendi milli skips og bryggju í íslensku velferðarkerfi. Við viljum beita okkur fyrir því að hlúð sé að æsku landsins, á hana sé hlustað og velferð hennar sé höfð að leiðarljósi. Við viljum vera til staðar fyrir börn á Íslandi þegar stuðningsnet þeirra brestur, svo og þau ungmenni sem eiga ekkert stuðningsnet hér á landi.

Til að ná þessu markmiði er mikilvægt að börnin, forráðamenn þeirra og fagaðilar sem vinna að málefnum barna viti af þeirri aðstoð sem við veitum.

Hjálparsími Rauða krossins

Rauði kross Íslands hefur frá 1987 rekið Trúnaðarsímann sem er símaþjónusta fyrir börn og unglinga. Þangað hafa ungmenni getað leitað í fullum trúnaði með hvað sem þeim liggur á hjarta. Fengið áheyrn, stuðning, hvatningu og mjög góðar upplýsingar um þá aðila í íslensku velferðarkerfi sem geta aðstoðað þau.

19. nóvember 2002 undirrituðu forsvarsmenn Rauða kross Íslands, Landlæknisembættisins, Geðsviðs Landsspítala Háskólasjúkrahúss við Hringbraut og Neyðarlínunnar samkomulag um samstarfsverkefni til að mæta betur þörfum fólks með kvíða, þunglyndi, aðrar geðraskanir eða sjálfsvígshugsanir. Með þessu verkefni höfum við náð að mæta þörfum breiðari hóps, auk þess að nýta betur þekkingu starfsfólks okkar og sjálfbóðaliða. Landssíminn hefur gert okkur kleift að hrinda verkefninu af stökkunum með veglegu fjárframlagi til þriggja ára.

Helstu ástæður þess að fólk leiti til Hjálparsímans eru (ath. flestir gefa upp fleiri en eina ástæðu):

Ástæða hringingar	Samtals
Ókunnar ástæður	2629
Upplýsingar	317
Skammir	31
Þakkir	108
Beðið um ráðgjöf	59
Beðið um gistingu	69
Ráðleggingar v. vinar	76
Ráðleggingar v. barns	147
Ráðleggingar v. gests	57
Samstarfsaðili	382
Leit að börnum	21
Samskiptaörðugl. V. foreldra/forráðamenn	67
Samskiptaörðugleikar á heimili	74
Skilnaður/sambandsslit	69
Forræðismál	19
Vandamál tengt skóla	27
Missætti við aðra	65
Jafningahópur	32
Ástamál	103
Samkynhneigð	8
Menningarleg mismunun	5
Feimni	4
Einmannaleiki	113
Sjálfsmyndin	73
Stríðni	13
Einelti	45
Fordómar	6
Líkaminn	21
Kynferðismál	44

Getnaðarvarnir	26
Þungun	50
Fóstureyðing	31
Kynsjúkdómar	27
Líkamlegir sjúkdómar	88
Andlegir sjúkdómar	266
Fötlun	21
Reykingar	10
Eigin neysla	197
Neysla foreldra	28
Neysla barna	36
Neysla annarra	111
Fíknir	23
Vanræksla	22
Andlegt ofbeldi	33
Líkamlegt ofbeldi	58
Kynferðisleg áreitni	16
Kynferðislegt ofbeldi	28
Nauðgun	23
Sifjaspell	9
Hótanir	18
Vændi	5
Fátækt	39
Atvinnuleysi	10
Húsnæðisleysi	19
Afbrot	37
Andlát	23
Eigið sjálfsvíg	187
Sjálfsvíg annarra	86
Grátur	81
Áfall	48
Samtals	6340

Sjúkrahótel

Inngangur

Tvö ár eru liðin frá því að Rauði kross Íslands og Landspítali háskólasjúkrahús ákváðu að fara í tilraunaverkefni og samstarf um aukna þjónustu á Sjúkrahótel Rauða kross Íslands. Var það gert með því að ráða hjúkrunarfræðinga til starfa og auka þar með þjónustu við gestina.

Á þessum tveim árum hefur starfsemin og þjónustan tekið verulegum breytingum frá því sem áður var. Gestirnir eru veikari, þurfa meiri þjónustu og eftirlit og dvelja oft lengur en áður var.

Einnig eru töluvert margir aldraðir sem á hverjum tíma eru í bið eftir varanlegri vistun. Samkvæmt starfsmönnum í öldrunarþjónustunni á Landspítala hefur þessi starfsemi verið þeirri þjónustu mjög til bóta. Fjölgun hefur orðið á legudögum sem sýnir það að þörfin fyrir auknu rými og aukinni þjónustu allt árið hefur verið raunhæf.

Á árinu 2001 var gerður samningur við Heilbrigðisráðuneytið um fjölgun á plássum og um mitt árið 2002 var gerður þjónustusamningur um starfsemina þar sem gert er ráð fyrir 40 plássum að jafnaði yfir árið en það er fjölgun um 12 rúm að meðaltali yfir árið.

Starfsemistölur

Legudagar árið
2000 voru 9892
2001 voru 12290
2002 voru 13502

Á þessum tölum má sjá að auknig er í starfseminni frá ári til árs. Alls komu **1334** eistaklingar á hótelið af þeim voru **786** frá landsbyggðinni og **548** frá stór Reykjavíkursvæðinu.

Þjónustusamningur-tímamótasamningur

Í auknum mæli er farið að gera þjónustusamninga um starfsemi á vegum ríkisins. Í júní s.l. var gerður slíkur samningur milli Heilbrigðis- og tryggingamálaráðuneytis annars vegar og Rauða kross Íslands hins vegar um starfsemi Sjúkrahótelsins.

Í samningnum segir: "Sjúkrahótel er þjónustform sem gefur kost á ódýrari valmöguleikum í heilbrigðisþjónustunni og betri nýtingu fjármagns sem fer til rekstrar bráðasjúkrahúsa. Sjúkrahótelid mætir annars vgar þörfum sem skapast hafa við styttingu legutíma á sjúkrahúsum og auknum aðgerðum sem framkvæmdar eru utan sjúkrahúsa og hins vegar þeirri staðreynd að heimilislegt umhverfi flytir bata. Sjúkrahótelid er dvalarstaður einstaklinga sem eru til rannsóknar eða meðferðar og geta eigi dvalist í heimahúsum vegna fjarlægðar eða heimilisaðstæðna. Aðstandendur eða fylgdarmenn gesta, sem þurfa á aðstoð og stuðningi að halda er heimilt að dvelja á sjúkrahótelinu."

Gildistími þjónustusamningsins er frá 1.janúar 2002 til 31.desember 2004. Hann tekur til reksturs að jafnaði 40 rýma yfir árið. Áður voru í rekstri 28 rými að jafnaði yfir árið. Nýting á

Þessum rýmum skal vera 98%. Mjög erfitt verður að ná þessari nýtingu. Á árinu 2002 var nýtingin 92% og er það talin mjög góð nýting á hóteli.

Með þessum samningi er kostnaður af þjónustunni borinn af framlagi ríkissjóðs nema launakostnaður hjúkrunarfræðinganna sem er greiddur af Landspítala Háskólasjúkrahúsi.

Samkvæmt samningi þessum hefur Landlæknisembættið faglegt eftirlit með starfseminni og eftirlit með gæðum þjónustunnar.

Í fréttatilkynningu sem send var fjölmiðlum vegna samningsins segir m.a.:

“með stækkun sjúkrahótelsins er verið að stórefla þjónustu við sjúklinga sem leita sér lækninga í Reykjavík en þurfa ekki að dvelja á sjúkrahúsi. Heilbrigðis- og tryggingamálaráðuneytið greiðir 61,4m. árlega vegna samningsins en Rauði krossinn leggur til húsnæði.” Gestur á sjúkrahótelinu greiðir sjálfur 700 kr á sólahring.

Til þess að slík innheimta væri lögleg þurfti að breyta lögum. Lagt var til að Sjúkrahótel falli ekki undir skilgreiningu á sjúkrahúsi.

Lokaorð

Að mati stjórnar Sjúkrahótelsins er þessi þjónustusamningur tímamótasamningur og er það álit okkar að vel hafi tekist til í því að auka þjónustu og fjölga plássum. Nú veita hjúkrunarfræðingar ráðgjöf og stuðning og hafa eftirlit með gestum hótelsins auk hinnar hefðbundnu hótelpjónustu.

Á árinu 2003 verður lögð áhersla á að skoða gæði þjónustunnar og horfa til framtíðar í áframhaldandi uppbyggingu á Sjúkrahótelu.

